

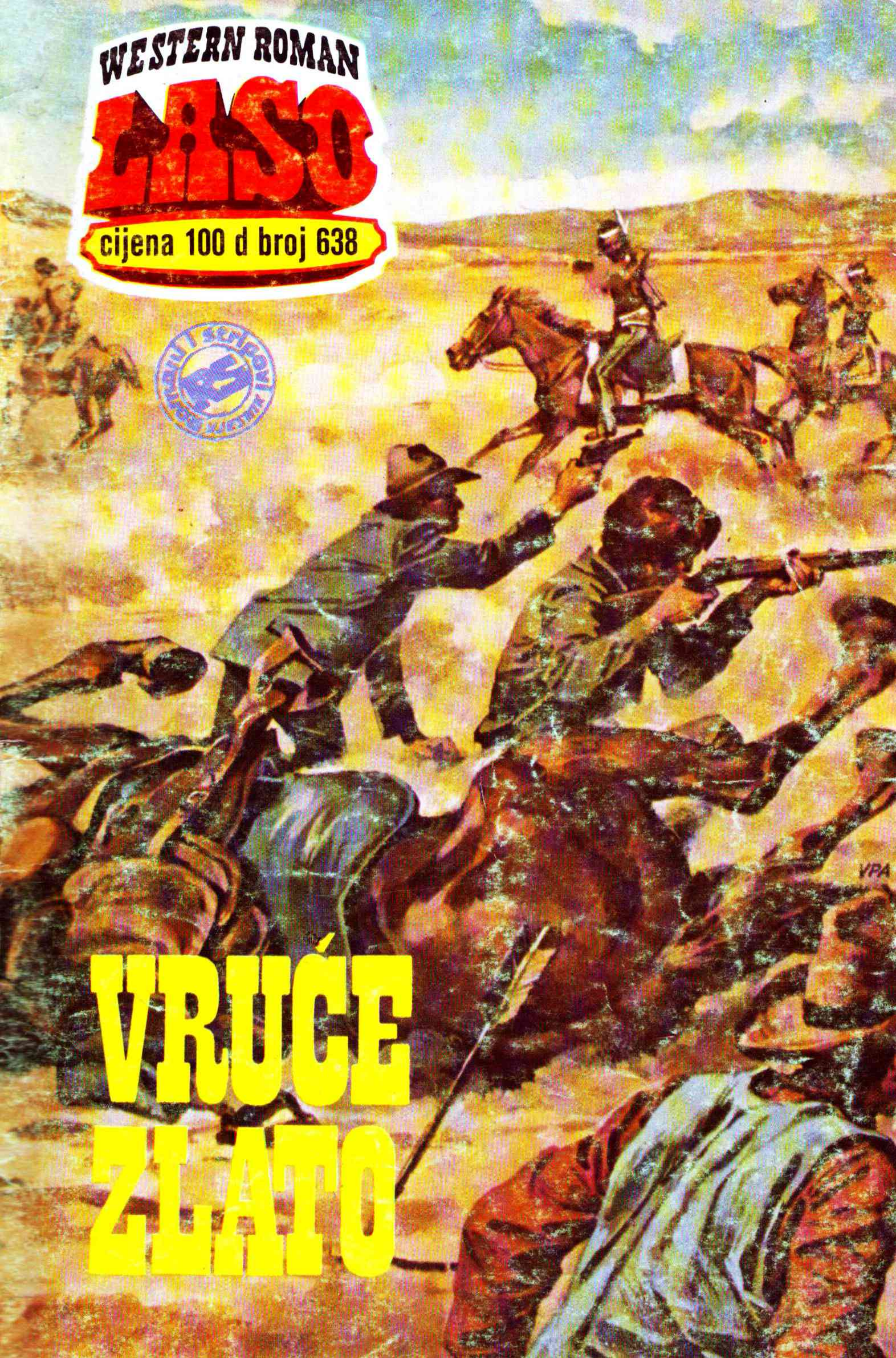
WESTERN ROMAN

LASO

cijena 100 d broj 638

**VRUĆE
ZLATO**

G. F. Unger

VRUĆE ZLATO

Glavni i odgovorni urednik,
MILIVOJ PAŠIČEK

Izdavač: SOUR »Vjesnik« (predsjednik Poslovnog odbora Vjekoslav Koprivnjak) – RO Novinsko-izdavačka djelatnost, n. sol. o. (direktor Milan Bekić) – OOUR Informativno-revijalna izdanja, n. sub. o. (direktor Sead Saračević).

Tisak: RO Štamparska djelatnost SOUR »Vjesnik«, n. sol. o. OOUR Novinska rotacija n. sub. o. OOUR TM n. sub. o. i OOUR Tisak revijalnih izdanja, n. sub. o.

Predsjedavajući Savjeta redakcije »Romani i stripovi«: prof. dr. **Adolf Dragičević**

Uređivački kolegij: **Ivica Bartolić** (graf. ur.), **Marcel Čukli** (»Laso«), **Berislav Grabušnik** (graf. ur.), **Marija Jurela** (biblioteke »Super strip« i »Trag«), **Pavle Lugarić** (zamjenik gl. i odg. ur.), **Milivoj Pašiček**, **Ana Župan** (ljubavni i erotski romani).

Redakcija: **Sonja Dunduš** (daktilograf), **Zdenka Jočić-Beck** (redaktor), **Igor Mandić** (novinar), **Branka Ožegić** (teh. sur.), **Ana Poldo-Hrastović** (novinar).

Tajništvo: **Sanja Popović** (tajnik), **Biserka Pupavac** (poslovni tajnik).

Adresa redakcija, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, tel. (041) 515-555 i 519-555. Telex 21 121 YU VSK.

LASO 638

G. F. UNGER: VRUĆE ZLATO

Naslov originala: MESA STATION

Recenzija: Biserka Pupavac

Copyright: Bastel-Verlag, posredstvom Geisenheyner & Crone, Stuttgart

Prijevod: Dragica Živković

LASO 638 izlazi 3. 1. 1986.

I

Došao sam u zemlju Mesa sa sjevera, preko doline rijeke San Pedro. Grad Tombstone tada još nije postojao. Otprilike tamo gdje je godine 1879. istraživač Ed Schiffelin našao veliku srebrnu žilu, pa je na tom mjestu poslije izrastao grad, okrenuo sam prema zapadu i jahao duž Barbacomari Creeka. Uz padine brežuljaka stari je španjolski put vodio u klanac. Ujahao sam u nj, a kada sam na drugoj strani izjahao, na dalekoj ravnici ispred mene izniknule su četiri mese.

Četiri velike, crvene gromade stijena, terase kojih su bile obrasle zelenilom. Te ogromne gromade oblikovale su uglovi- ma golemi četvorokut. Između njih križala su se dva kolna puta, poput ulica u nekomu velikom gradu. Ovdje nije bilo nikakvog grada. Nadaleko i široko bila je pustoš.

Orlovi su kružili u vječitoj potrazi za plijenom. Vidio sam kako se jedan od njih strelovito spustio, a kad se ponovo vinuo u nebo, u kandama mu se koprcala čegrtuša. Zatim se načas zaustavio, pa sa stotinu ili još

više metara ispustio čegrtušu na jedan od platoa mese. Bio sam predaleko da bih mogao točno odrediti visinu, iako je dan bio jasan i suh a moje oči oštre i izvježbane.

Orao je to ponovio još dva puta. Tek je tada, vjerojatno, zmija bila mrtva. Zatim odleti, noseći je u kljunu, zacijelo u gnijezdo gdje su ga čekali njegovi orlići.

Ovakav prizor bio je tipičan za ovaj kraj. Tu su se sva živa bića ogorčeno borila da prežive. Onaj tko je želio preživjeti, morao je biti lukaviji, snažniji i odlučniji od živih bića u nekomu drugom kraju. Tu su mogli opstati samo najsnažniji i najlukaviji primjerci vrste.

Zatim sam ugledao stanicu smještenu između križanja puteva. Uz nju je raslo nekoliko stabala, pokraj vode koja je izgledala poput mlake. Tamo je otjecalo samo malo vode iz potoka.

Jedan od puteva dolazio je sa zapada i nestajao prema istoku. Drugi je povezivao jug sa sjeverom, a zatim je kraj Mogollon Mese skretao također prema istoku, pa nastavljao do Santa

Fea. Na jugu se nalazio Nogales.

Stanica Mesa nalazila se na križanju dva vrlo važna puta, u zemlji koju su napadali Apaši ili banditi, ili su bili odsječeni od čitavog svijeta i nikakvi »životni sokovi« nisu mogli kroz njih teći.

Poštanskom kočijom mogao sam i ugodnije i jednostavnije stići do stanice, ali želio sam upoznati okolicu i zato sam putovao na konju. Nekoliko dana i noći upoznavao sam se s ovim čudesnim divljim krajem i sada sam, napokon, bio nadomak stanici.

Ispred glavne zgrade, dugačke građevine od crvenih cigli, u koralu su bila svezana dva konja. Odmah sam vidio da su prekrasne životinje, a sedla su bila prvorazredna.

Tko god bila ona dva jahača unutra, konji i sedla vrijedili su im više od tri stotine dolara. U valovu je još bilo dovoljno vode. Svog sam konja stavio pokraj njihovih, otresao sa šešira prašinu, pa ušao u kuću.

Debeli zidovi zadržavali su vrućinu da prodire pa je unutra bilo ugodno. Kada se uđe, u prvi čas unutra je mračno. Potrajalo je nekoliko trenutaka dok nisam mogao jasno vidjeti sve prisutne.

Iza točionika stajala je žena. Još je nikada nisam vidio. Ipak sam znao njeno ime. Bila je crvenokosa i zelenooka, a ona dvojica uz točionik bila su luda za njom.

Čuo sam kako jedan od njih govori:

— Čuj, zelenooka, hoćeš li poći sa mnom gore ako ti dadem

prekrasan dar? Nešto vrlo vrijedno, anđele moj!

Momak ušuti. Okrene se, jer me spazio, i procijedi kroz zube:

— Odlazi! Nestani, amigo! Zar ne vidiš da smetaš? Nestani!

Posljednje riječi izgovorio je poput čovjeka koji će svakog trenutka izgubiti strpljenje i eksplodirati.

Pogledao sam u ženu.

— Imate li piva?

Ona kimne. Htjela je nešto reći, ali nije stigla.

Onaj je čovjek zaista planuo. Budala, naduvena budala koju su želje načinile neopreznim. Ruke je imao na točioniku, pa me pokušava desnom udariti po glavi.

Pravovremeno sam odmaknuo glavu i uzmakao korak nazad. Udario je u prazno i zateturao između mene i točionika. Pomogao sam mu vrškom čizme da se skljoka na pod.

Njegov prijatelj pokušava dohvatiti kolt, ali on mi je bio dovoljno blizu da sam i njega mogao odmah dohvatiti.

Onaj drugi počeo se pridizati da bi zgrabio oružje, ali sam ga spriječio tako što sam na njega bacio njegova prijatelja. Sada su obojica bila na podu.

Znao sam da je to tek početak ako ih odmah ne »umirim«, pa ih drškom kolta opalim po glavama. Nisam se želio dalje boriti. Nisam od onih koji se žele tući po svaku cijenu kako bi se osjećali velikima, jer ni na šta drugo ne mogu biti ponosni, ali ovu dvojicu budala morao sam urazumiti.

Pogledam ženu.

— Clementine Morgan?

Ona kimne, pa reče:

— Odmah sam te prepoznala. Ti si njegov brat, Ben Clayton.

Da, zvao sam se Ben Clayton. Clementine je bila udovica mog brata Johnnyja. Doduše, riječ udovica bila je zapravo simbolična. Moj brat nije bio njome oženjen u pravom smislu riječi. Ona je bila njegova prati-lja na teškom putu, u lovu na sreću, u pustolovinama. Bili su par i zato je ona za mene bila Johnnyjeva udovica, iako se ni-je prezivala Clayton.

Ona zaobiđe točionik. Dok smo promatrali momke na podu, Tina reče:

— I Johnny bi ih sredio. Pazi, oni su opasni! Pripadaju onoj vrsti koja živi u skrivenim logo-rima, jaše zabranjenim putovi-ma i uvijek ima pune džepove novaca. Moraš se čuvati, Ben. Oni imaju prijatelje.

— Znam.

Neko smo vrijeme šutjeli i promatrali momke koji su se počeli micati, pa stenjati, a on-da i kleti. Odmah su shvatili da su se namjerili na pogrešnu osobu. Što će im glava biti bis-trija, to će više patiti zbog povri-jedenog ponosa.

Kad su nakon nekog vreme-na ustali, zabuljili su se u mene. Da, to su bila dva opasna mom-ka, pravi vukovi Arizone. Pošto su došli do zraka toliko da mo-gu nešto reći, pretekao sam ih i gotov blago rekao:

— Najbolje će biti da ništa ne govorite. Platite, pa nestanite!

U njima je kuhao bijes. Kolto-vi su im još bili u koricama i sa-da su prstima opipavali drške, kao da se hoće uvjeriti da su još na mjestu. Opasači su im malo kliznuli i morali su ih popraviti.

— Možete pričekati neki bolji dan. Bit ću ovdje. Ja sam novi upravitelj stanice. Ime mi je Ben Clayton. Prije nego li se po-novo sukobimo, raspitajte se malo o meni, momci.

Oni odmaknu ruke od oružja. Nisu bili uplašeni, jer su dobro baratali revolverima, ali sada su bili na oprezu. Kao dva vuka koja njuše zamku, ali mamac bi ipak htjeli imati.

Jedan pride točioniku i baci nekoliko kovanica, onda se ok-rene. Zatim oba krenu prema vratima. Pratio sam ih do ulice. Kada su već bili u sedlu, jedan od njih mi reče:

— Dobro! Tvoj prethodnik, koji se također prezivao Clay-ton, nije bio baš patuljak. Znaš li gdje je sada? Vidiš, tamo leži.

Pokazao je na malo groblje, koje se nalazilo odmah uz stani-cu. Već su Španjolci, koji bijahu sagradili ovu stanicu, tamo po-kopali svoje mrtve. Sada sam znao da je ovdje pokopan i moj brat.

Clementine iziđe i stane uz mene. Šutjeli smo i promatrali kako se jahači udaljuju.

Malo zatim zamijetim i ostale koji su živjeli na ovoj stanici. Dva Meksikanca — jedan star i malen, drugi jako mlad i divno građen, gibak poput pume — i jednu ženu. Bio sam siguran da je napol Apaškinja.

Clementina upita:

— Došao si da bi preuzeo bra-tovo mjesto?

U njenom je pitanju bilo ne-kog skrivenog smisla.

— Hoćeš li dugo žalovati za njim? — upitao sam jednostav-no.

Ona se pomalo odsutno na-smiješi.

— Prilično dugo. Možda i do kraja života, ako se ne pojavi netko bolji.

Samo sam kimnuo.

— Naravno, tako je u redu — nastavi ona, pa mahne muškarcima i ženi koji su došli iz pokrajnjih zgrada neka nam priđu.

Stari Meksikanac je hramao i bio je napola zgrbljen. Imao je tako krive noge da bi mu zacijelo ždrijebe moglo između njih proći, a da pri tom ne bi ni dotaknulo hlače. Bolje sam ga pogledao i odmah mi je bilo jasno da je nekad bio lovac na divlje konje, koji je pri tom poslu gotovo polomio kosti.

Nisam vjerovao da žena njemu pripada. Bila je premlada, a bila je i više no lijepa. Bila je rasna. Kad se mladi Meksikanac približio, stavio je ruku oko njenih ramena, kao da od početka želi pokazati da mu ona pripada — i to samo njemu.

Clementina ih predstavi:

— Ovo su Paco Sanches, Hurtado Gonzales i njegova žena Juana. Apaši su njeni prijatelji. To je dobro za ovu stanicu, jer inače odavno ne bi postojala.

Kimnuo sam im, pa rekao:

— Moj prethodnik ovdje bio mi je brat. Zacijelo se ne razlikujem mnogo od njega. Ako ste s njim surađivali, tada ćete i sa mnom.

Oni kimnu i ispitivački me pogledaju. Zatim se ponovo udalje.

Svatko je imao obaviti neki posao. Vidio sam da je žena otišla u mali vrt pokraj jezera. Tamo je bilo rajčica i drugog povrća. Stari Paco Sanches je čekao dok sam skinuo ono ma-

lo prtljage s konja, a zatim je odveo konja.

Odlazeći Hurtado Gonzales mu reče:

— Gotovo sam završio kotač, Paco. Za pola sata možemo u kovačnici navući željezni obruč.

Pošao sam s malo prtljaga za Clementinom u kuću. Pokraj gostinjske sobe i kuhinje nalazio se još ured, u kojem je stajala željezna blagajna. Pogledao sam kroz otvorena vrata, pa produžio za Clementinom u privatni dio kuće. Iz dnevne sobe strme su stube vodile na kat.

Clementina zastane i pogleda me.

— Došli smo ovamo da nađemo sreću. Bilo je lako dobiti ovo mjesto od glavnog agenta u Nogalesu, jer nitko nije htio doći ovamo. Ovdje smo točno između Apaša i bandita.

— Znam. Kad sam primio tvoje pismo i zamolio agenta da naslijedim svog brata, bio je sretan što je našao ludaka koji će dalje voditi stanicu. Pisala si mi da će se isplatiti ako dodem ovamo. Sad mi reci kako je umro moj brat i zašto se isplatilo da dodem ovamo i nastavim raditi na stanici!

Ogledao sam se po prostoriji, koja je bila tako niska da sam glavom gotovo dodirivao strop.

Sagradili su je Španjolci kada su došli ovamo u potrazi za sedam zlatnih gradova o kojima je govorila legenda o Ciboli. Da Španjolci nisu bili visoki, moglo se zaključiti i po sačuvanim viteškim oklopima i štitnicima.

Prostorija je bila rustikalno namještena, doduše primitivno i jednostavno, ali ipak udobno.

Ugledao sam vrč crvena vina i natočio čašu. Vino je bilo do-

bro, pa sam ga ispio sa zadovoljstvom.

Čitavo sam vrijeme osjećao kako me Clementina promatra, pokušavajući prodrijeti u moje misli. Okrenuo sam se prema njoj i pogledao je.

Bila je prekrasna. Jedva sam se mogao sjetiti da sam ikada vidio ženu koja bi mi se na prvi pogled tako svidjela. Iz nje je zračilo nešto što joj je davalo posebnu draž. Bila je žena koja je poznavala život. Vrlo sam dobro mogao razumjeti svog brata. Takvu se ženu sreće samo jednom u životu, ali muškarac koji bi je htio posjedovati morao to i zaslužiti. Inače bi se neprestano osjećao manje vrijednim.

— Negdje ovdje, u stanici, nalazi se zlato — progovori Clementina, pa nastavi: — Tvoga je brata neki konjokradica ubio strelicom, jedne mračne noći. Apaši su htjeli ukrasti konje sa stanice. Tvoj brat je izišao iz kuće i ubio trojicu, ali jedan je ipak njega pogodio strijelom.

To o pogibiji mog brata za mene nije bila novost, jer mi je o tome bila pisala. Novost je zlato koje je sada spomenula. Popio sam još gutljaj vina, a zatim rekao:

— Ispričaj mi nešto više o zlatu koje je tu negdje sakriveno. Kako to da samo vi znate za njega? Iako je to točno, kako to da ga dosad niste našli?

Ona pode prema jednom rustikalnom stolcu i sjedne. Kad je prebacila nogu preko noge, mogao sam joj vidjeti čak i koljena. Nebesa, kako je divno građena!

— To je duga priča — promrmlja Clementina.

— Tada mi je ispričaj — rekoh i sjednem joj nasuprot.

II

Nasmiješila se. Prema njenom izrazu vidio sam da se prisjeća lijepih trenutaka. Onda se uozbiljila, pa progovorila:

— Tvoj brat bijaše kockar. Kad bi izgubio, prestajao je kockati i počeo raditi nešto drugo. U El Pasu imao je prije nekoliko mjeseci sreću i jedan od suigrača ponudio mu je komadić starog pergamenta, ispisanog jedva vidljivim riječima na španjolskom. Navodno, napisali su ga konkvistadori koji su se ovuda potucali prije više od tri stotine godina s raznim pustolovima i vojskom, tražeći zlato. Johnny je uzeo taj komadić papira kao ulog od tisuću dolara. I dobio je. Čovjek koji ga je izgubio htio ga se ponovo dočepati. Pokušao je to koltom, pred zoru, kada se tvoj brat vraćao u hotel u kojem smo stanovali. Nije uspio, jer je Johnny bio brži. On je uvijek u pravi čas mogao nâslutiti opasnost. Jesi li i ti brz na revolveru kao što je bio tvoj brat?

Njeno je pitanje bilo trijezno i promišljeno.

— Do sada sam bio — odgovorim, pa nastavim: — Pokaži mi taj stari pergament. Znat ću ga pročitati kao što je to znao i Johnny.

Oklijevala je. Osjećao sam da me i dalje proučava. Onda ipak pride zidu o koji je bio obješen neki stari mač i otvori držak a da mač nije skinula sa zida.

Držak je bio šupalj. Izvukla je požutjeli smotuljak, usko smotani pergament.

Kad sam joj prišao da bih uzeo papir, bili smo sasvim blizu jedno uz drugo. Zagledao

sam se duboko u njene zelene oči i pomislio: Oh, ona bi bila najljepša nagrada čovjeku koji bi joj skinuo nekoliko zvijezda s neba! Da, Clementina bi bila prava nagrada.

S pergamentom u ruci odem do prozora, kroz koji je dolazilo malo svjetla. Stari rukopis bilo je teško odgonetnuti. Sve je bilo pisano na način kako se to radilo u doba kad su Španjolci otkrili ovu zemlju i osnovali prve misije da bi obratili pogane.

Morao sam nekoliko puta pročitati sadržaj požutjelog lista da bih shvatio smisao. Zatim sam to preveo na današnji jezik.

Clementina se iza mene oglašila:

— Pročitaj mi, hoćeš li? Zanima me da li ćeš prevesti misao isto kao i Johnny. Hajde, pročitaj!

Počeo sam čitati:

— »Sedamnaestog svibnja, tisuću petsto šezdeset pete. Izgubili smo i posljednje konje. Apaši su napali, otjerali nas u naše kamene zaklone i ukrali nam posljednje životinje. Sada moramo napustiti našu sigurnu stanicu usred Mese i pješice krenuti u Meksiko. Moći ćemo ponijeti vrlo malo od zlata koje su naši robovi iskopali u rudnicima na sjeverozapadu. Ostalo zlato moramo dobro sakriti, da ga nađemo kada se vratimo. Ove noći pokopat ćemo mrtve i odmah krenuti. Neka nam Bog pomogne da nas putem ne ubiju Apaši! Možda će nam dopustiti da se bez borbe povučemo. Neka nam Bog bude milostiv!

Francisco de Armado kapetan»

Ušutio sam, okrenuo se i zagledao u Clementinine zelene oči.

Ona kimne.

— Da, tako je pročitao i Johnny. On je već za kartaškim stolom bio saznao gdje se nalazi Mesa i da je ovdje stara stanica od kamena koju su Španjolci sagradili na raskrižju njihovih puteva, a daljnja pokoljenja obnavljala i održavala. Španjolac koji je izgubio na kartama ovaj pergament to nije znao. Osim toga, taj je čovjek mrtav. Johnny je bio brži kad ga je Španjolac pokušao ustrijeliti.

Kimnuo sam. Sve je bilo jasno i jednostavno. Doduše, takvih je starih planova o skrivenom blagu iz doba Španjolaca mnogo, a većina njih ništa ne vrijede. Takvi stari papiri često su i vješto krivotvoreni, pa je to mogao biti i pergament u mojoj ruci. Možda je onaj stari Španjolac lagao zato što mu je trebao ulog kod kartanja. No zašto bi se onda želio ponovo dočepati starog papira? Zašto je Johnnyja napao u tamnoj uličici? To bi moglo značiti kako je vjerovao da pergament nije krivotvoren.

Zar bi bilo moguće da tri stotine godina nitko nije našao blago? Ovu su stanicu mnogo puta rušili, ili palili, pa ponovo gradili. Ovdje su stalno živjeli ljudi, koji su se smjenjivali. Jedni su odlazili, drugi dolazili.

Bilo je zaista nevjerojatno da nitko nije znao ništa o blagu koje je ovdje sakriveno. Oni koji su ga sakrili nisu ga mogli ponijeti sa sobom, a iza njih je ostao samo pergament koji je, možda, došao u ruke ljudima koji nisu znali čitati ...

Nisam želio dalje razmišljati, jer sam znao da u životu postoje nevjerojatne slučajnosti. Ponekad sam slušao najluđe priče, a naposljetku bi ispalo da su istinite. Pogledao sam na veliki mač na zidu iz čijeg je drška Clementina uzela pergament.

Slijedila je moj pogled.

— Onaj je čovjek rekao Johnnyju da je pergament izvađen iz drška mača. Kada smo došli ovamo i pregledali grobove, našli smo staro oružje. Između ostalog, i ovaj mač. Mnogo je stvari bilo zakopano u zemlji. Ovaj se držak dao skinuti tek nakon što je dugo stajao u ulju. Za Johnnyja je to bio dokaz više.

To bi moglo biti objašnjenje. No gdje je zlato?

Odjednom me obuze groznica. Htio sam ga imati. Što sam ja drugo no pustolov i lovac na zlato, dvonožni vuk koji neprekidno vreba plijen da bi omasatio bradu? Ova prilika učinila mi se vrijednom truda. Osim toga, tu je i Clementina. Ako je moj brat bio čovjek kakvog je željela, onda ... Mi smo dvojica bila ista, a ona je žena kakva se sviđa muškarcima našega kova zato što se nije dala pokoriti. Doduše, svidala se i svim ostalim momcima. Dovoljno je bilo da prosječne momke pogleda svojim očima i oni su odmah postali manji od makova zrna. Kod mene, međutim, ta igra nije palila.

— Dobro, pokušajmo! — rečem.

Ona kimne i pokaže na mala, uska vrata.

— Ona će soba biti tvoja. Unutra je krevet i tamo možeš spavati.

Pogledao sam je i shvatio da je otkrila moje misli. Oči su joj malo podrugljivo svjetlucale i ja joj, ne okolišajući, rečem:

— Znam da ti je jasno da te želim. Da jašem pet tisuća milja daleko, ne bih pronašao ženu poput tebe. Ipak se pitam kakva ti je duša! Crna? Tamna? Malo svijetlija, ili sasvim bijela? Hej, kakva ti je duša?

Ona se nasmije.

— Možda crna kao najcrnija rupa u paklu. Možda me se trebaš čuvati.

I ja se nasmijem. Između nas tekla je neka struja, koju smo osjećali po našem duhu.

Pružim joj pergament, a zatim unesem ono malo prtljage u sobicu.

Clementina iza mene reče:

— Objed će biti za pola sata.

III

Kad sam malo poslije prišao koralu, vidio sam da se Paco Sanches već pobrinuo za mog konja.

Oštrim pogledom promotrio sam okoliš. Četiri velike stijene bile su prilično udaljene jedna od druge.

Stanica se nalazila gotovo u kutu usred skrovišta. To sam već spomenuo, ali tek sam sada postao svjestan tog položaja. Svaka od stijena zaklanjala je pogled. Iza njih moglo se mnogo štošta neprimjetno približiti. Čak i između njih i stanice bilo je dovoljno skrovišta: u presušanim potocima, šumarcima, iza stijena, sprudova, kaktusa Ovdje se čovjek osjećao kao na pladnju. Moglo ga se promatrati sa svih strana.

Pogledao sam Paca. On kimne, shvativši moju nelagodnost:

— Na to se morate priviknuti, senjor. Imamo sreću što je Juana sestrlična Juana Loca, Najvažnijeg poglavice u ovom kraju. Međutim, nekoliko bandi skitnica se na to ne obaziru i tih se moramo čuvati. Zatim, ima i bandolerosa ... razbojnika koji dolaze preko granice. Vašega su brata, senjor, ubili takvi iz bande konjokradica. To nisu bili ratnici Juana Loca, nego Sonora-Lobos.

— Kakav je promet kolima?

— Jučer ih je prošlo nekoliko.

Poštanska kočija iz Nogalesa kasni dva sata. To ne mora ništa značiti. Mogao bi biti kvar kotača ili osovine, ali ... — Ušuti i pogleda prema jugu, a onda uzdahne s olakšanjem. — Eto je! Napokon dolazi. Polagano se približava. Mislim da nisu dobili svježije namirnice kod stanice Pueblo, jer su stanicu opet okrali. Zato je sprega morala od Nogalesa dovdje prevaliti šezdeset milja. No ipak stiže, zar ne?

Pogledam prema jugu. Zaista, poštanska kočija Abbot-Downing-Overland polagano se približavala.

Odmah smo počeli slagati zapregu s odmorenim konjima. Paco mi je pokazao konje koji su nam potrebni, a ja sam ih uhvatio lasom. To je stara igra: konji se ne daju uhvatiti i jure kao divlji po koralu, jer točno znaju što ih čeka kad jednom budu ulovljeni, ali čim bih nekoj životinji uspio laso baciti o vrat, odmah bi se smirila i postala poslušna. Ove su životinje već odavno naučile svoju zadaću i znale su kako nemaju mnogo izgleda da izbjegnu lasu.

Dobro sam baratao lasom, ali to nije čudo, jer sam dugo hvatao divlje konje.

Paco me promatrao, pa preuzeo konje, jednog za drugim i vezao ih u šesteropreg. Kada je prihvatio šestog konja, kimnuo im je. Nije rekao ni riječi, ali bilo je očito da je to znak poštovanja. Stari lovac na divlje konje i jahač prihvatio me sada poput rodaka u svoje pleme. Stari ožiljci od lasa na mojim rukama bili su dovoljno uvjerljivi.

Kad je kočija stigla, šesteropreg je bio spreman. Kočijaš, mršav momak obilježen od nevremena, koji je na glavi još nosio staru vojničku kapu konfederacije, ispljune komadić duhana pa promuklim glasom promrsi:

— Barem ćemo kod vas dobiti svježiji šesteropreg. U stanici Pueblo bio je još samo jedan stari magarac, koji im tamo služi za skupljanje drva. Opet je na putu neka prokleta banda. Pripazite!

Ništa više nije rekao.

Kočijaš i pratilac siđu s boka. Iz kočije počnu izlaziti putnici, da bi se nakon prašnjave vožnje malo osvježili.

Hurtado Gonzales izide iz kovačnice, gurajući ispred sebe gotovi kotač. Kočijaš mu kimne.

— Sjajno, sada možemo izmijeniti i stražnji kotač. Jedan neka ostane u vas, da ga možemo promijeniti pri povratku u Nogales.

Svi smo radili: mijenjali smo zapregu i kotače, podmazivali osovine. Juana je posluživala putnike. Jedan od njih, momak izbuljenih očiju i samodopadljivog smiješka, odmah joj je po-

čeo udvarati. Uhvatio ju je za bradu.

— Hej, suviše si lijepa da truneš u ovoj divljini! Ako želiš, povest ću te sa sobom i pokazati što je život. Hoćeš li?

— Neću — ljutito odgovori Juana i brzom kretnjom makne njegovu ruku.

Pri tom su joj crne oči bijesno sijevale.

Momak odmah ustukne kao da ga je ugrizla zmija.

— Dobro, dobro! — Nasmiješi se i pomirljivo mahne rukom.

Kad se okrenuo, ugleda Gonzalesa. Hurtadov je kolt, doduše, bio za opasačem, ali oči su mu opasno sjale.

— Krećemo! — poviče kočijaš i popne se na bok.

Čovjek koji se vladao tako samosvjesno, shvati u kakvoj je opasnosti i prvi uđe u kočiju.

Clementina je također izišla iz kuće. Promatrala je putnike pomalo zavidnim pogledom. Shvatio sam da bi i ona rado krenula takvom kočijom kako bi počela život ispočetka. Samo ju je pomisao da bi se ovdje možda ipak moglo naći zlato, koje je negdje sakriveno dulje od tri stotine godina, zadržavala da ostane.

Kočija krene, ostavljajući iza sebe prašan oblak. Kad se prašina slegla, ugledali smo neke jahače, kako pred sobom tjeraju konje. Kad su se približili, vidjeli smo da ih je devet.

Hurtado Gonzales, koji je stajao kraj mene, reče:

— Konjokradice i banditi. Stalno dolaze preko, iz Sonore. Ovi konji sigurno pripadaju stanicu Pueblo, jer imaju utisnuti znak poštanske linije. Takve je teško prodati i sada će ovi lopo-

vi odigrati staru igru. Doći će ovamo i tvrditi da su konje našli u divljini, ili da su ih oveli konjokradicama. Zatim će tražiti nagradu zato što su ih doveli natrag. Što ćete učiniti?

Ja sam sada bio gazda na stanici Mesa i zastupao sam interese poštanske linije.

— Vidjet ćemo — odgovorim. Kad su se nekoliko koraka ispred nas jahači zaustavili, obratim se Hurtadu i Pacu: — Rasporedite se preko. Kad počnem pucati, zapucajte i vi.

Oni kimnu i krenu. Hurtado pođe u kovačnicu, a Paco uđe u šupu. Malo zatim izviri gore kroz mali otvor. Sada je i on imao pušku, veliku, koja je težila najmanje dvadeset kilograma i zacijelo tutnjila poput topa kada bi iz nje pucao. Znao sam da se s takvom puškom može ubiti bivola na tri stotine metara udaljenosti i pogoditi ga točno u glavu.

Hurtado je stajao na poluotvorenim vratima. Zbog tamne pozadine jedva ga se moglo primijetiti, ali on je imao dobar pregled. Obje žene stajale su iza mene, kod ulaza u gostinjsku sobu. Nisam se okrenuo prema njima, ali sam im rekao:

— No, lijepi moji anđeli, ne morate se baš pojavljivati da bi vam se ovi muškarci divili. Ako imate unutra nešto čime se može pucati, tada to uzmite u svoje ručice. Ove skitnice možda polude i počnu pucati.

One krenu unutra. Ja sam ostao i čekao.

Priđe mi sedam jahača. Dvojica su ostala kod konja koje su ukrali u stanici Pueblo. Nisam uopće sumnjao da su baš oni konjokradice. Dobro sam poznavao takve bandite. U stvari,

bili su to jadni momci. Nije im bilo bolje nego Apašima, a mnogi od njih bili su mješanci i nisu nikuda pripadali. Odjednom bi odlučili da ih veleposjednici neće više iskorištavati kao peone i zatim bi se počeli boriti kao revolucionari. Takav život im se više svidao. Postali bi bandolerosi — drumski razbojnici.

Bili su odjeveni u svijetlo platno, na glavi su imali slamnate sombrere, na prsima prekrižene redenike, a na bosim nogama — u najboljem slučaju — sandale. Samo je vođa imao otmijene oficirske čizme. Kosa im je bila duga kao u Apaša. Zapravo, od njih su se razlikovali samo po bradama, koje su im bile najveći ponos.

Kad su ispred mene zaustavili konje, vođa se isceri ljubazno poput vuka koji želi guski objasniti da joj je prijatelj. Zatim reče:

— Hej, amigo, donosim vam dobru vijest. Vidite li one dražesne konjiće tamo kod mojih ljudi? Zaista prekrasni konji. Pa, poštanska linija ima samo prekrasne konje, zar ne?

Kimnuo sam.

On udahne zrak i nasmije se, pokazujući dva reda prekrasnih zubi, pa podigne ruku u miroljubivoj namjeri.

— Uvijek se veselimo kad možemo učiniti uslugu poštanskoj liniji, žili kucavici ovoga kraja. Vi me razumijete, zar ne, señor?

Govorio je učenim španjolskim jezikom. Zacijelo je u mladosti pohadao neku misionarsku školu.

Ponovo kimnem, pa odgovorim:

— Da, amigo, razumio sam svaku vašu riječ. U ime poštanske linije srdačno vam zahvaljujem. Otjerajte ove lijepe konjiće do korala.

Sada on, kimne, a zatim nastavi malo oštrije:

— Prije toga moramo razgovarati o nagradi, zar ne? — Kako nisam ništa odgovorio i samo sam ga upitno pogledao, nastavi: — Mi smo ove konje oteli nekim zlim ljudima. Morali smo se s njima boriti, mogli su nas čak i ubiti. Zbog toga, naravno, nagrada mora biti odgovarajuća. Recimo, deset dolara za svakog konja.

Bila je to zaista drskost. Vidio sam da je konja dva tuceta, što bi iznosilo dvije stotine četrdeset dolara. Preko, u Sonori, svaki je dolar velik poput kotača na kolima.

— Platit ću dolar po konju — odgovorim.

Tako se iznenađeno zapiljio u mene kao da sam najednom imao dvije glave. Njegovi drugovi iza njega podrugljivo su se nasmijali.

Zato što ih je bilo sedam, osjećali su se sigurnima.

Kad su se prestali smijati, nastavim:

— Vi ste ti koji su ukrali konje u stanici Pueblo. Prije kratkog vremena ubijen je ovdje moj brat, iz zasjede, strelicom konjokradice. Vidim da jedan među vama osim puške ima luk i strijelu. Možda ste čak to bili i vi.

Bile su to surove riječi. Naravno da sam lagao, ali htio sam ih zaplašiti. Možda bih bio spreman platiti i pet dolara po konju. To bi bio dobar posao za poštansku liniju, jer su stanici

Pueblo konji potrebni, a osim toga nisam želio borbu. Ipak, morao sam si stvoriti ugled. Naša stanica ne smije slovit kao mjesto gdje žive kukavice, jer bi nas neprestano napadali. Bilo bi bolje da nas banda poput ove zaobilazi.

Okrenuli su konje da bi odjahali, ali ja oštro viknem:

— Stanite! Ostat ćete ovdje!

Zaustavili su se, pogledavajući jedan drugoga. Znali su da nisam sam i da su, vjerojatno, u njih uperene dvije ili tri puške. Ipak su se i dalje osjećali nadmoćnijima, jer su podalje bila dva njihova druga, koji su ostali uz konje. Mislili su da će nas time ucijeniti.

Njihov vođa zaškilji koso prema meni. U njegovim očima pročitam odluku. Shvatio je da se neće izvući odavde bez borbe i da me potcijenio. Mislio je da će ovdje naići na običnog čuvara stanice koji ne želi život staviti na kocku.

Momak promuklo krikne. To je bio znak njegovim drugovima da napadnu. Na stanici Pueblo uspjeli su izbjeći borbu i noću ukrasti konje, ali ovdje neće proći bez borbe. Skoče munjevito sa sedla. Bilo je to vrlo lukavo, jer su uznemireni konji digli veliku prašinu i tako ih zaklonili.

Vođa i još jedan napadnu me čim su stali na zemlju.

Zapucam. Pogodim obojicu. Zatim izmaknem u stranu, jer je neki konj počeo divlje skakati. Prestrašenoj krikom vođe, koji je oponašao pumu, životinji se učinilo da je puma negdje u blizini. Uхватim konja, zgrabim ga za grivu, a drugom rukom uhvatim jabučicu sedla i bacim

se poput Komanča na njegova leđa. Odmah sam našao stremeni. Konj pojuri, samnom na leđima. Nakon nekoliko koraka već sam imao uzde u rukama i životinju u vlasti.

Okrenem konja i usmjerim ga prema onoj dvojici koja su čekala kraj ukradenih konja. Približavao sam se stanici iza oblaka prašine. Iza mene praštali su meci. Tu se vodila žestoka borba. Kroz tutnjavu konjskih kopita čuo sam kako grmi teška puška.

Momci su oklijevali da me napadnu, a onda odluče da pobjegnu. Nisam ih slijedio, jer sam imao pune ruke posla da sakupim konje i promatram što se događa kod stanice.

Čulo se još nekoliko pucnjeva, a zatim se digla prašina. Meni slijeva i zdesna konji su se u galopu udaljavali. Na jednom su jahala dvojica, a treći je jadicujući trčao za njima. Jedan se uhvatio za grivu konja i tek tada skočio na životinju.

Na dvorištu su u prašini ostale ležati tri prilike.

IV

Obje žene i oba muškarca stajali su, s oružjem u rukama, u dvorištu i gledali me. Konji koje sam dotjerao gurali su se prema valovu. Bili su žedni i naučeni na prebivalište u takvim stanicama. Nisu namjeravali pobjeći.

Pogledao sam Hurtada i rekao:

— Kad se malo odmore, odvest ćemo ih do stanice Pueblo. On kimne.

Gledali smo nepomična tijela na zemlji. Bili su mrtvi, u to nije bilo sumnje.

— Prokleta zemlja! — ogласi se Clementina s gorčinom u glasu. — Prokleta stanica! Do đavola, sa svime! — Nakon tih riječi se tako žustro okrene da joj je suknja zavijorila oko vitkog stasa, i uđe u kuću tresnuvši vratima.

Juana Gonzales krene za njom, izmijenivši pogled s Hurtadom. Znao sam da se njih dvoje razumiju i bez riječi.

— Pokopat ćemo ih — reče stari Paco kad smo nas trojica ostali sami. — Grob je mnogo više no što su mogli očekivati. Mnogi njihova soja nemaju ni to. Ne bi bilo kršćanski da ih ne pokopamo, zar ne?

— Da li su oni uopće bili kršćani? — upitam podrugljivo.

— Svakako, bili su kršćani. — Paco uvjerljivo kimne. — Imali su majke koje su se molile za svoje sinove. Bili su grešnici, naravno, i znali su da će doći u pakao zato što su zli. Zbog toga su njihove majke molile za njihov oprost. Na ovoj zemlji ima dobrih i loših kršćana. Oni loši rade ovako kao ovi ovdje. Nije li tako? — upita izazivački.

Nisam mu odgovorio.

V

Kada smo mrtvace umotali u njihove gunjeve i položili u raku, stari Paco je bacio na njih grudu zemlje.

Tada smo prionuli uz lopate i zatrпали zajednički grob.

Još sam se jednom ogledao. Gledao sam daleko, sve do Mese i do malog groblja. Ovdje su već prije tri stotine godina sahranjeni prvi mrtvaci. Bilo je i velikih nadgrobnih spomenika s uklesanim riječima i imenima. Na ovoj stanici bilo je to-

kom godina pokopano mnogo ljudi. Ovdje, u zemlji koja je nekada pripadala Apašima, neprestano su se vodile borbe. Oni su ovamo došli iz daleke Aljaske. Krenuli su na jug i stigli ovamo kao osvajači, kao stranci.

Apaši i banditi punili su groblje mrtvima, svih ovih godina i kroz mnogo naraštaja. Ovdje negdje vjerojatno je zakopano i blago koje su Španjolci prilikom povlačenja u Meksiko sakrili zato što ga nisu mogli ponijeti.

Gdje?

To sam se pitao nad rakom ove trojice. Iznenada me obuzme malodušnost. Možda bismo nešto i našli ako bi ovdje kopalo dvadeset-trideset radnika tijekom nekoliko mjeseci, i to četvrt milje naokolo i metar duboko, pa i ako sruše stanicu i kopaju duboko ispod nje. Clementina i ja to ne bismo mogli neopazice provesti. Paco Sanches, Hurtado Gonzales i Juana bi to vrlo brzo primijetili. Moramo im reći i tada ...

Borio sam se sa samim sobom dok sam koračao prema kući. Kad sam ušao, Juana je upravo namjeravala izići. Trenutak smo stajali sučelice. Kad smo se pogledali, osjetio sam kako ova mješanka osjeća da se u meni nešto događa. Naravno, to nije značilo da u meni gleda muškarca. Bilo je to kao da njuši miris divljači. Zatim se iskrađe napolje ne rekavši ni riječ.

— Ti si čvrst čovjek, Ben Clayton — ogласi se Clementina. — Još čvršći no što je bio tvoj brat. Johnny mi je to rekao kad smo razgovarali o tebi. Namjeravao te pozvati ovamo, jer je shvatio

da sami nećemo uspjeti. Zaista si snažan, Ben.

— Htjeli su isprobati dokle mogu ići — razmišljao sam glasno. — Točno su znali da sam ovdje novi. Zacijelo je jedan od njih ubio Johnnyja. Sada su htjeli mene iskušati. Za svaki korak koji bismo ustuknuli, oni bi pošli dva naprijed. Tako je moralo biti, Clementino.

Dugo me gledala, zatim reče:

— Johnny me zvao Tina. I ti me možeš tako zvati. Hoćeš li ostati dok ne pronađemo zlato? — upita.

Slegnuo sam ramenima.

— Mogućnost da ga nađemo nije veća od jedan naprama stotinu, ili čak tisuću, ali neko ću vrijeme izdržati. Možeš li i ti?

Ona odlučno kimne.

— Nisam siromašna. Johnny i ja imali smo više od osam tisuća dolara. Sada je to moje. Ali ja želim više, mnogo više. Ako ovdje leži zlato, tada ga želim. Podijelit ćemo ga.

Kimnuo sam i otišao do štednjaka. Ulio sam hladnu kavu u lončić i ispio u tri velika gutljaja. Zatim stavim šešir na glavu i uzmem karabinku s kuke.

— Poći ću s Hurtadom do stanice Pueblo i vratiti im konje. Pazi da ...

— Hoću — prekine me Clementina. — Vrlo dobro znam što se sve može dogoditi u ovoj prokletom kraju. Nastoj se brzo vratiti.

Nisam se ni pomaknuo. Šutke sam je promatrao. Ona mi se približi, stane na prste i poljubi me u bradu zarasli obraz.

— Vрати se, jer što bih ja bez tebe? Samo ćemo zajedno pronaći zlato ... samo s tobom je to

moguće. Vрати se, dakle, Ben Clayton!

Izišao sam. Hurtado me već čekao. Za mene je osedlao svježeg konja. Vinem se u sedlo. Krenemo, goneći konje, na jug. Prema stanici Pueblo

VI

Slijedeći dan malo prije sva-nuća vratili smo se u stanicu Mesa i zatekli sve u redu. Vidio sam da je i Hurtadu odlanulo. On i Juana bili su stvarno vjenčani u Nogalesu. Upitao sam ga:

— Ona ti mnogo znači, Hurtado?

— Da, ona je moj život. Rado bih joj više pružio, ali to je teško, vrlo teškoza Meksikanca sa ženom mješankom. Morali bismo prijeći u Meksiko, ali tamo se s Meksikancima koji je oženjen mješankom još gore postupa. Na što ste vi Amerikanci zapravo tako ponosni? Na Alamo? Ili na vašu nešto svjetliju kožu? — pitao je ogorčeno i izazivački. — Na što?

Već sam odavno znao da je on ponosan „pistohero“. Vjerojatno se ovdje sakrio kako bi zataškao nešto iz svog života. Kako je uz sve to bio još i dobar kovač, to mi je sve bilo vrlo zagonetno. Mjesto pomoćnika upravnika stanice u ovoj zabiti nije ono što bi takav čovjek za sebe poželio.

Nasmiješio sam se i odgovorio:

— Ne uzbuđuj se, Hurtado. Ovaj svijet nije pravedan, i niti će to ikada biti, ali za to nisam ja kriv. Nisam ja stvorio ovaj svijet. Što se ponosa tiče,

odavno sam već shvatio da ga ima više vrsti kao i drugih stvari: ima više vrsti zloće, gluposti, kukavičluka ... Vrlo često su najveće budale najopasniji momci. Za što bi se inače uhvatili kako bi im život imao većeg smisla?

Nije ništa rekao. Samo je kimnuo.

Kad smo stigli pred kuću, obje žene i stari Paco izidu. Nisu ništa govorili, ali mi smo shvatili da su se osjećali prokleta usamljenima i da su veseli što smo ponovo s njima.

Dok sam silazio s konja, razmišljao sam kako je jadan život u ovom kraju kad me iznenada prene Pacov povik:

— Apaši!

U tom pokliku bilo je više bijesa i mržnje nego straha.

Stajao sam pokraj konja, s rukama na jabučici sedla, i preko ramena gledao put kojim smo upravo dojahali. Onda ih ugledam.

Da, to su bili Apaši, pravi Apaši. Nije to bila družba razbojnika koja se sastoji od Indijanaca, bijelaca i mješanaca.

Apaši su se približavali. Bilo ih je mnogo.

Hurtado, koji je bio još na konju, reče:

— To je Juan Loco. On je Juanin bratić, točnije polubratić. Imali su zajedničku baku.

— Zašto se zove Loco? To znači lud ili bijesan?

Upitao sam to nesvjesno. Sada nije bio trenutak za takva pitanja. Hurtado, nije bio osobito uznemiren. Nasmiješi se i odgovori:

— Kao mali, tako pričaju, jeo je loco-travu. Konji od nje redovito umiru, ali njemu nije na-

škodila. Navodno, već je kao malo dijete bio vidovit. I za luđake Indijanci kažu isto. Njegovo indijansko ime znači »jači od loco-trave«, a na španjolskom ga jeziku naprosto zovu Loco. Ali on nije luđak, sigurno nije.

Apaši su se približili na oko stotinu metara. Došli su s juga, što znači da su pratili mene i Hurtada.

Zastali su lijevo od jezera, koje se neprestano punilo izvornom vodom. A ljudi i konji bili su zacijelo žedni, ali Apaši nisu došli samo zbog vode. Zastali su i piljili u nas. Na zapadu je sunce zalazilo i nebo se obojilo grimiznom bojom, a s istoka pomalo je nadolazio suton. Dan se polako gasio.

Apaši ponovo krenu prema nama.

— Najbolje da pođemo u kuću i pripremimo oružje — rekoh zabrinuto.

Žene, nimalo žureći, krenu, a Hurtado i Paco za njima.

Oba konja na kojima smo se vratili sada su stajala kraj volova pokraj bunara, koji je dosezao se do podzemnog izvora iz kojega se punilo jezero. Bunar nije bio dubok. Bio je to, zapravo, samo jedan odvojak izvora.

Stajao sam na otvorenim vratima i gledao kako se Apaši približavaju. Bio sam zabrinut. No ako je Juan Loco uistinu Juanin polubratić, možda će nas poštediti. Zacijelo se ne bi tako polagano približavao sa svojom hordom ako nas namjerava napasti. Ipak sam osjećao grč u želucu.

Osvijetljeni crvenilom zalazećeg sunca, Apaši su izgledali gotovo nestvarno dok su se približavali. Bili su to divlji Apaši,

koji su se još osjećali gospodari-
ma ove zemlje i koji su ubijali
svakog bijelca.

Mirisalo je na opasnost. Sta-
jao sam kraj otvorenih vrata i
čekao spreman. Znao sam da
ću nekoliko njih povući zajedno
sa sobom u smrt ako nas poku-
šaju poubijati.

Pred kućom Apaši zauzdaju
konje. Onda poglavica istupi
korak naprijed, a njegovi se
pratioci povuku iza njega. Bilo
ih je oko pedeset. Konji su im
bili pokriveni prašinom. Očito
su došli iz daleka.

Podsjećali su me na krdo vu-
kova, koje se zaustavilo pred
stadom ovaca, da bi ih prije ne-
go napadnu još jednom onjušili.

Juan Loco nije bio previsok,
čak ni za Apaša. Na prvi pogled
djelovao je jednostavno i pro-
sječno i nije se ni po čemu razli-
kovao od svojih ratnika. Ipak je
iz njega zračilo nešto što je od-
mah dalo naslutiti da je on vuk
predvodnik. Jahao je prekras-
nog konja i samo je ta životinja
bila nešto što je označavalo nje-
gov položaj. Tko u takvoj hordi
jaše takvog konja taj mora biti
izuzetan čovjek.

Naši su se pogledi sreli. Ja
sam prvi progovorio:

— Hej, Juan Loco! Ti si to, zar
ne? Ja sam novi upravitelj sta-
nice, Ben Clayton. Brat sam
svoga prethodnika ...

— Onog kojeg su ubile ko-
njokradice — prekine me Loco.

— Prije dva dana konjokradice
su se vratile. Vi ste se borili s
njima. Trojica od njih leže sada
tamo na groblju.

— Dobro si obaviješten o sve-
mu što se zbiva u tvojoj zemlji.

— Nisam bio nimalo začuđen.

— Ništa ti ne može promaknuti.

Tvoje uhode te o svemu obav-
ještavaju.

— Rekao si »u mojoj zemlji«?

— upitao je malo podrugljivo i
stavio ruku iza uha, kao što to
čine ljudi koji ne čuju dobro.

— Da, u zemlji Apaša. Kada
su se Apaši još nazivali »Enju«,
ili čak »Yndye« došli su sa sjeve-
ra i osvojili ovu zemlju ...

Ponovo me prekine.

— Sada je žele osvojiti bijelci.
Ako budu dovoljno jaki, uništiti
će Apaše, kao što su već uništili
mnoge narode, uzeli im zemlju
i njihova bogatstva. Bijeli je čov-
jek najveća grabljiva zvijer na
svijetu. Dolazi poput sveca da
nam donese kršćanstvo, a za-
pravo želi našu zemlju, srebro,
zlato ... sve iz čega može izvući
novac.

— Tako je, Juan Loco — po-
tvrđim. — Ja ne mogu ljude
promijeniti. Ja samo želim živ-
jeti. Ako sam dobro obaviješten,
ova poštanska linija ima ugo-
vor s Apašima. Dakle, živimo u
miru. Vas je mnogo i zato vam
ne možemo ponuditi ništa dru-
go do vode.

On kimne pomalo podruglji-
vo.

Iako mi se na početku nije či-
nilo da se bilo čime ističe, sada
sam sve više postajao svjestan
da iz ovog čovjeka izbija neka
vjekovna mudrost. Govorio je
bolje španjolski od mene. Taj je
jezik naučio, kao što sam čuo, u
misionarskoj školi, a ja sam
učio španjolski kod kuće, u Tek-
sasu. Mi smo, tako rekavši, od-
rasli na dva jezika: jezik kojim
sam ja govorio nije bio školova-
ni španjolski, a njegov je špa-
njolski bio onakav kakvim go-
vore jezuiti.

— Kad bi sada moji ratnici pucali na tebe, ti bi začas bio mrtav ...

— Juan Loco — nacerio sam se — moram ti nešto reći: ja sam od onih ljudi koji pucaju kada su već gotovo mrtvi. Takvi su mi refleksi. Ciljanje i pucaње su, zapravo, samo refleksi. Razumiješ li?

Kimnuo je.

— Da, ima takvih ljudi. Možda si ti jedan od te rijetke vrste. Dakle, ti bi me uzeo sa sobom u sjenu mrtvih. No, dobro — Načas ušuti, zatim poluglasno povike: — Juana, izadi! Zajedno sa svojim čovjekom. Dodite oboje!

Maknuo sam se da im oslobodim prolaz, ali sam bio na oprezu, kao zvijer u klopci. Suviše sam snažno osjećao kako iz njih izvire neprijateljstvo. Ratna je horda stajala nepomično, ali i na najmanji znak svog vođe mogla se svakog trenutka pretvoriti u nemilosrdnu razornu mašineriju.

Juana i Hurtado izidu. Hurtado je imao i kolt.

— Vidim te, Juane — reče Juana.

Juan Loco kimne. Neko je vrijeme promatrao par, zatim ponovo kimne. Ovoga puta tako kao da je shvatio nešto čime je bio zadovoljan.

— Vidim da ste još sretan par — reče. — Ne trebam te pitati da li je dobar prema tebi, a ne trebam ni pitati, sestrčno, da li ti vrijediš kao žena. Sve je u redu.

Okrene konja, a jahači se razmaknu. Juan Loco prođe kroz njihov red i stane im na čelo. Oni su ga slijedili. Odjahali su prema malom jezeru, da bi napojili konje i osvježili se.

Odahnuli smo. Paco izide i reče, gotovo plačući:

— Ajajaja, kako sam čitavo vrijeme strepio! Nisam vjerovao da će sve tako jednostavno proći.

Svi smo mislili kao i on.

Apaši se nisu dugo zadržali. Mi smo napeto čekali, pitajući se da li će nam odvesti konje iz koralu. Konji su za njih sredstvo za trampu. Najviše su im bili potrebni za Meksiko.

Otišli su a da nisu odnijeli ništa osim vode u svojim i konjskim trbusima.

Tek što je topot kopita njihovih konja zatihnuo, začuli smo druga konjska kopita, no buka je bila glasnija. Odmah smo znali o čemu se radi. Približavala se konjica, a topot je pratio zveket željezne opreme, sablji, čutura ... Približavala se patrola.

— Možda nas ne bi poštudio da mu vojska nije bila za petama — oglasi se tiho Paco.

Bilo je to prilično vjerojatno... no možda je Juan Loco osjetio da bih i njega poveo na dugi put odakle nema povratka ...

VII

Vojska se sasvim približila. Za razliku od Apaša, odmah su skrenuli prema jezeru, da napoje konje i da se sami napiju. Malo zatim prema nama krenu stjedi poručnik i ridokosi narednik. Svi smo mirno stajali i čekali. Obojica ljubazno pozdrave žene, a onda se kapetan okrene prema meni i oštro me promotri. Čvrsto mu uzvratim pogled.

— Već sam čuo da ste vi brat prijašnjeg upravitelja. Ja sam kapetan Orson Pices, a ovo je

narednik Pat O'Neil. Vi ste Ben Clayton, zar ne?

Kimnem. Starina mi se svidio na prvi pogled. Nagonski sam zaključio da je zacijelo služio kao narednik duže od deset godina i da je do čina poručnika prešao vrlo dugi, polagani put. Zacijelo je u ovoj zemlji dugi niz godina jahao u patroli.

Njegov je narednik bio pravi dvonožni bik, s uvijek ljutitim pogledom zakrvavljenih očiju. Mogao bih se okladiti da u njegovoj čuturi nije bila voda nego tekila. I on me šutke proučavao.

— Udite, gospodo — ljubazno ih pozove Clementina. — Mogu li vas nečim poslužiti? Zar ste tragali za Locom, poručniče? — doda.

Poručnik pogleda prema sjeveru, gdje su Apaši nestali, a onda pogleda lijepu ženu i osmjehne se.

— Naravno, ali još nam je jedanput uspio pobjeći. Jednom ću ga ipak uhvatiti ... bilo kada. Aaah, već predugo igramo našu igru! To vam je kao s onim znamenitim vrčem koji se jednom ipak razbije. Jednom ću ga sigurno uhvatiti ... a možda uhvati on mene. Zbog Loca sam još jednom produžio svoje službovanje ovdje, iako sam imao priliku postati kapetanom. Hvala na pozivu, gospodo, ali ostat ću sa svojim ljudima. Odmorit ćemo se samo jedan sat, zatim se moramo vratiti. Nema više smisla goniti Loca. Ne smijem sa svojom patrolom dalje od stanice Mesa. Hvala, gospodo!

Zatim se ponovo obrati meni.

— Divio sam se vašem bratu, a isto tako i ovoj gospodi, a sada se divim vama, Ben Clayton.

Svi vi niste od one vrste ljudi koji bi mogli živjeti u takvoj zabiti kakva je ova stanica na kraju svijeta. Što li vas samo zadržava ovdje? Možda veličanstveni položaj Mese? Zar se svaki dan iznova oduševljavate ovom divnom prirodom? Ili volite opasnosti?

Nije čekao odgovor. Zašutio je i promatrao me svijetlim, blistavim očima. Sve što je rekao imalo je kao što bi to narod rekao — glavu i rep. Nedvojbeno, Clementina, moj brat i ja nismo ljudi koji mogu živjeti na tako osamljenoj stanici. Pripadam drugoj vrsti i poručnik je to odmah primijetio. Znači, razmišljao je o tome i sada nas je podrugljivo ispitivao o našim motivima, kao da nas hoće malo razdražiti.

Sada se i ja nasmiješim, pa odgovorim:

— Ponekad čovjek poželi živjeti u osami, a priroda je ovdje zaista veličanstvena, zar ne?

Slegnuo je ramenima, kao da se prešutno suglašava, pa ode svojim momcima. Narednik se još trenutak zadržao. Činilo se kao da je htio nešto upitati, ali se ipak suzdržao.

Znao sam što ga muči, pa sam mu rekao tiho, tako da poručnik nije mogao čuti:

— Staviti ću bocu tekile u vjedro kraj bunara. Dobro, druže?

Buljio je u mene zakrvavljenim očima i za trenutak se učinilo da je postao prijazniji.

— Čovječe, vi ste dobročinitelj i imate veliko razumijevanje za jadnog pijanog narednika. Zadužili ste me, prijatelju! — Udaljio se, šepesajući na jednu stranu.

Tina uđe u kuću, a ja za njom. Juana, Paco i Hurtado ponovo se prihvate posla.

U kući se naslonim pokraj otvorenih vrata na zid. Tina je stajala usred sobe i gledala me.

— Taj poručnik... — započne, pa ušuti.

Ja nastavim:

— ... vrlo je lukav momak. Već je Johnnyja pitao što momak poput njega radi na tako osamljenom mjestu. Kako često dolazi patrola?

Tina načas razmisli.

— Neredovito. Katkad već za četiri dana, zatim tek za tjedan dana. Do Nogalesa je samo šezdeset milja, pa bi se da to želi mogla ovdje pojavljivati svaki treći dan, zapravo i za dva dana i noći.

Kimnem, razmišljajući.

— Zašto pitaš?

— On već dugo živi u ovom kraju — promrmljam — i zacijelo je čuo poneku staru legendu iz vremena Španjolaca. Stаница Mesa bila je uvijek privlačna. Postoje mnoge priče o njoj. Kladim se da on govori sve indijske jezike ovog kraja, dakle i apaški, a naravno i španjolski. Mnogo zna o prošlosti ovog kraja i još je u vojsci. Doduše, rekao je da je to zbog Loca, ali ...

— Nisam znao ništa određeno, ali me instinkt upozoravao na poručnika iako mi kao čovjek nije bio antipatičan.

Tina me upitno gledala.

Pogledam prema stropu, koji je bio samo pedalj iznad moje glave. U ovoj prostoriji nisam mogao stajati sa šeširom na glavi a da ga ne izgužvam.

— Ako ovdje negdje postoji zlato, neće ga biti teško naći.

Teže će biti da ih odstranimo odavde. U svakom slučaju, moramo s tim problemom upoznati Hurtada, njegovu ženu i Paca. Kako je bilo kada ste pretraživali grobove? Kakav ste im razlog naveli?

— Zbog starog oružja i zbog nakita. Paco i Hurtado su nam pomagali. Našli smo oružje, staru opremu i nekoliko komada nakita. Sve smo to ostavili u grobovima. Nismo htjeli biti lešinari i pljačkati mrtvace.

Kimnuo sam. Zatim sam opet pogledao prema stropu, a onda ponovo u pod. Pod je bio od ploča pečene ilovače. Tu i tamo nalazio se poneki indijanski sag, kakve su izrađivali Pueblosi, Yume i Navaji. Pokušao sam zamisliti kako je izgledalo kada su Španjolci ovdje bili opkoljeni, kada su izgubili konje i mazge. Morali su pješice dalje i nisu mogli ponijeti zlato, pa nisu mogli drugo nego ga ostaviti ovdje.

— Ovdje ste već tražili? — pokazem na pod.

— Malo. Johnny je skinuo nekoliko ploča, tu i tamo, i malo kopao. Pod je od tvrde ilovače. Ništa nije našao, no pokušali smo samo na dva-tri mjesta. Nismo mogli temeljito prekopati, jer bi Hurtado i Paco ...

— Dobro, dobro! Sada im, međutim, moramo reći. — Odmahnem rukom, pa nastavim: — Ne mogu vjerovati da su Španjolci gradili tako niske prostorije. Oni su rado nosili perjanice ili kacige. Zatim, izvana se moralo ulaziti u kuću preko tri stube. Ovdje moramo prekopati metar, isto toliko i vani. Naravno, mogli bi reći da mi je ovdje prenisko i da se zato upuštamo

u tako paklenski posao, ali naši nam pomoćnici zacijelo ne bi povjerovali. U ovom vrućem kraju takvog se posla ne bi prihvatilo nitko tko nije lud. Dakle, otići ću i reći im da tražimo skriveno blago.

Ona me pogleda, ugrize se za usnicu i naposljetku kimne.

Izidem. Paco i Hurtado upravo su potkivali jednog konja. Bila je to nervozna životinja i Paco je neprestano morao umirivati. Kad sam im prišao, upravo su završili posao. Kao da su znali da im želim nešto važno reći, obojica me pažljivo pogledaju.

— Poručnik zacijelo nije jedini koji se čudio da ljudi poput mog brata, Tine i mene žive u ovoj stanici. Vjerojatno ste i vi o tome razmišljali, zar ne?

Obojica istodobno kimnu.

— Ne morate više o tome razmišljati. — Nasmiješim se. — Mi tražimo staro blago Španjolaca. Postoji jedan pergament u kojem piše da su zlato ostavili ovdje zato što ga nisu mogli ponijeti. Mi ćemo u kupi prekopati pod u dubinu više od jednog metra.

— Kopat ćemo — reče Paco.

— Svim ćemo silama kopati. Zahvaljujemo vam, gospodine, što ste nam se povjerili. Što će se dogoditi ako nađemo blago?

— Tada ćete vi dobiti trećinu

— mirno odgovorim.

Oni su s nevjericom zurili u mene, sumnjičavo i pomalo vrebajući. Osjećao sam da nisu bili suviše iznenađeni. Možda su promatrali Tinu i mog brata kada su kopali i svašta nagađali dok su pretraživali grobove.

Paco i Hurtado se pogledaju i jedan drugome kimnu u znak

sporazuma. Onda Hurtado reče:

— Krenimo na posao!

VIII

Čak su i žene sljedećih dana radile s nama. Posao je bio težak, pogotovu kad smo po nekoliko sati sakupljali iskopanu ilovaču. Bio je to gotovo kažnjenički posao i znoj nam je curkom curio po čitavom tijelu.

Povremeno su dolazile poštanske kočije, prolazila su i druga kola i poneki jahači. Nikog nismo puštali u kuću, sve smo vani posluživali. Kad bi opazili hrpu iskopane ilovače i upitali što je to, odgovarali smo da iskapamo kako bismo povisili prostorije.

Prolazili su dani i noći. Onda je, jednog dana, ponovo došlo do čarke. Iz smjera sjevera dojahala su tri jahača na premorenim konjima. Odmah sam znao što će se dogoditi. Bili su to jahači »na duge staze«, momci koji su dugo jahali na izdržljivim konjima, kako bi izbjegli svakoj potjeri. To mogu samo vrlo izdržljivi momci, jer se i potjere sastoje od izdržljivih momaka koji lako ne odustaju.

Ova trojica točno su sve proračunala. Nadali su se da će ovdje dobiti odmorene konje. Uzdahnuo sam i poravnao svoj kolt, čvršće pritegnuo korice i odmah se ogledao za Pacom i Hurtadom.

Preko, kod kovačnice, popravljali su tačke kojima smo iz kuće vozili ilovaču. Obruč kotača se olabavio jer je puklo mjesto gdje je bio zavaren. Dakle, morali su željezni obruč zavari-
ti iznad vatre, a zatim ga ponovo navući na kotač. Takav je po-

sao zahtijevao veliko kovačko umijeće. Ako bi se željezo premalo zagrijalo, tada se ne bi moglo zavariti; ako je bilo prevruće, drvo bi se zapalilo. Dakle, moralo se odrediti pravi trenutak kako bi se taj posao uspješno obavio.

Hurtado je bio prvorazredan kovač, koji se u sve razumio. Bio sam znatiželjan da li je zaista tako dobar majstor.

Paco i Hurtado baš su tog trenutka završili posao i odmah pogledali prema jahačima koji su se približavali. Zatim se okrenu prema meni. Kratko sam im rukom dao znak i oni su odmah shvatili što im je činiti. Bili suiskusni momci, koji su se u sve razumjeli.

Znali su kakva nam se opasnost približava i hitro su krenuli svaki na svoju stranu. Stari je Paco ušao u šupu, gdje je uvijek imao spremnu svoju staru pušku. Znao sam da će je upotrijebiti bude li to potrebno. Hurtado je ostao kod nakovnja u kovačnici, ali je ispustio čekić iz ruke i odmah popravio kolt.

I kod posla smo uvijek bili naoružani. Bilo bi preopasno da nismo nosili oružje. Zapravo, trebali smo neprestano imati gore promatrača, kako se nitko nepozvan ne bi približio stanici, ali nismo se željeli odreći nijednog radnika.

Jahači su bili sve bliže. Kad su naposljetku zaustavili konje, koji su posrtali i bauljali, jedna je životinja posrnula na koljena. I druge su dvije teturale i gotovo pale, kada su jahači sjahali. Čuo sam jadne životinje kako stenju i pušu. Znao sam da su uništene i to me razbjesni. Za mene su konji posebna bića.

Volio sam njihove pokrete, način na koji zabacuju glavu, kako prkose vjetru dok im griva vijori, kako im se repovi njišu za vrijeme galopa... Konji su vjerne životinje. Moje je mišljenje da je svaki jahač dužan dobro brinuti o svom konju i uzvratiti njegovu vjernost i privrženost.

Jahači oteturaju do bunara i počnu piti. Zatim se poliju vodom iz vjedra preko glave. Bili su prašni i znojni. Primijetio sam da su se nakon osvježjenja brzo oporavili i da je njihova požuda za životom postala snažnija.

Okrenuli su se prema meni, a ja sam se sav usredotočio na njih. Znao sam da su žene u kući iza mene. Tamo će biti zaštićene ako budu prštali meci. Tri jahača bila su angloameričkog porijekla, tipični plavokosi Teksašani svijetlih očiju, koje su sada bile crvene i upaljene. Preko usnica visjeli su im neuredni brkovi. Jedan od njih, koji je imao za opasačem tri revolvera, prvi progovori:

— Prijatelju, bit ćemo kratki! Potrebna su nam tri konja. Svoje ćemo ostaviti ovdje. Platit ćemo...recimo, trideset dolara po konju. Sami ćemo dovesti konje iz korala. Dobro?

Trebao sam samo kimnuti i to bi, zacijelo, bilo najbolje. Nisam to mogao, jer su ti ljudi bili mrcvaritelji konja, ali i banditi u bijegu. Na jabučicama njihovih sedla visjele su vreće kakve se redovito upotrebljavaju za prijenos novca od odredišta banke do filijale. Zacijelo su negdje opljačkali poštansku kočiju, a možda su i ubojice. Kao upravitelj stanice, preuzeo sam

i određenu odgovornost. Glavni agent ovdašnje poštanske linije povjerio mi je ovu stanicu zato što u mene ima povjerenje. Kada sam preuzeo posao, obećao sam mu da ću ga najsavjesnije obavljati. To što usputno tražim za zlatom, moja je osobna stvar, no poštanska linija ima pravo na moju vjernost i poštenje.

I tako sam zanijekao glavom i rekao:

— Ništa od toga! Konji u koralu pripadaju liniji. Ne mogu se ni zamijeniti ni prodati. Može se ovdje odmoriti sve dok se vaši konji ne oporave, a možete i čekati sljedeću poštansku kočiju.

Nacerili su se, a oči su im opasno zasjale. U zraku se osjećao dah nasilja. Svaki čas je moglo doći do pucnjave.

— Prijatelju — oglasi se ponovo isti momak, očigledno vođa — mi ne želimo nikakav nepotreban sukob. Moram ti reći da žurimo dalje, a samo bi nas budala pokušala u tome spriječiti. Zar si ti budala, čovječe?

— Možda jesam! — odbrusim. — Radim ovdje i želim pošteno obavljati svoj posao. To mi je dužnost. Ako želite koltovima dobiti konje, samo naprijed!

To je bilo to! Oni su šutjeli, ali u zraku je mirisalo na uragan. Bili su to potpuno drugačiji momci od onih bandita-konjokradica koji su za ukradene konje tražili »nagradu«. Bili su to pravi razbojnici, revolveraši koji se nisu uopće morali dogovarati.

Onaj koji je govorio prvi, potegne kolt, a ja sam bio meta. Ostala dvojica počnu pucati gotovo istovremeno.

Poslije, kada je sve već bilo gotovo, vidjelo se da su točno znali kamo moraju pucati: prema kovačnici, i Hurtadu i na drugu stranu, prema šupi odakle je stara puška pucala poput topa. Odmah im je bilo jasno da su opkoljeni i da će se naći u unakrsnoj vatri ne budu li dovoljno brzi. Ipak su bili sigurni u svoju brzinu, a morali su se upustiti u sve da bi dobili odmorene konje. Nije im bilo druge.

Dim baruta me obavio. Pucao sam na čovjeka kroz vatru koja je sukljala iz cijevi njegova kolta, iako sam ja njega jedva vidio kroz dim baruta.

Prasnula su samo četiri hica. Sve je bilo završeno za samo dvije sekunde, posebice za mene. Posljednji me metak vode pogodio u glavu i ja sam pao u bezdan.

IX

Kad sam se osvijestio, u glavi mi je tuklo kao po nakovnju. Isprva nisam vidio ništa, a zatim ugledam tamne krugove, koji su se ljuljali. Clementina je sjedila na mom krevetu. Pokušao sam se nasmiješiti, ali to je vjerojatno bila grimasa.

— Jesu li dobili konje? — jedva sam izustio.

Ona odmahne glavom, pa progovori:

— Imao si sreće. Onaj momak bijaše osobito brz revolveraš, imenom Joshua Rilex. Kad je stigla potjera iz Tucsona, šerif je rekao da je za njegovu glavu raspisana nagrada od tisuću dolara. U vrećama je bilo dvadeset tisuća dolara za plaće u nekom rudniku u Tucsonu. Sva trojica su mrtva. Hurtado i Paco prokleta dobro ciljaju. Čovjek

koji je na tebe pucao bio je najopasniji. Već je padao kad je ispalio posljednji hitac na tebe. To što si živ, pravo je čudo. Ben, zašto im nisi dao konje? Zašto si htio po svaku cijenu ispuniti svoju dužnost? Mi smo ovdje samo zato da pronađemo zlato.

Uхватиło me nježno ispod glave, pažljivo je podigla i nešto mi ulila u usta. Htio sam se usprotiviti, ali ona je brzo rekla:

— Moraš ležati! Metak je zacijelo prouzročio potres mozga. Što ćeš mirnije ležati, to ćeš se brže oporaviti. Imaš i vrućicu. Čaj će ti sniziti temperaturu.

Poslušao sam, jer sam već pri pokretu da pokušam sjesti osjetio u glavi eksploziju. Tako sam popio nekoliko gutljaja čaja i poslušno ostao ležati.

Unatoč svim mukama i iako sam s povrijeđenom glavom jedva mogao misliti, u ušima su mi brujile posljednje Clementinine riječi. Što je ono rekla? »Mi smo ovdje samo zato da pronađemo zlato«. Ponovo pokušam pomaknuti glavu, ali odustanem i samo tiho rečem:

— Tina, ja na to ne gledam drugačije. Ovdje sam zato što sam preuzeo ovaj posao. Povjereni mi je ova stanica. Imam ugovor s poštanskom linijom i agentu sam dao svoju riječ. Svoju ću dužnost obavljati kako najbolje znam, a skriveno blago tražim usputno. Razumiješ li razliku?

Šutke me gledala. Pogled joj najednom postane zamišljen. Izgledalo je da se ne samo čudi, nego da će me odsad drugačije gledati.

— Oooh, u nekim si stvarima ipak drugačiji od svog brata.

— Nijedan čovjek nije isti kao drugi. Johnny i ja nismo bili čak ni blizanci. Možda samo o jednom mislim kao on.

— O čemu? — brzo je upitala, kao da joj je najvažnija stvar na svijetu saznati u čemu smo Johnny i ja bili bliski.

— O tebi — smješкао sam se. — Želim te od prvog časa. Za mene bi ti bila najveće blago. U tome se uopće ne razlikujemo od Johnnyja.

Nije ništa rekla. Tiho je ustala i izišla iz sobe.

Bol je pomalo popuštala. Zacijelo je djelovao čaj. Ubrzo sam ponovo zaspao, a to mi je u ovom času najviše moglo pomoći.

X

Kad sam se ponovo probudio, bila je noć. Bolove u glavi gotovo nisam osjećao, ali mi se u glavi još vrtjelo kao na vrtuljku. Kad sam ustao, kod prvih koraka teturao sam poput pijanca. Zatim mi je, malo-pomalo, bilo bolje. Pošao sam u kuhinju, okrenuo plamičak na svjetiljci i potražio što ću pojesti. Bio sam gladan.

Gore na katu spavala je Clementina. Zacijelo je s ostalima naporno kopala čitav dan i sada je spavala, ne samo umorna nego potpuno iscrpljena.

Pitao sam se da li ovdje uopće ima zlata i ako ga ima, da li ćemo ga pronaći? Prestao sam razmišljati o tomu teškom problemu kad sam u jednom loncu pronašao gustu juhu. Brzo sam upalio vatru i ulio malo vode da je razrijedim, a zatim sam skuha kavu.

Tek kad sam se najeo i popio kavu, ponovo su se vratile ma-

loprijašnje misli. Zlato? Gdje je, ako ga uopće ima?

Španjolci su ovdje na ras-kršću sagradili stanicu od kamenih blokova, čvrstu poput tvrđave. Tu su mogli nekoliko tjedana odolijevati opsadi. Zbog toga su nasuli pod zemljom, pa je velika prostorija bila tako niska da visok momak poput mene nije mogao ovdje stajati sa šeširom.

Svu tu ljepljivu ilovaču morali su donositi izvana. Ako su bili opkoljeni, to bi zacijelo upalo u oči onima koji su ih opsjedali. Međutim, vani nije bilo nikakvih jama ni rupa; i nakon toliko godina, te bi se rupe barem nazirale. Možda su ih poslije zasipali, kako bi osposobili dvorište između ostalih građevina, sve do ozidanog korala.

Najednom se nečemu dosjetim i zamalo se rukom lupim po čelu. Na sreću, nisam. To nedvojbeno ne bi koristilo mojoj glavi.

Kako se tome nisam prije dosjetio? Najednom je sve postalo vrlo jednostavno.

Stari hidalzi morali su sa svojim vojnicima i pomagačima zemlju neopaženo unijeti. Dakle, morali su vani iskopati prolaz, pa su radili ispod zemlje poput krtica. Što je taj prolaz bio širi i duži, to su mogli više zemlje unijeti u kuću i povisiti pod. Zacijelo je to bio dug i udoban hodnik. Morali su u kuću unijeti mnogo kubika zemlje i morali su dugo i naporno raditi da bi to završili.

Pa, kad je u pitanju zlato, rađe i najveće lijenčine, koje inače ne bi ni prstom makle.

Zadovoljno sam se smješkao. Mi ćemo duž zidova lupati šiljastima željeznim polugama po

podu i sigurno ćemo po zvuku otkriti udubljenje. To mora biti početak hodnika, koji vodi do skrivene riznice. Najednom sam postao siguran da ćemo uspjeti.

Kad sam se najeo, vratio sam se u svoju izbu i odjenuo, pa pregledao kolt. Bio je napunjen. Da li je to učinila Clementina? Zataknuo sam kolt za opasač, pa krenuo napolje.

Noć je bila obasjana mjesečinom i zvijezdama. U daljini se čulo zavijanje kojota i hijena. Pod nebom su letjele sove, ispuštajući krikove. Noć je bila tako sjajna kao da želi još jednom dati do znanja nama smrtnicima da smo samo neznatni dijelić veličanstvene prirode. Sjeo sam na klupu, u sjeenu krova verande, i naslonio se o zid.

Ovo mjesto između Mesa mi se svidjelo. Bio sam siguran da će ova stanica jednog dana prerasti u mali grad uz raskrižje putova. Kad bi ovdje živio neki čovjek poput mene, mogao bi postati osnivačem toga grada. Imao bi sve izgleda da uspije kad bi bio marljiv.

Sada sam upravitelj stanice. Svidjela mi se pomisao da bih mogao postati utemeljiteljem grada. Ovdje, u stanici već sam se borio, pa čak morao i ubijati. Ako ova stanica jednom preraste u grad, tada sve to bi imalo smisla.

Sam sam sebe preispitivao i odjednom sam postao nesiguran. Čudio sam se svojim osjećajima i mislima, kakve nikada dosad nisam imao i nisam ih se usuđivao u potpunosti prihvatiti. U jedno sam ipak bio siguran: poručnik se prevario kada je podrugljivo rekao da mi ne

pripadamo onoj vrsti ljudi koji bi mogli živjeti na ovakvoj stanici. Možda je nekada i bilo tako, ali sada...

Začujem korake. Netko se približavao preko dvorišta. Bio je to stari Paco. Čekao sam da sjedne kraj mene, a zatim ga upitam:

— Zar to vukovi zavijaju?

— Ne, to nisu vukovi. I ja već neko vrijeme osluškujem. To su sigurno Apaši, ali su prilično daleko. Možda se neka karavana koja je krenula iz Santa Fea odmara tamo na sjeveru.

— Zacijelo je tako. Juan Loco vjerojatno nam neće učiniti ništa nažao sve dotle dok Juana živi s Hurtadom i dok je s njim sretna. Loco voli svoju sestričnu, zar ne?

Paco kimne.

Neko smo vrijeme osluškivali sve što se u noći moglo čuti miljama daleko: šumove životinja u koralu, zapljuskivanje vode i žuborenje izvora.

— Lijepa je to zemlja — promrmlja Paco. — Nekoć sam ovdje lovio divlje konje. Povremeno smo radili zajedno s Apašima. Oni nisu loši ako ih ne prevariš. Danas sve više shvaćaju da će ovu zemlju, koju su u davna vremena osvojili, izgubiti ako dopuste da se tu naseljava sve više bjelaca. Svjesni su i toga da se ovdje sve više otkrivaju zlato i srebro i da to privlači nove lovce na zlato. Otkako nekoliko država isplaćuje visoke nagrade divljim hordama za apaške skalpove, rat je sve ogorčeniји. Ponekad se čudim što Juan Loco nije prekršio ugovor s poštanskom linijom i što dopušta da ovdje živimo u miru. Tko zna, možda samo čeka dok pronađemo zlato?

Njegovo je pitanje pogodilo u srž problema. To je bilo i objašnjenje.

Paco ustane da prošeće naokolo. Bio je čuvar. Hurtado je spavao u maloj izbi kraj kovačnice, sa svojom lijepom ženom, sestričnom Juana Loca.

— Da, možda je to istina, Paco.

Ponovo sam ostao sam. Nisam bio umoran, jer sam dovoljno spavao. Rukama oprezno opipam zavoj na glavi. Imao sam sreću, pomislim. Metak mi je mogao raznijeti glavu. Što će se dogoditi sutra, razmišljao sam dalje. Što sljedećih dana? Hoćemo li pronaći zlato? Da li će doći Apaši, ili poručnik sa svojom patrolom? Da li bi mogao iz stanice Mesa stvoriti grad? Trebao bih samo nagovoriti neku kolonu doseljenika koja prođe tuda da se nasele ovdje, u Mesi. Da li ću uskoro držati u zagrljaju Clementinu? Hoće li ona uzvratiti moju ljubav? Želio sam to, jer još nikada nisam sreo takvu ženu.

Glavom su mi se rojile misli i pitanja na koja nisam znao odgovora.

Nakon nekog vremena ustanem i uđem u kuću. Unutra je bilo polumračno, ali ja sam odmah prepoznao lik koji je stajao uz podnožje stuba.

— Već si na nogama? — upita Clementina.

Priđem joj. Stajali smo jedno uz drugo, dvoje usamljenih ljudi.

Onda me ona uhvati za ruku i povede u svoju sobu.

Sve je bilo tako jednostavno...

XI

Sljedećih dana nismo kopali. Nego smo dugim motkama ro-

vali po podu ilovače. Vjerovali smo da ćemo negdje naići na šuplinu. I taj je posao bio težak, jer smo motke morali čekićem zabijati u zemlju.

S vremena na vrijeme prošla su neka kola. Prošla su i teretna kola koja su od Kansas Cityja preko Santa Fea prevozila robu na jug, ponajviše alat za rudnike.

Jednog smo dana doživjeli iznenađenje: poštanskom kočijom iz Tucsona stigla je pošta za nas. Bilo je to pismo tamošnjih vlasti, kojem je bilo priloženo još jedno od banke. Najvažnije je bilo to da je u ovom drugom pismu bio ček na tri tisuće pet stotina dolara.

Bila je to nagrada za ona tri bandita s kojima smo se borili, zato što smo banci uštedjeli gubitak od dvadeset tisuća dolara.

Što ćemo s tim novcem? Da ga odbijemo iz plemenitih motiva? Da ga ne uzmemo zato što je to novac za ubojstvo, umrljan krvlju?

Ne. Mi nismo plemeniti junaci, pa smo uzeli novac i podijelili ga. I žene su dobile svoj dio. Tako je svatko od nas postao bogatiji za sedam stotina dolara.

Sedam stotina dolara bila je velika svota. Dnevnicu je radnika tada iznosila dolar. Ja, kao upravitelj stanice, zaradivao sam četrdeset dolara na mjesec, a moji su pomoćnici dobivali samo dvadeset, uz besplatan stan.

Sedam stotina dolara bio je, dakle, mali imetak. Za tu svotu moglo se kupiti veliku farmu ili malen ranč s govedima.

Te noći, kada sam držao Clementinu u naručju, dok smo le-

žali budni i gledali kroz otvoreni prozor zvijezde, upitam:

— Tina, rekla si da imaš nekoliko tisuća dolara a sada si postala bogatija za sedam stotina dolara. Zašto želiš još više? Ako ne nađemo zlato, zar ti to neće biti dovoljno?

— Ne! — Glas joj je bio tvrd.

— Ne, nije ni dovoljno! Želim više. Želim veliku kuću, otmjenu kočiju, poslugu... Htjela bih živjeti u nekom lijepom gradu, na primjer, u San Francisku ili New Orleansu, gradu koji je više francuski nego ijedan grad u samoj Francuskoj. Želim postati kraljicom takvog grada, lijepom i bogatom ženom kojoj će se svi diviti. Moj dosadašnji život bijaše prokleta jadan, a moj put trnovit. Do đavola, o svemu tome već dugo sanjam! To mi je mnogo puta dalo snage da podnesem sve ovo, na ovoj proklesnoj zemlji. Znaš, moja je majka bila kuharica u bogatoj obitelji, koja je posjedovala plantaže pamuka. Živjeli su poput knezova i držali su robove. Mislim da su ih imali više od tri stotine. Imala sam jedva petnaest godina kada me njihov najstariji sin pokušao zavesti. Ubola sam ga nožem u trbuh i od tada bila u bijegu. Prošla sam sve puteve pakla. Možda bi bilo bolje da sam se upustila u avanturu s tim mladićem. Ništa mi ne bi nedostajalo. Ovako me ponos odveo u bijedu. Ben, želim biti bogata i neovisna, kako bih mogla pljunuti na sav taj prokleti svijet. Razumiješ li?

O da, dobro sam razumio. Od srca sam je žalio i suosjećao s njom.

— Nas ćemo dvoje uspjeti —
reče Tina i privije se uz mene.

XII

Ujutro su ponovo stigli poručnik Orson Pices i njegova patrola. S njim je bio i ridokosi narednik Pat O'Neil. Namignuo mi je i rukom se počeošao po grlu. Nasmiješio sam se i kimnuo. To je značilo da ću mu opet ostaviti u bunaru bocu tekile, koju će neopazice prekriti u svoju čuturu.

Ni sam nisam znao zašto tom ne baš simpatičnom naredniku činim uslugu. Bio je tako okorjeli pijanac kao što to samo jedan stari narednik može biti, no ja sam ga žalio i shvatio tu njegovu žednju za alkoholom. Tko je tako dugo u tom kraju u vojsci, taj bi morao biti svetac da se ne oda piću. Možda mi je podsvijest govorila da će biti dobro ako ovom pijanom naredniku ponekad činim uslugu.

Taj put poručnik je ušao u kuću. Opazio je, naravno, naše iskope i njegove su orlovske oči zasjale. Opori glas jedva je suzdržavao smijeh kad me pogledao i rekao:

— Netko tko je tako visok kao vi, Claytone, zaista mora neprestano glavom dodirivati strop. Prirodno je da želite stvoriti prikladnije uvjete stanovanja, o, ja vas i te kako razumijem, iako je to prokleti posao.

U njegovu je tonu bilo toliko vesele podrugljivosti da sam odmah shvatio kako točno zna što tražimo i zašto kopamo.

Duge željezne motke kojima smo tražili podzemni tunel sakrili smo prije njegova dolaska, pa ih nije vidio.

Ponovo smo izašli. Poručnik pogleda prema mesama, pa između njih u daljini, prema sjeveru i jugu, duž ceste.

Nigdje nije bilo ništa na vidičku. Ništa se nije micalo.

— Postoji pravilo, Clayton — Pices me pogleda — koje se odnosi na Apaše: kad se ništa od njih ne vidi, oni su najprisutniji. Izgubili smo svaki trag Juanu Locu. Nigdje se ne pojavljuje, niti ne ostavlja tragove. Naprosto je nestao u ovoj velikoj i nepreglednoj zemlji. Ni patrole iz drugih tvrđava ništa o njemu ne znaju. Kao da se raspršio u zraku, zajedno sa svojih stotinu ratnika i još više žena i djece. Nema ga čak niti preko, u Sonosu, kod njegovog bratića. Dakle, on negdje vreba. Dobro pripazite! — Nakašlje se, pa nastavi: — Kad već kopate kao krtice, mogli biste napraviti podzemni hodnik koji bi vodio do mese najbliže stijenama ... no to je dalje od jedne milje i za takav bi tunel trebalo nekoliko godina rada, zar ne? Možda pri tom rovanju naletimo na zlatnu žilu ... Ha-ha-ha! Teško da ćete uživati u blagu. Doći će vam Juan Loco. Nemojte se slučajno zavaravati što je njegova sestrina žena jednog od vaših ljudi.

Kad je rekao što je naumio, krene prema svojim vojnicima, koji su se odmarali kod jezera. Narednik ga je slijedio, no bio sam siguran da će se ubrzo vratiti do bunara, kako bi svoju čuturicu napunio "svježom i hladnom vodom". Moram odmah sakriti bocu tekile u vedro. Zamišljen, krenem po nju.

Do đavola! Poručnikove riječi nisu mi dale mira... pa, ne baš

riječi, nego ton njegovog glasa, po kojem sam zaključio da točno zna zašto rujemo ispod zemlje.

Vojnici su se zadržali dva sata. Upravo su se spremali na pokret kad stigne poštanska kočija s Istoka. Ovaj put je uranila.

Još prije nego što se zaustavila, vozač se zaderao iz petnih žila:

— Hej, dobit ćemo dijete! Možda je već i stiglo! Ljudi požurite! Ovdje unutra...

Nismo ga slušali, jer su se iz kočije čuli krikovi žene u trudovima.

Clementina i Juana odmah su se stvorile pokraj kočije. Clementina je odmah znala što valja učiniti, pa izdava kratke naredbe. Mi muškarci pažljivo smo iznijeli ženu iz kočije i unijeli u kuću, pa izišli. Unutra više nismo imali što tražiti. Žene su preuzele svu brigu oko buduće majke.

Kočijaš i putnici muvali su se naokolo po dvorištu.

Vojnici u sedlima čekali su samo znak za pokret.

Nismo dugo čekali... tek toiko da smo stigli popušiti pola cigarete. Zatim smo čuli kako je žena još jednom kriknula, ali ovog puta s olakšanjem. Malo zatim čuo se još jedan glas. Oh, bilo je to prodoran glas, koji nam je svima objavljuvao da je na svijet stigao novi čovjek.

Dijete je rođeno.

Neki mladi čovjek počeo je skakati i vikati:

— Uspjela je! Oh, uspjela je! Uspjeli smo! Sve je dobro prošlo, ohooo!

Otac djeteta bio je vrlo mlad, mršav i napola izgladnio, rijet-

ke kose i s malom kozjom bradicom.

Vojnici su odjahali. Juana se pojavi na vratima i vikne:

— Sve je dobro prošlo. Dječak je. Neka otac uđe!

Ridi momak potrči. Ostali se zgledaju. Stari Paco s nevjericom upita:

— Zar će se ovaj moći brinuti za obitelj?

Hurtado se nasmiješi i reče:

— Zar sam ja stariji od tog momka? Zar ja ne brinem dovoljno o Juani? A uskoro ćemo biti bogati...

Ostali se nasmiju. Netko reče:

— U ovo jedno vrijeme dobro je svakome tko ima posao i krov nad glavom. Zemlja je puna skitnica... povratnika iz rata. Mnogi će od njih morati krasti konje i goveda, a neki će postati banditi.

Zaredaju se priče o teškim vremenima. Moji pomoćnici i ja nismo dalje slušali, jer smo imali pune ruke posla. Morali smo izmijeniti zapregu, podmazati kotače i osovine. Znao sam da će žena, dijete i mladić, gotovo dječak, ostati kod nas.

Tako je i bilo. Kočija je otišla, a nama je ostao na vratu mladi par s djetetom. Više nismo bili sami u potrazi za zlatom starih Španjolaca.

XIII

Mladi par prezivao se Miller. Hiob i Ann nazvali su maloga Pete Hiob Warren Miller. Kre-nuli su u Angelcante, na rijeci Santa Cruz. Tamo je mladićev stric imao salun.

Poznavao sam to mjesto i taj salun, a poznavao sam i strica.

Ni jedno od toga nije obećavalo ništa dobro i već sam sada

žalio mladi par. Angelcante je opasno gnijezdo. Ali što sam ja tu mgao učiniti? Mladić me pitao da li može ovdje raditi za plaću. Nije želio biti naš dužnik. Pristao sam, jer nam je radna snaga zaista dobrodošla. Ionako će brzo shvatiti što mi ovdje tražimo. Glup nije bio. Naprotiv iako vrlo mlad, učinio mi se prilično lukav. Bio je jedan od onih tipova kojima nikada nije dosta i koji vječito za nečim tragaju. Oči su mu stalno vrebale i bio je budan poput kojota. Kad kažem kojot, ne mislim ništa loše. Kojoti su životinje vrijedne poštovanja. Vrlo su poštjeni i imaju prvorazredni obiteljski život.

Mlada majka ležala je u mojoj sobici, koja mi ionako nije više bila potrebna otkako smo Clementina i ja postali par.

Kada smo malo zatim počeli roovati željeznim šipkama duboko uza zid, promatrao sam momka. On je također morao držati šipke i udarati po njima teškim čekićem. Ništa nije pitao, ama baš ništa. Ali u njegovu je mozgu grozničavo radilo i neprestano je ispitivački promatrao naša lica. Samo je jednom progovorio:

— Koliko ću dobiti na dan? — upita.

— Stan i hranu — odgovorim mu — a nademo li ono što tražimo, možda će zalogaj biti dobar... samo možda.

Millerove su se oči suzile. Progutao je slinu i promrmljao:

— Tada možda ne bismo morali k mojem stricu u Angelcante.

Rekao je to više za sebe, ali nije upitao što tražimo. Bio je mlad po godinama, ali zreliji od mnogih starijih ljudi.

Nakon nekog vremena upravo je on bio taj koji je povikao:

— Pronašao sam! Ja sam taj koji je zadao najvažniji udarac! Ja sam taj koji je od nas...

Ušuti, jer je shvatio koliko je glupo to što govori. Bile su to riječi glupog momka, koji se oko nečeg želi svađati i pri tom mu je svaki razlog dobrodošao. Čak se uplašio i nemirno pogledavao sve nas redom.

Hurtado mu odgovori odbojnim glasom:

— Dobro je što si se opet sabrao, Hiobe Milleru. — U njegovu se glasu osjećala prijetnja. — Uistinu dobro.

Počela se smijati, plesati i urlikati... Svi smo se međusobno grlili, ispunjeni srećom i puni međusobnog prijateljstva. U jednom sam trenutku pogledao kroz vrata i ugledao Juana Loca i njegove Apaše.

Zaustavili su se kod jezera. Zacijelo su čuli naše krikove, pa je Loco odmah dojurio da pogleda što je s njegovom sestričnom. Na to smo trebali računati.

— Zatrpajte rupu! — naredim, pa krenem na verandu, kako bi tijelom zaklonio vidik. Vrata nismo smjeli zatvoriti. To bi bilo previše sumnjivo.

Pogledam prema Locu i njegovoj družbi i dignem ruku na pozdrav. Pri tom krajičkom usana rečem:

— Hurtado, Juana, pokažite se! Stanite kraj mene! Možda onda neće doći ovamo.

Poslušali su. Hurtado je rukom zagrljio svoju lijepu ženu.

Juan Loco, koji je već napojio konja, ipak krene prema nama. Pratila su ga četiri ratnika.

Iza nas su bjesomučnom brzi-
nom Paco, Tina i Hiob zakapali
rupu.

— Dobro je zagazite nogama!
— tiho sam promrmljao dok su
nam se Apaši sve više približa-
vali.

XIV

Juan Loco zaustavi konja ne-
kih tri metra od nas. Sjedio je u
vojničkom sedlu, pokraj kojega
je bio smotan vojnički gunj. I
konj je bio vojnički, prvoklasna
životinja sa žigom američke ko-
njice.

— Dobro došao, Juan Loco! —
pozdravim ga.

On gotovo neprimjetno kim-
ne i prodorno me pogleda.
Shvatio sam da se nas dvojica
poštujemo kao ravnopravni rat-
nici. Zatim se okrene prema Ju-
ani i Hurtadu. Nosnice su mu
podrhtavale kao lišće pred olu-
ju. Bio sam siguran da bi od-
mah osjetio kad nešto između
Juane i Hurtada ne bi valjalo.
Međutim, osoba koja ima tako
dobar instinkt može otkriti i
štošta drugo. A naš pobjedonos-
ni poklik, koji je utihnuo tek pri-
je nekoliko minuta, još je titrao
u zraku.

U Locovim se očima gotovo
zrcalila iskra zabave.

— Kakvo je to bilo veselje? —
upita. — Mogu u tome sudjelo-
vati? Zašto ste se maločas tako
veselili da niste uopće opazili
naš dolazak?

Pitanje je bilo lukavo i ja sam
znao da sada sve ovisi o odgo-
voru. Naglo sam se nečem do-
sjetio.

— Imamo ovdje mladu majku
i dijete. Žena je putovala po-
štanskom kočijom i malo je ne-
dostajalo da tamo rodi. Sve je

dobro prošlo i sada je s nama,
no dječčić nikako nije htio si-
sati. Odbijao je prsa i mi smo se
bojali da ne umre od gladi. Ma-
ločas je ipak prihvatio prsa i
zbog toga smo se tako veselili.

Juan Loco se iznenadio. Ja
mu, čak, nisam ni lagao. Sve što
sam rekao zaista se bilo dogodi-
lo — ali jučer, a ne danas.

Loco neočekivano sjaše.

— To bih htio vidjeti.

Oslobodili smo mu ulaz.

Ušao je u malu sobicu. Dva
ratnika su ga pratila i pogleda-
la preko njegova ramena. Ono
što su vidjeli zacijelo je ganulo i
njihova otvrdnuta srca. Apaši
vole svoje žene i djecu. U borbi
s bijelcima gori su od đavola,
ali to je samo odgovor na sve
ono što su bijelci njima učinili.
Otkako postoje bijeli lovci na
skalпове Apaša, kojima se za to
plaćaju bogate nagrade, od
Apaša se i nije moglo očekivati
drugo do nemilosrdne borbe za
opstanak. Sada su njihova srca
bila mekana i čovječna. Pred
njima je bila mala, preplašena
žena, gotovo djevojčica, velikih
očiju i jadnih, malih grudi koje
su hranile malog crvića koji je
pohlepno sisao majčino mlije-
ko.

Bio je to prizor koji je morao
u svakom čovjeku izazvati osje-
ćaj milosrđa i zaštite i potvrda
prastarog saznanja o snazi koja
održava sva ljudska bića na
ovoj zemlji.

Odjednom oči mlade majke
dobiju drugačiji izraz. Vidjelo
se da se više ne boji pošto je u
očima i na licima Apaša ugle-
dala nešto što joj se učinilo do-
brim.

— Zar nije lijepo djetetašce? —
upita mlada majka. — Kako sa-

mo snažno vuče moj momčić... oh, kako snažno!

Apaši kimnu. Iako je govorila engleski, razumjeli su svaku riječ.

— Da, on će postati velik i jak — reče Juan Loco. — U ovoj zemlji mogu opstati samo jaki. Mnogo sreće!

Okrene se i izide, praćen svojim ratnicima. Vine se na konja, ali ga odmah ne potjera. Njegov se čvrsti pogled zaustavi na Juani i on ozbiljno izusti:

— Sestrično, ti si samo napola Apaškinja. Jednog ćeš dana morati odlučiti kojem narodu pripadaš. Neću moći dovijeka štedjeti ovu stanicu.

— Već sam odavno odlučila. Onda kada sam postala Hurtadovom ženom — polako odgovori Juana. — Hurtado je Meksikanac, i ja, dakle, pripadam njegovom narodu. — Izgovorila je to mirno i ponosno, nimalo ne kolebajući.

Juan Loco kimne i pogleda ozbiljno Hurtada.

— Otiđi odavde. Ne bih želio da jednog dana ubijem muža svoje sestrične. Pođi što prije!

— Hoću. Uskoro, Juane Loco — kimne Gonzales.

Čim je to izgovorio, prošla nas je jeza. Svi smo shvatili da je strahovito pogriješio.

Locove oči zasvijetle. Ne rekavši više ni riječi potjera konja.

— Sada zna da smo našli ono što smo tražili — reče Paco promuklim glasom. — On nije glup. Kad mu je Hurtado rekao da će uskoro s Juanom otići...

— Oh, oh, sasvim me je smeo! — jadikovao je Hurtado. — Takvog lukavog čovjeka nisam sreo u životu...

Svi smo stajali nijemi i nepomično promatrali Apaše kako odlaze.

Indijanci su još jednom napojili konje, pa krenuli prema zapadu. Kad su nestali na obzorju, ponovo smo otkopali rupu koja je vodila do riznice zlata. Željeli smo zlato iznijeti na svjetlost dana, imati ga uza se.

XV

Tu noć nitko od nas nije sklopio oka. Clementina je ležala u mom naručju, a ja sam osjećao kako joj krv kola čitavim tijelom.

— Napokon smo bogati! — usklikne odjednom. — Sada će se ostvariti sve moje želje. O Ben, kako sam to željela... veliki dobitak koji će izmijeniti čitav moj život. Kuda ćemo poći? U San Francisco ili New Orleans? Oba grada imaju luku odakle nam se otvaraju vrata u svijet. Evropa! Htjela bih proputovati Evropom. Moji preci su došli iz Škotske. Htjela bih je vidjeti. Ben, zašto ništa ne kažeš? Zar nisi sretan? Zašto se ne veseliš? Što ti je?

Nisam mogao zatomiti uzdah. Želio sam joj reći ono što me posljednjih sati muči.

— O, Tina — promrmljao sam dok je njena glava ležala na mom ramenu, a njena me kosa škakljala po nosu — sve to nije tako jednostavno. Ne vjerujem da ćemo lako otići odavde s tako velikim blagom.

Ona se trgne, zatim sjedne.

— Što to pričaš? — upita zabezeknuto, pa ljutito nastavi. — Zar je razlog tvoja glupa odanost Poštanskoj liniji? To što si agentu u Nogalesu obećao da ćeš ostati ovdje?

Glas joj je postajao sve oštiji, ali istovremeno i bespomoćan, kao da shvaća da me neće moći obratiti ako zaista mislim onako kao što pretpostavlja.

— Tri puta sam se borio ovdje na Mesi. Čim sam stigao, morao sam se boriti, a poslije čak ubiti. Ja sam ovdje upravitelj stanice. Preuzeo sam tu dužnost, meni vjeruju, na mene računaju. Ne mogu tek tako jednostavno pobjeći prije no što agent u Nogalesu nađe zamjenu. Zamjenu za sve nas. Zar to ne možeš shvatiti?

— Ne mogu — odreže ona oštro. — Došli smo ovamo da bismo pronašli zlato. Sada smo ga našli i nas se drugo ne tiče, Ben. Tvoj brat Johnny bio je drugačiji od tebe. Da je on na tvom mjestu, već bi odavno bio na putu.

— Da, Johnny je... — Ušutim, ali nakon nekog vremena nastavim: — ... zaista bio drugačiji. Zacijelo si to već opazila.

— Jesam — promrmlja Tina i glas joj postade nježniji. Ponovo se ispruži kraj mene.

Osjećao sam toplinu njena tijela i žarku želju da s njom i sa zlatom krenem u drugi život. Ipak je ubrzo proradio moj razum.

— Negdje tamo vani vreba na nas Juan Loco sa svojim ratnicima. Njegove su uhode posvuda u zemlji i ništa im ne može promaći. Oni se svakodnevno sporazumijevaju s Juanom Locom svijetlećim signalima danju, odsjajem vatre noću. Osim toga, Apaši imaju dobro razvijen do slušni sistem, neko posebno čulo, slutnje, nagone... kako da se sve to nazove. Ako napustimo stanicu i odjašemo sa zlatom,

nećemo daleko stići. Pred nama će se stvoriti Juan Loco sa svojim ratnicima. Tada nam neće pomoći Juanova sestrina. Najmanje što nam se može dogoditi je to da nam oduzmu zlato. Apaši znaju koliko vrijedi, isto tako dobro kao i mi. Znaju da zlatom mogu mnogo toga kupiti: oružje, municiju, hranu i opremu. Mogu u brdima izgraditi tvrđavu koju nitko ne bi mogao zauzeti, a oni ne bi umrli od gladi. To bi za njih značilo da se mogu uspješno braniti dugi niz godina. Naravno, ne bi gradili tvrđavu, ali mogli bi se dobro opskrbiti na nekom prikladnom mjestu. To bi nadalje značilo da će vojska pretrpjeti velike gubitke ako poželi osvojiti takvu tvrđavu. Da, to bi za Apaše bila prava stvar.

— A ostali? — ozbiljno upita Clementina.

— Poručnik Orson Pices — polagano sam dalje mislio na glas — nešto sluti, a zna mnogo manje od Juana Loca. Taj stari, isluženi poručnik koji godinama patrolira između Nogalesa i ovog područja također će nas pitati zašto smo nenadano napustili stanicu. I on će nadgledati terete.

— Što bi zatim bilo? — upita Tina nemirno i znatiželjno.

Neko sam vrijeme razmišljao o tome što bih ja uradio da sam na mjestu sijedog poručnika.

— On bi mogao doći na zamisao — rekoh napokon ozbiljno — da poštanska linija na teritoriju kojeg je nađeno zlato pripada isključivo njima.

Clementina je sada već bila prestrašena. Neko vrijeme nije ništa rekla, a zatim upita:

— Što ćeš učiniti?

— Čekat ću. To je jedino što se sada može. Ovdje na stanici smo najsigurniji. Kuća je sagrađena od čvrstih kamenih blokova. Prozori su mali, tek nešto veći od otvora za puške, i tuda nitko ne može ući. Kroz tunel će se, vjerojatno moći stići čak do vode koja teče sa stijena s druge strane riznice. Kod dugotrajne opsade voda je važnija od hrane. Tu bismo se mogli zadržati tako dugo dok nam ne stigne pomoć. Moramo čekati.

Svim svojim bićem osjećam da Juan Loco i poručnik samo čekaju trenutak kad ćemo krenuti.

To bi za njih bio znak da smo pronašli ono što smo tražili. Jedan od njih možda će postati nestrpljiv. Ako to bude Juan Loco, poručnik će nam priteći u pomoć. Tada bi se moglo desiti da poručnik i njegovi ljudi poginu, no i snage Juana Loca bile bi oslabljene. Razumiješ, odsad moramo igrati prokleta lukavu igru! Glavni su zgoditak stanica Mesa, naši životi i zlato.

— Da, pomalo počinjem shvaćati. — Clementina uzdahne. — Ben, da bih sve to shvatila kao ti, morala bih dobro poznavati ovu zemlju, Apaše i čovjeka poput poručnika, zar ne?

Kimnuo sam, a zatim smo se poljubili. Onda smo za neko vrijeme zaboravili zlato i sve probleme za nj vezane.

Dva sata poslije morao sam izaći, da bih zamijenio Paca na straži.

— Sve je nadaleko mirno i tiho, mirnije no inače — dočeka me starac. — Stari lovac na ko-

nje to njuši. Kao da je sve neka-ko drugačije.

Šutke kimnem. Paco ode, a ja ostanem sam u noći Arizone.

Neprestano sam se zadržavao u sjeni kuće. Nisam mogao ostati u zaklonu samo kad sam morao obići korale. U desnoj ruci sam nosio pušku, a lijeva mi je neprestano bila na koltu. Bio sam spreman pucati u djeliću sekunde, i to lijevom rukom.

Izvježbanim sam nagonom vrebao na nepredviđene događaje, ali ništa se nije događalo. Mjesec je zajedno sa zvijezdama obasjavao tihiu noć.

U mislima sam kleo. Do đavola, gdje li je Juan Loco sa svojim ratnicima! Da li je otišao ili negdje vreba? Gdje je poručnik Orson Pices sa svojim vojnicima? Možda i on vreba negdje iz blizine? Da li se vratio u Nogales, ili čeka da se pojavi Juan Loco?

Od korala sam krenuo prema sjeniku. Čuo sam kako Paco unutra hrče.

Pošao sam dalje i kod ugla sjenika zastao, oprezno osluškujući, i tek tada skrenuo za ugao.

Tada se zbilo!

Netko je skočio na mene s otvora odakle se pomoću užeta gore vuku sijeno i slama. Momak je skočio i još me stigao mlatnuti kundakom po glavi prije no što sam pao.

Teturajući pokušam se boriti. Možda bih i uspio, ali tada me napadač nogom udari u slabinu. Udario sam o zid sjenika, a kad mi zatim kundakom zadao u trbuh udarac snažan poput onoga konjskim kopitom i ja sam se onesvijestio.

XVI

Kad sam se osvijestio, kraj mene je bio Hurtado Gonzales, a ubrzo je stigao Paco, navlačeći na brzinu hlače.

Tiho sam stenjao. Zvijezde na nebu su se ugasile, a na istoku je prvo sivilo najavljivalo svitanje novoga dana. Izgleda da sam prilično dugo ležao u nesvijesti. Glava me paklenski boljela, no to nije bilo nimalo čudno. Nedavno sam u glavu pogođen metkom, a sada mi ju je netko pokušao smrskati kundakom. Zacijelo me Hurtado pronašao i vikom probudio ostale. Čak i Paca, koji je hrkao na sjeniku.

Došle su i Clementina i Juana s puškama u rukama.

Naslonio sam se o zid sjenika. Clementina mi je pružila moker ručnik i ja sam ga prislonio na čvorugu na glavi. Bilo mi je malo bolje, ali još sam točno osjećao mjesto gdje me pogodio kundakom.

— Tko je to bio? — promuklim glasom upita Hurtado.

— Hiob Miller — procijedim kroza zube. Kladim se da je uzeo veliki dio našeg zlata, mnogo više nego što mu pripada.

Odmah su otrčali. Najprije su upalili svjetlo u kući. Ja sam oteturao do korala, da prebrojim konje. Nedostajala su dva, a u staji dva sedla.

Hurtado dotrči iz kuće.

— Uzeo je četiri sanduka! Četiri! Pobjegao je s četrdeset kilograma zlata i ostavio ženu i dijete. E, taj mi pasji sin neće pobjeći!

— Čekaj prijatelju!

Hurtado stane. Stavim mu ruku na rame.

— Ovo je moj posao. Zacijelo uviđaš, prijatelju, da to sam moram srediti?

Trenutak je oklijevao. Vidjelo se da je bijesan. Ipak je pristao.

— Dobro, uviđam. Svatko ima pravo ispraviti svoju grešku. Mnogo sreće!

Bilo je prilično jednostavno pronaći Hioba Millera. Doduše, uzeo je najbolje konje iz korala i vjerovao je da će na njima pobjeći, pa nije nimalo sakrivao tragove.

Mladić je bio budala. Zlato mu je, očito pomutilo mozak i uopće nije mogao razborito razmišljati.

Pronašao sam ga nakon deset milja. Apaši su ga ružno udesili, ali ga nisu ubili.

Bio je gotovo gol i pun trnja. Zacijelo su ga vukli lasom. Sjedio je u sjeni drveta i nepomično gledao kako se približavam. Kad sam mu prišao, reče:

— Hajde, ustrijelite me. To sam i zaslužio, zar ne? Hajde, dovršite ono što su Apaši započeli. Loco me ostavio živoga zato što imam ženu i dijete. Otkad Apaši pošteduju muškarce samo zato što imaju ženu i dijete?

Glas mu je zvučao prkosno, ogorčeno i rezignirano sve je to bilo izmiješano. On je izgubio.

— Naravno, pitali su te koliko još ima škrinja u stanici? — promrmljam.

— Jesu. I ja sam im rekao — odgovori prkosno.

Ogledam se. Apaši su mogli ostati ovdje, skriveni i čekati onoga tko pođe u potjeru. Nisam ih nigdje otkrio, ali osjećao sam se čudno i htio sam što prije otići odavde. Zato sam Mille-

ru pokazao straga na svog konja i rekao:

— Hajde, penji se, pa da krenemo kući. Možeš li sam?

Pružio sam mu ruku i oslobodio jedan stremen. Bio je iznenađen.

— Hajde! — požurim ga.

Poslušao, sretan što ponovo sjedi na konju. Kad smo prošli oko pola milje, upita:

— Zašto me niste barem izmlatili?

— Možda ću to i uraditi iako to ne bi koristilo tvojoj ludoj glavi. Ako te je Loco ostavio na životu zato što imaš ženu i dijete, tada...

Ušutim jer se pred nama stvorio Juan Loco. Iza njega jahalo je dvadesetak njegovih ratnika, koji su nam sada prepriječili put.

Imao sam samo jednu, jedinu mogućnost: razgovarati s Locom. Bijeg bi bio besmislen. Dođuše, mogao sam izvući kolt i boriti se, ali kako sam im se približavao tako sam napuštao tu misao.

Dakle, polagano sam jahao prema njima. Momak iza mene je drhtao. Osjetio sam to jer je tijelom bio naslonjen na moja leđa. Čvrsto se držao za moj opasač. Krajičkom usana prišaptao sam mu:

— Nemoj se napraviti u gaće.

— Phaaa, je uopće nemam gaća! Skinuli su me prije nego što su me počeli vući po trnju kako bih im rekao koliko ima škrinja zlata.

Malo zatim zaustavili smo se pred Juan Locom i njegovim ratnicima. Loco se iako smješkao, a ja sam mu uzvratio smiješkom.

— Pa, smijem li krenuti kući ili se moram boriti? — upitam. Pri tom sam ga gledao čvrsto u oči i koncentrirao se da mogu prije pucati no što on utjera olovo u moje tijelo.

Bilo je slično našem prvom susretu. Loco je bio siguran da ću uspjeti još i njega pogoditi prije no što on mene ubije, a to mu je imponiralo. Između mene i njega postojao je od početka neki prešutni sporazum. Činilo se kao da se već dugo poznajemo i da znamo sve jedan o drugome, kao prijatelji. Na žalost nismo bili prijatelji. Morali smo biti neprijatelji. Pa ipak smo se razumjeli bez riječi. Možda zato što smo duboko u sebi znali da će ako ćemo se jednog dana boriti, samo jedan od nas ostati živ. Da, to saznanje među nama bilo je nešto što se nije moglo objasniti.

— Naravno da možeš poći kući — odgovori Loco naposljetku. — Još nije došao dan za umiranje. Ostavit ću vas na životu i pustiti da odete kada mi izručite preostalo zlato. Znamo sve o zlatu. Mladić mi je rekao. Znam koliko se još škrinja zlata nalazi u stanici Mesa. To su zlato ostavili stari Španjolci. Tu legendu moj narod neprestano prepričava. Postoji jedna slika na komadiću kože, koju naši vrači čuvaju kroz mnogo, mnogo pokoljenja. Ta slika govori mom narodu o nestalom zlatu između mesa. Ono pripada nama, Apašima. Španjolci su ga tada htjeli iznijeti iz zemlje, ali prije no što su umrli, uspjeli su ga sakriti. Sjedokosi poručnik zaplijenio je taj komad kože prije nekoliko tjedana, kada su njegovi vojnici upali u naše selo u vrijeme dok

su moji ratnici bili odsutni. Sada i poručnik sve zna o tome, pa mu nećeš moći pobjeći sa zlatom. Ovako ili onako, ono je za tebe izgubljeno. Dakle, daj ga meni. Tada ćete ostati na životu. Pustit ću te da s ovim crvom odjašeš kući i da se dogovoriš sa svojim ljudima, ali neću dugo čekati na vašu odluku. Jesi li razumio?

— Odlično sam te razumio, Juan Loco. Hvala ti što mi daješ priliku da se dogovorim sa svojim ljudima. Vidjet ćemo!

Krenem dalje. Tako sam blizu prišao Juanu Locu da sam ga mogao gotovo gurnuti s konja. Iz te blizine pogledali smo se u oči i ja sam odjednom bio siguran da smo nas dvojica bili jedan drugome dosuđeni već od rođenja. Jedan od nas ubit će drugoga. U to sam bio gotovo siguran, pa me obuzela tuga. Nije to bio ni strah, ni mržnja, nego gorčina zbog nečega što ne želim a što ne mogu spriječiti.

Sada sam jahao među Indijancima zajedno s Hiobom Millerom kojeg je Loco nazvao »crvom«. Osjećao sam njihovu silnu mržnju kao da me nevidljive strelice bodu sa svih strana. Ovi ratnici najradije bi me raznijeli i samo ih je Locova volja u tome spriječila.

Kada smo ih prošli, Miller iza mojih leđa uzdahne i promuklim glasom reče:

— Oooh, samo da nisam s Ann došao u ovu prokletu zemlju! Kako mi je uopće palo na um da krenemo k mojem stricu u Angelcanto? Kako li sam samo došao na tu prokletu pomisao?

Nisam mu odgovorio. Nisam se čak mogao ni previše ljutiti na njega. Naravno, nisam ga ni cijenio. Htio je ostaviti svoju mladu ženu i dijete na cjedilu i sam pobjeći za zlatom. Mislio je samo na sebe. Miller je ništarija, momak bez časti, morala... kup smeća, kako se to u narodu kaže. Ništarija koja će to uvijek i ostati. Osim toga, ukrao nam je četiri škrinje i dao ih Apašima. Čim su kod njega našli zlato, odmah su znali da smo pronašli blago starih Španjolaca o čemu su znali iz legende sa starog zapisa.

Okrenuo sam glavu u stranu i pogledao preko ramena. Mladiću nije bilo dobro. Bio je sav izudaran i pun trnja, krvario je iz mnogo malih rana, posjekotina, oderane kože, bio je pun modrica i čvoruga. Bijedna ništarija! Zaista ga se moglo usporediti sa crvom.

Želio je nešto postići. Mislio je da to neće moći na drugi način, pa se usudio na sve, na način koji može čovjek njegova soja.

Uz moj prezir bilo je pomiješano i malo sažaljenja.

— Što misliš da će tvoja žena misliti o svemu? O tome da si nju i dijete ostavio na cjedilu. Oh, mladiću, mislim da ti nedostaje mnogo toga čega uopće nisi svjestan. No, dobro...

Nije ništa odgovorio, ali se prestao grčevito držati za mene i naslonio se straga na konja. Možda je osjetio da se i sam osjećam osramoćenim zbog blizine njegova tijela. Morao sam ga trpjeti iza sebe. Hodati nije mogao, odmah bi se srušio.

XVII

Kad sam stigao pred stanicu s gotovo onesvještenim Hiobom Millerom, svi su bili pred kućom i čekali me.

Hurtado i Paco hladno su promatrali Hioba. Huardo reče:

— Da sam ja pošao za tobom, kurvin sine, sada bi ležao mrtav na onom mjestu gdje bih te dostigao. Clayton, zašto ste ga doveli natrag? Gdje su konji koje nam je ukradio, a gdje je zlato?

— Apaši su ga očekivali — odgovorim.

Sjahao sam pošto je Hiob kliznuo s konja. Oteturao je do bunara i počeo se prati, a ja sam ispričao što se zbilo. Kad sam završio, Paco uzme mog konja i povede ga, ali onda načas zastane. Pogleda me prodorno preko ramena i reče:

— Borit ćemo se za svoje zlato. Dobro je što smo ostali u stanici i nismo odmah otišli. Oni bi nas dočekali i još ispred brežuljka pobili. Gospodin Clayton je o svemu dobro promislio. Sada ne možemo otići sve dotle dok nas Juan Loco i njegovi ratnici čekaju.

Pogledam Clementinu. Bila je poražena saznanjem da se nje ne nade neće brzo ispuniti, možda nikada. Bila je pametna, pa je znala kako su mali naši izgledi. Našli smo se u klopci i ne postoji gotovo nikakva mogućnost da se iz nje izvučemo. Clementina bespomoćno slegne ramenima.

Na vratima iza nje i Juane iznenada se pojavi Ann Miller. Ustala je, iako je za to bilo prerano, zato što je zacijelo sve čula. Došla je bez djeteta. Najprije je šutjela, a onda pogleda pre-

ma Hiobu, koji je dahtao kraj bunara, i oštro upita:

— Zašto mu ne pomognete? Vidite da mu je loše i kako je izmrcvaren! Zašto se ne pobrinite za njega?

— Zato što je prokleti kurvin sin! — odgovori Hurtado. — Najradije bih mu utjerao metak u glavu. Nije samo nas pokrao i prevario, nego je i vas i dijete naprosto napustio i s ukradenim zlatom krenuo svojim putem...

— Nije tako — prekine ga Ann. — On nije ostavio na cjedilu ženu i dijete. Ja sam sve znala. Štoviše, ohrabrila sam ga da uzme nešto zlata samo za nas. Bilo je to suviše privlačno. Vi biste nam sigurno dali samo milostinju, možda samo nekoliko dolara, i mi bismo morali otići u Angelcante. U ono strašno mjesto, k stricu, u salun pun...

Ušuti, jer nije htjela izreći da se u tom salunu skupljaju samo banditi, lovci na skalpove, konjokradice... šljam graničnog područja, zajedno s prostitutkama koje su stigle na kraj svoga puta.

— I mi smo željeli imati nešto od toga velikog plijena — nastavi Ann oštro, pa nas sve redom pogleda. — Ja bih poslije pošla za Hiobom. Trebao me čekati u Nogalesu. Otišli bismo zajedno u Meksiko i kupili ranč... mislim da se tamo to zove hacienda. Hiob me nije namjeravao ostaviti, samo je želio za mene i dijete uzeti dio kolača, kako bi nam poslije mogao pružiti sigurnost. Učinio je to, ali ja sam za sve znala. Pratile su ga sve moje nade i ja sam se molila za njega.

Ostali smo zapanjeni. Osjetili smo prema njoj neku vrst poštovanja. Ostala je uz svog muža iako je u našim očima bio konjokradica i lopov. Branila ga je premda je znala da ga preziremo, i iako je mogla računati s tim da ćemo nju, njenog muža i njihovo dijete poslati do đavola. Unatoč svemu, bila je na strani svoga muža. Bili smo zaista zaprepašteni njenim držanjem, no shvatili smo koliko su očajni ljudi koji su sasvim na dnu i koji nemaju nimalo nade u budućnost, pa se moraju svim sredstvima izboriti za plijen, jer im je to jedini način da opstanu.

Uostalom, što smo, zapravo, svi mi? Zar nismo i mi svojevrsni lopovi?

Ann je prošla kraj nas i prišla mužu, pa ga podigla.

— Udi u kuću, Hiob, ja ću se pobrinuti za tvoje rane — čuli smo kako je rekla. — Izvadit ću ti trnje i ublažiti bolove. Učinio si za nas sve što si mogao. Dodi, Hiob!

Bila je još tako slaba da je jedva stajala na nogama, ali sada je skupila posljednju snagu kako bi Hiobu pomogla da se nasloni na nju i odvede ga u kuću.

Mi smo joj to dopustili. A što bismo drugo?

Kad sam pogledao u smjeru odakle sam dojahao, primijetim da nam se približavaju Juan Loco i tridesetak Apaša. Gdje su ostali? Zacijelo na područjima koja Loco drži u vlasti i gdje se s vojskom igraju mačke i miša; on je ponekad miš, ponekad mačka, jer područje je veliko i široko, isprepleteno mnogim stazama. Njegovi ratnici moraju biti posvuda, a moraju i čuvati svoje sakriveno sedlo.

Ako bi htio naše zlato, razmišljao sam, morao bi se potruditi da dode s više ratnika. Znao sam da je blokirao puteve i negdje postavio zamke za poručnika Picesa i njegove vojnike, ali i to da će odluka pasti ovdje, na stanici Mesa.

Pogledao sam Hurtada, Tinu i Juanu.

— Povuci ćemo se u kuću. Mora doći i Paco. Konje moramo ostaviti u koralu.

Odmah su poslušali. Hurtado još brzo otrči do svog konačišta da prenese u kuću neke potrebne stvari. Paco se prestao brinuti za mog konja i krenuo u sjenik po tešku pušku.

Kucnuo je čas da stanicu Mesa pretvorimo u tvrđavu.

Tog sam trenutka bio zahvalan Španjolcima što su glavnu zgradu izgradili od kamenih blokova, a njihovi nasljednici je takvom uglavnom i ostavili. Stanica Mesa bila je zaista prava mala tvrđava. I krov je bio od kamenih ploča, pa mu vatra nije mogla nauditi. Vrata su bila od teških balvana, a prozori premaleni da bi se kroz njih mogao provući čovjek. Ako se dovoljno dugo održimo, možda bi nam mogla stići i pomoć.

Juan Loco neće moći dugo blokirati puteve. Čim prva poštanska kočija ne bi prošla, poslali bi izvidnicu. Prvi bi, nedvojbeno, stigao poručnik Orson Pices s vojnicima.

Njega, zacijelo, ratnici Juana Loca i čekaju.

XVIII

Već je gotovo zanoćalo kada je Juan Loco stigao pred kuću.

— Mogao bih ga svojom puškom raspoloviti — reče Paco. —

Da li da to učinim?

— Želiš li to? — upitam.

— Ne, ne previše, a svakako ne sada, prije nego što dođe k nama i malo popričamo — promrmlja mrzovoljno Paco. — Ah, sam sam sobom iznenađen. Mislim i osjećam kao pravi hidalgo, zar ne?

Otvorio sam prednja vrata i izišao da razgovaram s Juanom Locom.

; Približio se na deset metara, pa zaustavio i upitao:

— Što ste odlučili?

— Juan Loco, ne možemo ti tek tako izručiti toliku količinu zlata. Moramo se izboriti za zlato. Zar bi ti drugačije postupio?

— Ne bih, ali za nas Apaše zlato znači mnogo više od osobnog bogaćenja. Nama bi ono pomoglo da preživimo. Mogao bih nabaviti oružje svakom ratniku, jer ima mnogo bijelih trgovaca koji bi mi ga prodali uz deseterostruku cijenu. Kad bih imao zlato, imao bih i oružje za svoje ratnike. Vi se samo želite obogatiti. To je razlika među nama. Nećete li još razmisliti? Dat ću vam sat vremena.

— Nije potrebno. Moramo se boriti. Tvoje šanse nisu baš velike, Loco.

Nasmiješio se, mahnuo nam rukom kao da je to bio posljednji pozdrav, okrenuo konja i odjahao natrag.

— Da sada pucam? — promuklim glasom upita Paco i cijev puške izgura kroz uski prozor. Mogao sam ga vidjeti kada bih se okrenuo ulijevo, a dobro sam i čuo njegov hrapavi glas.

— Zaboga, Paco, kakvo je to ponašanje? Juan je crvenokož-

ni džentlemen, a ti si hidalgo, plemeniti vitez.

Ušao sam u kuću, zatvorio vrata i stavio zasun. Kada sam ušao u sobičak gdje su do tada ležali Ann i dijete, mlada je žena čistila rane mužu. Iglom je vadila trnje iz rana, dok je on ležao potrbuške na krevetu, s licem u rukama. Mališan je ležao u košari i spavao. Djelovao je sito i zadovoljno.

Ann pokaže prozorčić.

— Imamo jedan kolt i njime ćemo pucati na Apaše.

Imala je plave oči. Kad bi oprala kosu i malo se popunila, bila bi ljepša. Sada je bila iscrpljena žena, koja je nedavno rodila i koja bi još morala ležati. Bio sam dirnut njenom hrabrošću. Kimnuo sam i rekao:

— Nalij mu dobro rakije u rane, kako se ne bi upalile.

U kuhinji sam zatekao Clementinu. Na štednjaku je krčkao veliki lonac graha. Kad me ugledala, reče:

— Možda poslije nećemo imati vremena za kuhanje, a jesti moramo, zar ne? O, Ben, kako će to završiti?

Prišao sam joj i zagrlio je.

— Izgledi nam nisu loši ako je poručnik Pices savjestan vojnik.

Ona uzmakne, kako bi me bolje pogledala.

— Misliš da i njega zanima zlato? Oficira?

Nasmiješio sam se.

— Vojska u ovom kraju sastoji se uglavnom od skitnica koje nisu imale izbora. Ili su ih progonili šerifi, ili netko drugi. Da nisu pristupili vojsci, mnogi od njih bi umrli od gladi. Za mnoge je vojska bila posljednji spas. Poručnik je prije bio narednik, okorjeli i premazan svim masti-

ma. Samo je tako mogao postati oficir, jer su trebali nekoga tko će voditi četu po ovom opasnom kraju. Mladi oficiri s Istoka ne znaju ništa o Apašima i vode patrole ravno u smrt. Znaš, nagon mi kaže da moram više biti zabrinut zbog poručnika nego zbog Loca. Sada znam da je od samog početka tražio zlato, kao i mi. Apaši su imali jedan stari zapis na koži koji...

Ispričao sam Clementini što mi je Juan Loco rekao. Kada sam ušutio, ona je neko vrijeme razmišljala, a onda reče:

— Zacijelo bi bilo prejednostavno da smo naprosto otišli odavde sa zlatom. To bi bilo prelijepo.

— Tako je — potvrdim.

Odvojio sam se od nje, da bih otišao, ali ona me i dalje čvrsto držala.

— Čekaj moram ti nešto reći.

Stao sam i upitno je pogledao.

— Ben — rekla je vrlo ozbiljno — ako se odavde izvučemo, sa zlatom ili bez njega, htjela bih s tobom ostati čitav život. Pa bilo to u kakvoj kolibi ili na nekoj stanici poput ove. Ne želim više putovati svijetom kao dama. Da li si me razumio? Tvoj brat je za mene samo uspomena. Ne mogu ništa protiv toga, to je tako.

Kimnuo sam, pogladio je po kosi i otišao.

U velikoj prostoriji bili su sada Hurtado i Juana. On me upita: — Što će se sada dogoditi?

Sa smiješkom sam promatrao dvije puške i sačmarice što su ležale na stolu, iza kojeg je stajala Juana. Ona će, zacijelo, puniti oružje. Hurtado je imao dva kolta u rukama, kao pravi re-

volveraš. Juana je znala za legendu što se među Apašima pričala o zlatu starih Španjolaca koje je nestalo ovdje, na stanici Mesa, ili u njoj. Prema tome znao je i Hurtado.

— Kad bih ja bio na Locovu mjestu — nastavi Meksikanac — ja bih na sjeniku napunio jedna kola slamom, dogurao ih do vrata i potpalio slamu tako da vrata počnu gorjeti. Oni mogu ući samo kroz vrata. Kad bi pokušali preko krova, mi bismo ih pobili dok su još na stubama, prije no što bi sišli.

— Hurtado, mi smo revolve-raši, zar ne?

On kimne.

Prije no što je itko nešto rekao, odozgo se oglasi Paco:

— Hoiii, oni guraju natovarena kola prema vratima! — Eto, to je! Loco nema mnogo mogućnosti i on će ih sve po redu isprobati.

XIX

Uskoro su kola lupila o vrata. Bila su tako čvrsta da ih ne bi mogli provaliti ni dvadesetorica ljudi koji bi ih deblom pokušali razvaliti. Kad su kola lupila, vrata su se samo malo zatresla.

Vatra se rasplamsavala. Dim je ulazio kroz male prozore i ispunio stanicu. Ponekad bi se ispod prozora pojavili Apaši, obavijeni dimom, i pucali unutra.

Jednom je neki Apaš pokušao uhvatiti cijev puške iz koje je Juana pucala i koja je virila kroz prozor, ali cijev je bila prevruća. Apaš je opekao ruke kao da je dodirnuo »toplo« željezo u kovačnici. Kovač neće nikada reći da je željezo vruće, pa ni onda kad je usijano. Uvijek kaže »toplo«.

Nismo ništa mogli učiniti da spasimo vrata. Znali smo da će izgorjeti. Tovar sijena i slame na drvenim kolima bio je dovoljno zapaljiv materijal da se čak čvrsta debla zapale.

Gotovo smo se ugušili od dima.

Apaši su bili i na krovu. Zaštićeni dimom, približili su se kući i uspeli na krov. Pomalo nam je postalo jasno kako će uskoro sve to izgledati: ni u kojem slučaju nesmiјemo Apaše pustiti unutra kroz vrata, koja će uskoro izgorjeti, a ne smiju ući ni s krova preko stuba... barem ne živi.

Zadatak je izgledao jednostavan, ali mi smo se gušili od dima i ispomagali se maramicama da možemo bar kako-tako disati.

Stražario sam na podnožju stuba, jer su Indijanci namjerali odozgo ući u gostinjsku sobu. I došli su. Skakali su poput brdskih lavova, ispuštajući krikove pume koja doziva svoju ženku. Ti zaglušujući krikovi nisu me zastrašili toliko da bih se ukočio. U ruci sam imao kolt i gađao sam dok su još bili u zraku.

Prva dvojica koju sam pogodio u zraku svom su snagom pala na tvrdi pod od ilovače i tako svojim drugovima poslužili kao jastuk.

Znam da moja priča zvuči jezivo ali uvijek su se ljudi ubijali. Nitko na svijetu ne može to promijeniti, nijedan čovjek pa ni vjera. Naprotiv, pripadnici mnogih vjera ubijaju one drugih vjera. Istrebljuju ih ili ih »obraćaju«
vatrom i mačem, zatvorima i ropstvom.

Apaši su došli da bi nas ubili.

Htjeli su naše zlato i ja sam morao pucati da bih to spriječio. Juan Loco igrao je igru u kojoj je ulog bio vrlo visok. Znao je da bi pomoću ovog zlata postao »izbaviteljem«
svih Apaša i zato je bio spreman žrtvovati svoje ratnike.

Kolt mi je bio prazan. Trebalo mi je nekoliko trenutaka da ga ponovo napunim. Najprije sam morao okrenuti bubanj, da u njega stavim metke. Neko sam vrijeme bio bespomoćan. Osim toga nisam mnogo vidio, jer je prostorija bila puna dima, od vatre i baruta. Dim je grizao oči i izazivao kašalj.

Apaši su ponovo odozgo nadirali. Možda bih bio izgubljen čak i da sam ispustio kolt i počeo se boriti s nožem, jer bilo ih je previše, ali se kraj mene oglašila puška.

Clementina je pucala i to mi je dalo nekoliko trenutaka vremena. Moj je kolt bio ponovo spreman za pucanje, ali Apaši se više nisu pokušali probiti s krova. Ako ih je još bilo gore, nisu se usudili.

— Ti si dobra djevojka, Tina!
— rekao sam kroz kašalj.

Jedan od Apaša koji su ležali ispred mojih nogu, pokušao se pridignuti i baciti prema nama nož. Usprkos gustom dimu, to smo opazili i ja sam munjevito nekoliko puta opalio.

Iz drugih prostorija dopirali su pucnjevi. Glasovi muškaraca u kući ponekad su bili isto tako divlji kao glasovi Apaša napolju. Povremeno smo čuli i glasove obiju žena.

Onda najednom sve utihne. Samo bi se s vremena na vrijeme čulo kašljanje. Prednja su vrata i dalje gorjela. Kola pred

njima zacijelo su u međuvremenu izgorjela.

Svi smo ležali na podu, s mokrim maramicama na ustima, i čekali sa spremnim oružjem.

Postajalo je sve tiše. Tinjanje vatre na vratima bilo je najglasniji šum dok netko od nas ne bi zakašljao.

Iznenada tišinu probije plač djeteta. Kakvog li glasića! Taj je mali, nedužni stvor htio živjeti, a nije imao ništa čime bi se mogao obraniti osim glasića. Svaako ljudsko biće u kojem ima i najmanje samilosti mora osjetiti nagon da mu pomogne. Ovdje, na Mesi nije bilo samilosti.

Apaši žele zlato, a kako im ga mi ne namjeravamo dobrovoljno dati, morat će nas ubiti. Sada je u pitanju samo to tko će pobiti više neprijatelja. Nije moglo biti nikakve milosti. Nisam mogao napustiti svoje mjesto uz podnožje stuba, jer su oni odozgo svakog trenutka mogli skočiti poput lavova na svoj plijen. Možda ih je gore dvadesetak i samo čekaju priliku da načas postanem neoprezan.

Okrenuo sam se Tini i rekao:

— Pođi i pogledaj što je s mamlim.

Minute su prolazile kao sati. Vrata su sada tiho gorjela i nisu se više onako jako dimila, a kako je krov bio provaljen, dim je izlazio napolje. Moglo se lakše disati, ali je vrućina bila nesnosna zbog vrata koja su gorjela. Već smo prije bili maknuli od vrata sav namještaj, kako se vatra ne bi proširila na čitavu prostoriju.

Najednom vrata uz strašan tresak padnu na vanjsku stranu

i svi se balvani rastave. Odmah je unutra postalo bolje.

Clementina se vrati i obavijesti me:

— Stražnja vrata nisu zapalili. Hutardo i Juana paze tamo na prozore i pucaju na sve što se pomakne. Za sada je u stanici sve mirno. Paco čuči između prozora kuhinje, ima dobar pogled kroz otvorena vrata i može se dovikivati s Hurtadom i Juanom. Osjeća se dobro. Millerovi i dijete također su u redu. Hiob se čak toliko oporavio da je, čim bi se nešto pomaklo pucao revolverom kroz prozor. Ben, Apaši ne mogu zauzeti stanicu. Tako je čvrsto građena da ne može niti izgorjeti niti se urušiti. Nećemo morati pobjeći van. Zacijelo ćemo moći izdržati dok ne stigne pomoć, a ona mora doći. Već bi nam i jedna kola donijela pomoć, ili izvidnica...

— Nemoj samo željeti poručnika Orson Picesa i njegove vojnike — prekinem je i nastavim: — Zapravo, ne vjerujem da će on doći. Juan Loco je raspodijelio ratnike. Više od polovice raspoloživih ljudi poslao je u susret poručniku, da ga zadrže dok on ne završi s nama. Osim toga, zatvorit će sve putove, iz svih smjerova, pa kola neće moći prolaziti. Sve to moći će držati u rukama možda dva do tri dana, a onda će pobjeći, jer će se njegovi ratnici morati odasvud povući. Upravo će zato ovdje pokušati sve da se dočepa zlata. Neće gledati na gubitke; žrtvovat će, ako treba, sve ratnike. Loco misli samo na zlato. Ako ga se dočepa, moći će naoružati stotine svojih ratnika, a pridružiti će mu se i pripadnici drugih plemena. Mora oteti zlato kako

bi stvorio naoružanu armiju Apaša. Možda bismo mu čak trebali predati zlato. Odmah bi otišao, ne bi više žrtvovao nijednog ratnika, a i mi bismo...

— Zar si poludio? — ljutito me prekine Clementina. — Da mu izručiš naše zlato? Nikada! Radije ću se ovdje boriti do posljednjeg daha!

U očima je imala divlji izraz. Sada sam joj dobro vidio lice, pocrnjelo od baruta. Stanica nije bila više ispunjena dimom. Prestali smo kašljati i mogli smo normalno disati. Svuda je bilo tiho. Čak ni dijete nije plakalo. Možda ga Ann Miller upravo hrani?

Pogledam prema gore. Da li gore još ima Apaša, koji čekaju da se uspnem? Na to nisam ni pomišljao. Neka samo vrebaju u gornjim prostorijama.

XX

Dva sata bilo je sve mirno. Vani je sjala mjesečina. Kad su vrata izgorjela i pala na vanjsku stranu, Hurtado i Paco su iznijeli mrtve Apaše koji su odozgo skakali na nas poput poludjelih đavola. Ukupno ih je bilo sedam. Žrtvovali su se za svoj narod. Sve su stavili na kocku za zlato. Između nas i njih nije bilo velike razlike.

Željeli smo zlao da bismo uživali u životu, u raskoši, željeli smo proputovati svijet i ostvariti mnoge želje, kao i svi ostali ljudi.

Za Apaše je zlato značilo spas u njihovoj borbi za slobodu. Naravno, Juan Loco nije bio tako glup da vjeruje kako bi tim zlatom mogao protjerati sve bijelce iz zemlje, ali mogao bi izbori-

ti bolje uvjete u mirovnom ugovoru i Apašima vratiti neka od njihovih prava. Oni slabiji uvijek dobiju manje.

Dok su Hurtado i Paco iznosili mrtve, nitko nije na njih pucao. Paco glasno poviče: — Možete ih uzeti! Za to vrijeme nitko od nas neće pucati!

Doista su došli, a mi nismo pucali. Zatim je neko vrijeme bilo tiho, a onda tišinu presiječe Locov glas:

— Hej, Clayton!

— Čujem te — odgovorim.

— Još ću i sada dopustiti da odete ako ostavite zlato. Vaši su konji još u koralu, a kola su kraj sjenika. Možete spasiti svoje živote. Ne želim se boriti, ali moram dobiti zlato. Za Apaše je ono vrlo važno! Odlučite!

Uzdahnuo sam, a onda povikao tako glasno da su me mogli čuti i oni u kući.

— No, ljudi, šta mislite? Hoćemo li prihvatiti ponudu? Možete glasati, svatko ima pravo glasa.

— I mi, Millerovi? — upita hladan i oštar glas Ann Miller.

— Da, i vi.

— Hoćemo li tada dobiti dio zlata? — ponovo se oglasila.

Umjesto mene odgovori joj Hurtado, ljutito i zajedljivo:

— Vaš dio je onaj koji ti je muž već odnio Apašima. Četiri škrinje! Četerdeset kilograma zlata! To je bio vaš dio, što biste još htjeli?

Ona nije ništa odgovorila. Ni Hiob Miller nije ništa rekao.

— Vaše će dijete dobiti dio — odgovorim na njeno pitanje. — Ono je nevino i bespomoćno i nije nas pokralo.

Nitko nije ništa rekao. Ni Hurtado nije proturječio. Na-

kon nekog vremena ipak se og-lasi Hiob Miller, promuklim i potištenim glasom:

— Prokleta ste poštenu, gos-podine Clayton. Mislio sam da takvih ljudi više nema. Žao mi je za ono što sam učinio.

— Od toga nemamo ništa, praznoglavče! — pjenio se Hur-tado. — Ti si nas uvalio u sve ovo.

Ponovno zavlada tišina. Još sam jednom o svemu razmislio i zaključio da ni ja nisam bio vo-ljan odreći se zlata, i samo spa-siti život.

— Hej, Juan Loco! — napos-ljetku povičem.

— Čujem te, Clayton!

— Morat ćete doći po zlato, jer vam ga dobrovoljno nećemo izručiti. O zlatu ovise sve naše nade i želje. Moramo se za nje-ga izboriti.

Nije mi ništa odgovorio, ali znao sam da će ubrzo opet na-pasti. Nije imao izbora. Vrijeme je radilo protiv njega.

Znao sam kako mu je teško žrtvovati svoje ratnike. Apaši io-nako nisu bili tako mnogobroj-ni u svojoj zemlji kao nekada. Mogli su se, kako-tako, braniti samo zato što su bili osobito hrabri. To bijaše i razlog zašto se više poglavicom nije moglo postati nasljedem. Za poglavice su birali najbolje.

Juan Loco morat će ponovo poslati svoje ratnike u smrt i ta-ko će još prorijediti redove svo-jih pristaša. Naravno, on je i sam sa sobom vodio borbu. Za-cijelo mu je srce krvarilo, ali morao je to potisnuti u sebi.

Jedno mi je bilo jasno: ovi Apaši nisu horda ubojica, niti ubijanje u njih izaziva barbar-sko veselje. Radije bi živjeli u

miru; točnije, tako se ogorčeno bore upravo zato da bi zavladao mir. Oni nikad nisu bili ro-bovi. Došli su sa sjevera kao os-vajači. Željeli su ostati slobodni. Ovaj gordi narod nikome se ni-je pokoravao.

Povijest se ponavljala. Uvijek je bilo naroda koji žele pokoriti druge. Mali narodi uvijek se moraju izboriti za slobodu.

Juan Loco dugo je razmišljao i borio se sam sa sobom, a onda je uslijedio strahovito žestoki napad.

Apaši su dobro znali da će mnogi od njih izginuti, ali jurišali su kao da vjeruju da su ne-ranjivi. Dvadesetak njih nadira-lo je kroz otvorena vrata, ali ih je dočekalo vruće olovo iz sač-marice... Ponovo su se obruša-vali odozgo, preko stuba, a moj ih je kolt ponovo sjekao već u skoku.

Ostali branioi stanice pucali su i dalje kroz prozore. Da pro-zori nisu bili branjeni, Indijanci bi pucali unutra.

Polako smo gubili. Kad se moj kolt ispraznio, Clementina mi nije pritekla u pomoć, jer je i njena sačmarica bila prazna.

Onda odjednom Apaši više nisu navaljivali kroz vrata, niti su skakali odozgo. Napolju se začulo truba konjice koja je na-padala.

Odahnem. Znao sam tko do-lazi. To je mogao biti samo po-ručnik Orson Pices sa svojim konjanicima koje u ovim kraje-vima nazivaju »plavi trbusi«.

Došli su. Ratnici koje im je Loco poslao u susret nisu ih mogli zadržati.

XXI

Jedino impozantno na konjici bila je ta truba. Glasala se kao da dolazi čitava armija, iako je dolazilo samo nekoliko konjanika.

Poručnik nam se, doduše, uspio približiti, ali je pretrpio velike gubitke. To smo opazili čim je ujahao u dvorište. Mjesec i zvijezde obasjavale su noć, pa je bilo svijetlo kao za dana.

Bilo ih je još samo jedanaest. Pices je redovito vodio dvostruku patrolu, pa ih je zajedno s narednikom bilo dvadeset i četiri.

Dvojica su se srušila s konja čim su se zaustavili. Pali su svom težinom, što je značilo da su teško ranjeni. Od onih koji su ostali u sedlu većina ih je krvarila.

Poručnik je sjahao kao da je iza njega samo običan obilazak. Zatim pogleda u smjeru kojim se udaljavao Juan Loco sa svojim ratnicima. I Apaši su pružali vrlo žalosnu sliku.

Izašli smo iz kuće, svi pocrnjelih lica od dima. Izašla je i Ann Miller, s djetetšcem u naručju. Samo je Hiob Miller ostao u kući. Unatoč ozljedama i on se borio protiv Apaša i sada mu je sva snaga bila iscrpljena.

Pices se samozadovoljno smješкао, pun sebe i opijen svojim uspjehom, kad je rekao:

— Eto, povukli su se. Po svemu sudeći, niste se loše borili, ali da nisam stigao na vrijeme...

Nije dorekao. Samo nas je gledao, samodopadno se smiješeci.

Nitko od nas nije mu odgovorio. Svatko je bio zaokupljen istim mislima. Što li će poručnik

reći i kako će se ponašati kad sazna da se ovdje nalazi dvije stotine i trideset kilograma zlata?

XXII

Pomalo smo doveli stanicu u red.

Pobrinuli smo se za svoje ranjenike, odnijeli mrtve Indijance na groblje i počeli kopati grobove.

Apaši nam nisu odveli nijednog konja iz korala. Kad su se povlačili, bili su suviše zaposleni ranjenicima i mrtvima, a sada su imali dovoljan broj konja. Jedna su kola izgorjela zajedno sa slamom i sijenom.

Na kući je samo krov jako oštećen, izgorjela su prednja vrata i čitava je stanica pocrnjela od dima. Mi smo zadobili manje-više neznatne rane. Za vrijeme borbe nismo ni opazili da li nas je okrznuo metak ili posjekao nož.

Uskoro se počelo daniti. Oh, kako je bio vruć protekli dan! Ovoga smo se puta svi dobro izvukli. Apaši su otišli. Što li će sada Juan Loco poduzeti? Odustati ili će čekati pojačanje? Da li će uopće kakvo dobiti? Možda je poslao glasnike u druga plemena, pa se sada sa svih strana skupljaju ratnici Mesa? Da li će sada doći do velikog rata s Apašima? Ako je Juan Loco proširio vijest da je gotovo osvojio veliki ratni plijen, kojim će moći naoružati vojsku Apaša, tada će brzo dobiti pojačanje.

Što da radimo?

Oprao sam se i odjenuo odijelo pokojnog brata, pa sišao u gostinjsku sobu.

Još je smrdjelo po paljevini i barutu, ali Juana je već stajala

iza točionika i točila poručniku crveno vino.

Pices uzme čašu i okrene se prema meni.

— U zdravlje sviju nas, Clayton! Vi i Hurtado Gonzales obavili ste najveći dio posla svojim koltovima. Pregledao sam mrtve Apaše.. vas dvojica ste iskusni revolveraši. Za našu pobjedu! Da nisam pravovremeno došao sa svojim momcima... — Ušuti, pa u jednom dahu ispije piće. Zatim nedužno upita: — Gdje je zlato? I koliko ga ima?

Stao sam kraj njega, a Juana i meni natoči. Pio sam, a poručnik je strpljivo čekao. Čak se i zadovoljno smješкао.

— Odakle znate za zlato? — upitam.

Tiho se nasmijao, a zatim pogleda u stranu, jer su tog trenutka iz kuhinje izašli Hurtado i Paco. Još su žvakali, ali čuli su Picesovo pitanje i htjeli čuti što će odgovoriti.

— Odakle znam za zlato? Aa-ah, poznajem ja stare legende ove zamlje. Nedavno sam u jednom apaškom selu naletio na staru, oslikanu kožu i otada uvijek jednim okom budno pazim na ovu stanicu. Zato sam čak i produžio rok svoje službe i poduzimao sve da je što češće obilazim. Kad su ovdje preuzeli dužnost ljudi kojima nikako nije pristajalo ovo zanimanje, postao sam još budniji. Znao sam da i Juan i Loco nešto čeka. Dakle, gdje je zlato? — Glas mu je sada postao odrešit. — I koliko ga ima?

I ja sam odrešito odgovorio:

— Što se to vas tiče, poručniče?

Iscerio se. Zubi su mu bili izgledali. Podsjetio me na starog

vuka, koji uskoro neće moći više loviti jer je prestar i zato mu je dvostruko stalo do plijena.

— Što se to mene tiče? — upita iznenađeno. — Zar to ne možete shvatiti? Ja sam duže od dvadeset godina vojnik. Gotovo četvrt stoljeća. Kad odem u mirovinu, dobivat ću oko šesnaest dolara na mjesec. Šesnaest dolara! Samo četiri više od pišljivog narednika! Umorio sam se od ratovanja u ovoj proklesoj zemlji. Bio sam na gotovo svim borilištima. Kad mi je nos već bio pun svega, postao sam oficir. Mislilo sam da sam time nešto postigao, ali tada nisam znao da je oficir koji je to postao od narednika još daleko od toga da ima pravo mjesto u društvu. I dalje sam sluga koji obavlja prijave poslove. Sada mi je zaista pun nos svega. Ne želim ništa drugo nego dio zlata. Poštení dio. Moji vojnici su se za vas borili. Da li to razumijete? Eto, zato želim nagradu. Oni su se borili za vaše zlato... za naše zlato. Da vam nisam pomogao, ne biste uspjeli. Možda nećemo ni zajedno uspjeti. Razumijete li?

Da, razumjeli smo. Pices je stavio karte na stol i mi smo shvatili da ne želi ništa drugo nego i mi, bolji život i blagostanje. Isto što želi svaki član ljudskog roda. Zbog istog razloga ljudi tragaju za zlatom, rade neuobičajene stvari, čine izdajstva i zločine. U borbi za zlato između dobrih i zlih čitava je skala, vrsta i podvrsta.

Pogledao sam sve naokolo. Clementina, koja je također sišla, stajala je na pretposljednjoj stubi. Pod nogama joj je bila osušena krv Apaša, koju je ilo-

vača upila. Uzvрати mi pogled, kao i ostali.

Ponovo sam pogledao kape-tana i rekao:

— Sporazumni smo. Što ćemo sada?

Bilo je očito da je zatečen.

— Kakvo je to pitanje? Uzet ćemo zlato i svi zajedno krenuti u Nogales. Tamo ćete mi dati moj dio. Jednostavno, zar ne?

Zanimkao sam glavom.

— Ne, nije tako jednostavno.

Sada su se i ostali iznenadili. Vidio sam to po izrazu njihova lica i pogledima.

— Ova stanica je poput male tvrđave, a mi smo tu namještenci. Za neke ljude ona je spasonosni otok. Ne smijemo je tek tako napustiti. Osim toga, upali bismo previše u oči na cesti. Zato ćemo ostanuti. Imamo vremena. Ja ću izjahati prvi i najprije pogledati što rade Apaši.

Svi su se ponovo čudili. Clementina upita:

— Ben, zar si poludio? Ako te uhvate, udesit će te gore nego Millera.

— Moramo saznati da li će Juan Loco dobiti pojačanje. Ako dobije, moći će na dulje vrijeme blokirati ceste, a to znači da smo izgubili. On je već napao i uništio mnoge poštanske stanice. Da, za nas bi bilo bolje da pobjegnemo u Nogales.

XXIII

Znao sam da vrlo lako mogu upasti u zamku, ali vjerovao sam da su Apaši sada silno iscrpljeni, da imaju suviše posla sa svojim ranjenicima i mrtvacima i da ne očekuju da bi ih netko od nas mogao slijediti. Osim toga, imao sam veoma brzog konja, dva kolta i pušku.

Dok sam jahao, neprestano sam mislio na Clementinu, na njen posljednji poljubac. Činilo mi se kao da još osjećam njeno tijelo kako me grli i privija se uz mene, kao da će time dobiti nada mnom moć i odgovoriti me od ovog pohoda.

Pokušavam to potisnuti u mislima i svu pažnju pokloniti užarenom krajoliku.

Nisam slijedio tragove. Nisam jahao oko Mese na jug, nego sam se zadržao na sjevernoj strani. Tako sam stigao do nje-ne istočne strane i tek odavde skrenuo na jug.

Krajolik je bio nepregledan i bilo gdje je mogla vrebati zamka. Posvuda je bilo skrovišta.

Sunce je bilo visoko iznad mese i sada je ovdje, na istočnoj strani bilo sve u sjeni. Između stijena, aloja i kaktusa sjene su bile još tamnije, a među njima vrebalo je tisuću opasnosti. Nekoliko sam puta poželio da se vratim, ali ipak sam oprezno išao dalje. Zaustavio sam se tek kada sam začuo bubnjeve i ugledao dim. Sada sam znao da je negdje u blizini apaško selo. Indijanci su oplakivali mrtve. Čuo sam posmrtnu zvukove na bubnjevima, u muklom ritmu.

Zajedno s konjem sakrio sam se među stijene i grmlje, pa legao. Osjećao sam umor u svim udovima. Bio sam težak kao olovo. Znao sam da ću morati noćas napeti sva čula, pa sam naumio odspavati.

Uz zvukove udaljenih bubnjeva i naricaljki odmah sam zaspa. Bio sam suviše umoran da o bilo čemu razmišljam.

XXIV

Kad sam se probudio, bila je noć. Bubnjevi su se još čuli, ali

sada to više nisu bili zvuci žalosti koji prate duše na vječna lovišta. Ritam je bio drugi: izazivački, razdražujući i glasan. Znao sam da su to ratni bubnjevi. Pogledao sam konja, pa krenuo.

Bio sam prilično iskusan u takvim pohodima. Lovio sam divlje konje, a jedno sam vrijeme bio izviđač kod vojske i gonio one koji su bili izvan zakona. Dakle, dobro sam se snalazio kada se trebalo neopaženo šuljati.

Polagano sam i oprezno napredovao, poput vuka koji njuši zamku a ipak se želi dočepati plijena.

Bilo mi je potrebno gotovo jedan sat, ali tada sam vidio sve.

U udolini se nalazio logor s vodom stajaćicom. Oko vatre plesalo je oko pedeset Apaša. Znači, Juan Loco je dobio pojačanje. Plesali su po taktu bubnjeva i pljeskali rukama. Između izazovnog pjevanja bi kriknuli, poput zvijeri koja se sprema na skok. Da, to je ratni ples koji je potreban da bi se duševno pripremili, jer je uskoro trebalo umirati. Kod tog plesa svaki je ratnik sa sobom rasčistio, dobio hrabrost, stekao pouzdanje. Takav je ples istovremeno molitva i zakletva bogovima i sudbini.

Iznenada sve utihne. Tišina je djelovala poput šoka. Zatim se u daljini nešto čulo. Zvuk je dopirao iz daleka, ali odzvanjao je kroz noć. To su također bili zvuci bubnjeva.

Posvuda naokolo, miljem daleko u krugu, čuli su se kroz noć zvuci bubnjeva. Svi su oni bili na putu prema logoru Juana Loca.

Sve mi je bilo jasno. Apaši se okupljaju. Dolaze iz raznih smjerova. Juan Loco im je obećao pobjedu. Juan Loco je veliki čarobnjak.

Sada sam znao da ne možemo ostati u stanici Mesa. Ako Juan Loco upotrijebi svu svoju moć, nećemo se održati ni uz pomoć vojnika. Ovoga puta ne bi samo kola napunio slamom i sijenom i zapalio nam vrata.

Moramo pobjeći!

Brzo sam se vratio do konja i istim putem krenuo natrag. Za povratak mi je bilo potrebno samo pola sata. Pratio me zvuk bubnjeva. Juan Loco želi veliki rat, iako nema zlato. Upustio se u vrlo riskantnu igru.

Ako ne dobije zlato...

XXV

Nije još svanulo kad sam se vratio u stanicu. Stražar me zove, a zatim mi priđu poručnik i moji ortaci. Svi su me nestrpljivo očekivali. Clementina mi poleti u zagrljaj još prije no što sam sjahao, ali brzo se sбере.

— Moramo smjesta krenuti — rekoh prilično glasno. — Bubnjevi dozivaju Apaše na čitavom području da se okupe. Za nekoliko sati Juan Loco će raspolagati sa više stotina ljudi i doći ovamo. Moramo otići brzo, da dobijemo prednost. Dakle, hajdemo! Za teret ćemo uzeti kola.

Nisam trebao posebno spomenuti što je »teret«. Riječ »zlato« nizam izgovorio, ali znao sam da nećemo moći dugo kriti pred vojnicima što prevozimo. Zacijelo su već nešto naslutili.

Da li će ih poručnik moći držati pod kontrolom? Mnogi

od njih nekada su bili konjokradice, skitnice, revolveraši s mrljom na prošlosti. Neki su pobjegli od žena i djece, jer im je bilo suviše zamorno prehranjivati obitelj. Tko je u ovom kraju pošao u vojnike, taj u civilu nije mnogo vrijedio. Samo zato što su pod naredbom bili donekle sposobni da nešto učine. Samo ih je strah od kazni, koje su bile vrlo oštre i zato se u ovom kraju u borbi protiv Apaša primjenjivao ratni zakon, donekle primoravao na poslušnost. Međutim, kada bi saznali da prevozimo blago, vrlo bi se lako moglo dogoditi da izgube osjećaj discipline, da ih obuzme zlatna groznica i da naslute šansu.

Nogales leži na granici. S onu stranu granice bili bi sigurni od vojske.

Bio sam zabrinut.

Narednik, kojeg sam dosad tako nesebično opskrbljivao rakijom, krene prema sjeniku, gdje su vojnici imali konačište. Djelovao je oprezno, vrebajući, lukavo, pohlepno...

Odmah sam znao da taj iskusni momak ne samo nešto sluti, nego da mnogo zna.

— Gospodine, imate li kakvu zapovijed? — upita poručnika.

— Naredniče, krenut ćemo — odgovori poručnik. — Ova će stanica biti napuštena. To je odlučio gospodin Clayton. Mi ćemo ih sa svim njihovim stvarima otpratiti do Nogalesa.

— Aha! — Narednik salutira, pa doda: — Dobro, gospodine, pobrinut ću se da ljudi krenu. Ovaj mali odmor dobro je činio i ljudima i životinjama.

XXVI

Sunce još nije obasjalo nebo, tek je počelo svanjivati, a mi smo već bili na putu.

Paco je vozio naša kola. U kolima je bilo zlato, u nekoliko bisaga i košara. Bilo je teško, ali nije zauzimalo mnogo prostora. Kao da smo prevozili dvadeset i tri cigle.

Na kola smo natovarili i šatore, hranu za ljude i za konje, malo alata i rezervni kotač. Na vrhu su sjedili Millerovi s djetetom i ranjeni vojnici.

Mi ostali smo jahali. Clementina i Juana su odjenule hlače i sakrile kosu pod šešire.

Sasvim sprijeda jahao je poručnik sa četiri vojnika, a iza nas narednik, također sa četiri. Clementina i ja jahali smo s lijeve, a Hurtado i Juana s desne strane kola.

Nekoliko sam se puta okrenuo i pogledao stanicu. Bilo mi je žao što odlazim. Svim srcem i dušom bio sam upravitelj stanice i osjećao odgovornost, bio sam, tako rekavši, upravitelj jednog otoka u toj nemilosrdnoj zemlji na koji su se ljudi mogli skloniti pred opasnostima što su na njih vrebale. Pokraj stanice prolazile su poštanske kočije i karavane kola, koje su nas trebale kao što veliki brodovi trebaju čamce kojima bi se sklonili u luku, gdje će biti zaštićeni. Ovdje sam se borio, prolijevao krv, pa i ubio. Ovdje, u stanici Mesa ostao je dio mene.

Imali smo kola puna zlata. Clementina, koju sam volio, jahala je uz mene. Apaši će nam uskoro biti za petama. Do Nogalesa je više od sto kilometara.

Ako uspijemo stići tamo, što onda?

Pa, bilo je prerano o tome razmišljati. Najprije moramo stići.

Četvorica vojnika koja su jahala uz poručnika neprestano su se okretali, ali nisu gledali da li dolaze Apaši. Promatrali su kola.

XXVII

Isprva smo vrlo dobro napredovali. Tiho svitanje polako se pretvorilo u vrući dan. Sve je više puhao snažan vjetar, noseći prašinu, da bi narastao do pješčane oluje, koja je odnosila suho grmlje. Vidljivost je bila loša.

Za vrijeme objeda zaustavili smo se kod vode između stijena, gdje smo bili malo zaklonjeni od pješčane oluje. Konjima smo očistili oči i nozdrve, a naše oči i noseve umili. U ustima nam je škripao pijesak.

Povremeno su se čule ljutite psovke. Moje su misli često odlutale do Juana Loca i njegovih Apaša. Ponovo sam osjetio da smo nas dvojica predodređeni jedan za drugog i da jedan mora ubiti onog drugog. Taj me osjećaj nikako nije napuštao.

Onda shvatim što mi to naigon želi reći: Juan Loco nam je na tragu. Za sada je trag skriven prašinom, ali dovoljno je da on slijedi cestu. Trgnuo sam se. Oh, pa naša jedina šansa je upravo to što su svi tragovi odmah zameteni pijeskom i prašinom.

Ustao sam i otišao do poručnika, koji je zajedno s narednikom sjedio na jednoj stijeni. Sjeo sam do njih i povikao, kako bi me bolje čuli:

— Pices, da li se ovdje snalazite tako dobro da nas možete

povesti nekim putem kojim bismo zaobišli cestu do Nogalesa? Pješčana je oluja zamela naše tragove. Ako Juan Loco pomisli da smo pobjegli ovom cestom...

Nisam trebao ništa više reći.

— Da, tako ćemo učiniti! — poviče mi Pices.

Narednik kimne i povuče snažan gutljaj iz boce. Unatoč vjetru, osjetio sam po mirisu da je to rakija. Oči su mu sjale i odmah sam shvatio što su naumili, no zasad su Apaši bili opasniji. Neprilike s vojnicima imat ćemo tek pred granicom Meksika. Za sada moramo se držati zajedno.

Kad smo ponovo krenuli, poručnik nas je s ceste odveo na stazu koja je bila samo malo utabana od konjskih kopita i kotača kola. Malo sam se smirio, jer smo varkom bar na neko vrijeme izbjegli Apaše. Ako su nam već bili za petama, onda ipak postoji opasnost da naši tragovi još nisu zameteni. A ako je tako, imat ćemo ih na vratu kao vukove.

Tek što sam to pomislio, oni su napali!

Pojavili su se najednom sa svih strana i napali. Pješke, ne s konja. Zato su se mogli neopaženi približiti.

Naši su revolveri zapraskali, a pridružila im se sačmarica. Hiob Miller je pucao s kola. Sada se borio kao pravi muškarac, za svoju ženu i svoje dijete.

To što se Apaši nisu približili kolima sa zlatnim teretom, moglo se zahvaliti Hurtadu i meni. Bili smo revolveraši i znali smo izvoditi čuda revolverima: pucaći munjevitom brzinom i uz to pogoditi. Nismo ciljali. Revolverske su gijevi bile

produženi kažiprsti. Njima smo pokazivali u metu, pa palcem munjevito okidali. Nismo pucali kažiprstom. Pucali smo drugačije — i pomagali.

Konj ispod mene spusti se na koljena, pogoden strijelom. Kliznem sa sedla i potrčim kraj kola. Clementina je pucala na sve što se micalo.

Apaši su nestali i mi smo prestali pucati. Nekoliko je vojnika bilo ranjeno. Poručnik nam se pridružio psujući. Zastao je kraj nas. Paco je sjedio na kolima, krvareći, zatim padne u stranu.

U kolima je bio Hiob Miller, pogoden nakon što je ispraznio sačmaricu.

Popeo se na kola. Paco je bio mrtav. Povukao sam ga unutra. Nisam ga mogao baciti s kola i voziti dalje. Oba ranjena vojnika koja su ležala u kolima ljutito su psovala, jer su se morali pomaknuti. Dijete je plakalo, ali Ann Miller se nije u ovom času brinula za svoje čedo. Bila je zabavljena oko muža.

Jedan od ranjenih vojnika ljutito upita:

— Hej, zašto uzimamo sa sobom tog starog Meksikanca? Pa on je mrtav! Bacimo ga dolje.

— Odmah ću izbaciti i tebe — ljutito mu odgovorim.

Krenuli smo što smo brže mogli. Vjerovao sam da su Apaši koji su nas napali bili samo izvidnica. Možemo se spasiti samo bijegom.

Poručnik Pices odjahao je da izvidi začelje kolone. Vidio me na kolima i nacerio se. Kad se malo posilje vratio, divlje poviče:

— Tri vojnika! Do đavola, ako nas još jednom napadnu, bit će

mo gotovi! Mislim da vam baš nije bila pametna ideja da skrenemo s ceste. Vratit ćemo se na cestu, jer ćemo tako brže napredovati.

U galopu odjaše na čelo i pridruži se trojici vojnika.

Imali smo mnogo gubitaka... Paco i vojnici. Sjetio sam se Millera, pa okrenem glavu i pogledam u kola. Ann Miller se i dalje bavila oko muža. Dijete je plakalo.

— Što je s njim? — upitam.

— Metak u ramenu — začuje se kroz buku kotača kola.

Bježali smo kroz pješčanu oluju dalje na jug. Do Nogalesa je bilo još prokleta daleko. Nismo prošli ni pola puta.

XXVIII

Brza kočija, a to u ovom kraju znači šestoropreg, pravalila bi put od pedeset kilometara od stanice do stanice za pet sati. U drugim područjima to je možda drugačije. Sve ovisi o tome da li se mora voziti preko brežuljka ili kroz doline.

Nama je bilo potrebno više od osam sati, zato što smo prolazili kroz pješčanu oluju, neko vrijeme bili skrenuli s glavnog puta i morali se boriti. Ipak smo još za dana stigli do prve stanice, stanice Pueblo nazvane tako po starom selu — pueblu, selu koje se oslanjalo na strmi zid, ali sada je bilo nenastanjeno. Sama stanica bila je usred kanjona, koji se ovdje širio u malu dolinu. Ovdje se nalazila i duboka jama od isušenog potoka, u kojoj je i za vrijeme najvećih suša bilo vode.

Kad smo se približili i naposljetku kroz pješčanu oluju nešto

uspjeli razaznati, vidjeli smo da je stanica srušena.

Vojnici su odjahali naprijed, a mi smo ostali čekati na kolima. Krenuli smo dalje kad smo začuli narednikov glas. Narednik O'Neil dojahao je do kola.

— Ovdje više nitko ne živi. Jučer su ovdje napali poštansku kočiju iz Nogalesa. Tu je više od dvadeset mrtvih, ima i žena. Ovdje se ne smijemo zadržati. Samo ćemo napojiti konje, pa krenuti dalje. Tako predlaže kapetan.

Suglasio sam se. Znao sam da je Juan Loco, kad nas je napao na stanici Mesa, već bio podijelio svoje jake ratničke redove. Osigurao se i sa juga i sa sjevera, a također napadao je i stanice, možda čak i drugih linija; dakle, i na istoku je i na zapadu.

Ako je tako, onda su Apaši i ispred nas, pa će nam uskoro presjeći put prema Nogalesu. Oni su zacijelo dobili zadatak da Juana Loca štite od napada iz Nogalesa. Ako napadnu prvi, Juan Loco će pokušati pobjeći i zaustaviti nas.

Bili smo u još goroj klopki nego što sam to u prvo vrijeme mislio. Za nama juri Juan Loco sa svojim najjačim ratnicima, a pred nama su Apaši koji nas namjeravaju napasti. Dakle, bilo bi besmisleno da zaobilazimo. Apašima ionako ne možemo pobjeći. Možemo se samo upustiti u žestoku borbu i nadati da će nekoliko nas preživjeti. Tko?

Znao sam da će to ovisiti o naklonosti sudbine. Svakome od nas već je pri rođenju određena njegova sudbina.

Za neke od nas, možda i za sve, ona će se uskoro ispuniti.

Pokušao sam otjerati gorke misli i krenuo prema jami s vodom. Uskoro sam, s Clementinom i oba Gonzalesa, napajao naš četvoropreg i prao životinjama nozdrve i oči. Pješčana oluja se malo smirila. Digli smo mrtvog Paca s kola, umotali ga u gunj i odnijeli u jednu malu šupu.

Kad sam se vratio od kola, obidem ih da bih se uvjerio da je sve u redu. Clementina i Gonzalesi su se odmarali.

Dok sam pregledavao prednju osovinu, čuo sam nešto zbog čega sam se umirio i počeo prisluškivati.

U kolima je Hiob Miller stjući govorio:

— Oh, Ann, da sam uspio pobjeći, ne bi nikada imao prilike da ti se odužim. Ti si predobra za mene. Kad si rekla kako si znala da sam ukrado zlato i pobjegao, nisi me izdala, iako sam ja... — Glas ga je izdao i mladić je počeo kašljati.

Mlada žena odgovori jasnim glasom, punim obzira i razumijevanja:

— Hiob, nisam nikada pomislila da bi me zauvijek ostavio. Ti bi nas tražio. Jednog dana bili bismo ponovo zajedno. Ti si htio zlato za sve nas, a ne samo za sebe. Zato moram i ja tebi zahvaliti.

— Zahvaliti! Meni, prokletoj hulji koja je napustila ženu i dijete i samo za sebe samog...

Opet je počeo kašljati.

Polagano sam se uspravio i uspeo na kola. Nisam ništa rekao, kao da nisam ništa čuo. Iza mojih leđa oni su dalje razgovarali, ali mnogo tiše. Nisam više

mogao čuti o čemu razgovaraju, ali uglavnom sam znao o čemu je riječ. Hiob Miller je doista prokleta hulja. Htio je pobjeći sa zlatom, pa je napustio ženu i dijete. Ann Miller je još više porasla u mojim očima. Gotovo i sama dijete, zauzela se za mlađica i rekla da su to učinili sporazumno. Željela je da u našim očima on ipak ne bude bijedna hulja koja je zbog vlastitog probitka napustila obitelj.

Zatim ponovo začujem Hibov prigušeni glas:

— Ann, kunem ti se da ću sve to popraviti ako se izvučemo odavde. Nikada vas niše neću razočarati. Moći ćete u svemu na mene računati.

Povukao sam uzde i krenuo. Glasovi u kolima su zatihnuli i ništa više nisam čuo.

Izišli smo iz doline i ponovo zapali u pješčanu oluju.

XXIX

Upravo smo htjeli izići iz kanjona kad su nas napali. Pred nama su bili Apaši, a iza su nas lovili Locovi ratnici. Dogodilo se upravo ono čega sam se čitavo vrijeme pribojavao. Put nam je bio zatvoren, a potjera nas je stigla. Nije preostalo drugo nego boriti se za život.

Neću opisivati borbu do u sitnice, jer su se neprestano ponavljali isti prizori. Reći ću samo to: borili smo se dobro. Između revolverskih i puščanih metaka čuli su se naši krikovi. Konji su njištali. Kroz sve to čuo se i plač djeteta. Nitko nije imao samilosti. Kod međusobnog ubijanja nije bilo nimalo krzmanja. Bila je to borba za život.

Sasvim pri kraju borbe ležao sam između dva Apaša, koji su se bili u divljem napadu bacili na mene, iako su prije toga bili pogodoeni mojim mecima. Bila su to dva posljednja metka iz mojih koltova. Da je još jedan od Apaša imao snage utjerati mi nož u leđa, sada bih i ja bio mrtav.

Dašćući, odgurnem ih, ustanem i oteturam do kola. Istegnem se da vidim što se unutra događa. Dijete je plakalo. Ann Miller, s malim zamotuljkom u naručju, sjedila je kraj svog muža. Pogledala me i rekla tiho, s gorčinom:

— Mrtav je. Bacio se na nas kad je jedan Apaš uskočio u kola. Spasio nas je uz cijenu svog života. Oh, bio je tako dobar i hrabar!

— Da, bio je — promrmlijao sam. Potražio sam Clementinu. Ležala je ispod mrtvog konja. Pri tom se osvijestila i pogledala me. Tek sam tada shvatio da je pješčana oluja utihnula. Bila je već gotovo noć.

— Da li je sve u redu? — upitam.

Clementina je jedva micala udovima. Zatim, uz moju pomoć, ustane. Sjetio sam se da moram napuniti kolt. Bilo je suviše opasno ostati nenabijenog revolvera. Moglo je ostati nekoliko Apaša. Sada, kad je vidljivost bilo bolja, vidio sam da nije ostalo mnogo živih.

Nisam stigao napuniti kolt. Prišla su nam dva čovjeka. Poručnik i narednik. Poručnik je u mene uperio revolver.

— Ovaj je već napunjen!

U njegovim sivim očima vidio sam likovanje. Nije trebalo ništa reći, jer sve je bilo jasno.

Htio je zlato za sebe. Njegov jedini ortak bio je narednik.

Clementina kraj mene reče:

— Sada zacijelo želite više nego samo jedan dio, poručniče.

— Tako je! — odgovori poručnik. — I zato nećeš više napuniti svoj kolt, Clayton. — On nakratko pogleda narednika. — Još je nekoliko konja ostalo živo. Na dva ćemo natovariti zlato, pa krenuti. Ovaj par...

Ušuti oklijevajući. Onda ponovo pogleda narednika, kao da ga proučava. Zatim dovrši rečenicu:

— ... hoćeš li se ti za njih pobrinuti O'Neil? ili ne želiš svoj dio zlata? Jer mi ćemo dijeliti... samo nas dvojica.

Narednikov pogled padne na Ann Miller, koja je s djetetom u naručju stajala na kolima.

— Što će biti s njom? — upita promuklim glasom.

— Zar hoćeš da ostanu svjedoci? — poručnik mu grubo odvrati.

Pices više nije bio oficir. Sada je bio bandit i dezertir. Da se to zbilo tako brzo krivo je zlato.

Narednik kimne, pa krene na posao.

Stajali smo i čekali. Ništa drugo ionako nismo mogli. Stavio sam ruku preko Clementininog ramena, pa smo zatim zajedno prišli kolima. Ann nas je gledala razrogačenih očiju. Dijete je sada bilo mirno.

— Zar je moguće da jedan oficir može takvo što načiniti?

— Zašto ne bi i u vojsci bilo nitkova? — odgovorim. — Njih ima svuda. U svakom stadu postoji crna ovca, a vojska u ovakvom kraju ne bira previše koga će uzeti u svoje redove. Njoj je

potreban čovjek koji će patrolirati i ubijati Apaše.

Orson Pices i Pat O'Neil neumorno su radili. Uхватili su nekoliko konja, ali to nije bilo tako teško, jer su konji bili naučeni na vatru iz oružja, pa nisu pobjegli.

Kad je zatim narednik prišao kolima, da bi izvadio zlato raspodijeljeno u nekoliko smotuljaka, iscerio sam mu se hladno i podrugljivo rekao:

— Ne zaboravi rakiju, O'Neil! Ima još nekoliko boca u ovoj košari. Uzmi dovoljno, trebat će ti kad budeš umirao.

Zastao je i pogledao me zakrvavljenim očima.

— Čuj, momče, nikada više u životu neću imati takvu priliku. Odavno sam otkrio da je svijet pokvaren i nimalo me ne grize savjest zbog ovog što činim!

Izgovorio je to divlje i bijesno, ali bio sam uvjeren kako je u dubini duše bio svjestan da je to što čini pogrešno.

* * *

Poručnik Orson Pices krenuo je prvi s dva konja. O'Neil je ostao uz nas. Bilo je jasno zašto, ali on je oklijevao.

— Tvoj je pretpostavljeni prevelika kukavica da tom prisustvuje. Koliko je god pokvaren, ne želi to osobno učiniti. Znam da je dosad ubio mnogo ljudi, ponajviše Apaša, ali nama ipak ne može pogledati u oči. Možeš li ti, O'Neile? — upitao sam na izgled nehajno.

Uspio sam se svladati, ali čitavo sam vrijeme grozničavo i napeto razmišljao o nekoj prilici.

Prije svega htio sam dobiti na vremenu. Uskoro će pasti noć, a

tada imamo veće izgleda za bijeg. Po tami nas narednik može i promašiti.

— Kneževi i kraljevi, i oni plemeniti i oni kojima su bile ukazivane najveće počasti, dali su ljude ubijati zbog zlata. Zašto bi onda nas grizla savjest, Clayton? Ja ću vas ubiti.

— Naše prokletstvo će te pratiti. Ovu majku s malim djetetom u naručju nikada nećeš zaboraviti. Nešto ću ti reći, naredniče: kreni za svojim pretpostavljenim. Pucaj u zrak i podi za njim. Mi ionako nemamo nikakve nade. Konji su nam pobjegli, oružja nemamo. Bit ćemo lagani plijen Apašima, a njih ima još mnogo. Doći će i ubiti nas, pa zašto bi nas ti imao na savjesti? Kreni jednostavno za onim nitkovom... ne želim ga više nazvati poručnikom... jer činite lijepi par. I ne zaboravi tekilu! Za to što sam ti na stanici Mesa uvijek davao po bocu ne zahvaljuješ baš jako plemenito — dodam podrugljivo.

To ga je pogodilo poput udarca groma. Picesa se više nije vidjelo. Čuo se samo topot konjskih kopita, koji se udaljavao.

Pat O'Neil je oklijevao. Onda se tiho nasmije. Zvučalo je kao olakšanje.

— Istina, ne zahvaljujem baš lijepo za rakiju koju si mi ostavljao u vedru.

Neočekivano se okrene prema konju i uzjaše. Načas pomislim da skočim na njega, ali odustanem. Morao bih načiniti previše skokova, a znao sam kako može biti brz i siguran. Zato se nisam ni u što upustio, zadovoljan i time što na kraju nije učinio ono što je trebao.

Učinio je kako sam mu savjetovao: nekoliko je puta opalio u zrak, pa potjerao konja tragom svog gazde, bandita Orsona Picesa koji je ovim dijelom sam sebe otpustio iz vojske.

Svi smo odahnuli.

Ann Miller je drhtala čitavim tijelom, od uzbuđenja i straha. Micala je usnicama, ali riječi nisu izlazile.

Clementina mi se baci u naručaj:

— Oh, Ben, fućkam na zlato! Glavno da smo ostali živi!

Čvrsto sam je privinuo i tek tada postao svjestan što je rekla.

Još nije bilo sigurno da ćemo

ostati živi. Ponajprije, moram ponovo napuniti kolt. Ako se pojavi neki Apaš...

XXX

Noć je isprva bila tamna. Zvijezde su obasjale nebo. Kad se iza brežuljaka pojavio mjesec, noć je postala svijetla, gotovo kao dan. Bila je to noć kakve su uobičajene na području Arizone.

Sada smo bili u opasnosti. Da je noć bila tamna, Apaši se sigurno ne bi pojavili. Kad vidljivost seže miljama ne moraju se bojati da će se njihove duše raspršiti. Mogu dakle napasti. Bit će spremni umrijeti.

Koliko ih je? Dobro smo se borili i mnogo smo ih ubili, no koliko ih je ostalo? To je sada bilo najvažnije.

Još sam razmišljao da li bih krenuo i pokušao potražiti nekog konja koji je za vrijeme bor-

be zalutao i negdje se skriva, kad sam ih čuo da dolaze.

Da, bili su to Apaši. Doduše samo nekoliko, ali ipak Apaši. Obasjani mjesečinom i zvijezdama bili su dobro vidljivi. Noć je bila tiha. Po zvuku kopita ustanovio sam da jašu na zaplijenjenim konjima. To su bili potkovani konji, a ne mustanzi.

— Lezite ispod kola — šapnem ženama i hitro se udaljim od kola, njima u susret.

Da li ću ih moći pobijediti? Prešao sam oko trideset koraka, pa ponovo zastao. I oni su se zaustavili.

Promatrali smo se bez riječi, a onda se ogласi grleni glas kojeg sam dobro poznavao:

— Clayton? Jesi li to ti, Clayton?

— Da, to sam ja, Juan Loco — odgovorim, pa nastavim: — Više ne možeš dobiti zlato. Poručnik je otišao i odnio ga na teretnim konjima. Do Nogalesa ih nećete stići. Izgubio si, Juan Loco.

Neko je vrijeme šutio. Ni ratnici iza njega nisu ništa rekli, čak nisu ni međusobno progovorili. Osjećao sam kako me njihovi pogledi probadaju poput strelica.

Zatim se ponovo začuje glas Juana Loca, oštar i opor:

— Čovječe, od početka sam osjećao da smo nas dvojica predodređeni jedan za drugog. Zato sam došao da te ubijem.

Preko ramena dobaci nekoliko brzih riječi ratnicima koji su iza njega stajali... nije ih bilo mnogo, jedva oko dvadeset... pa krene naprijed.

Stajao sam mirno, s koltom u koricama. On je tjerao konja, sagnuvši se iza njegove glave.

Kad je odmjerio da mi je dovoljno blizu, opalio je na mene iz puške.

Metak mi je samo okrznuo obraz, ali ja nisam obraćao pažnju ni na bol ni na krv.

Načinio je još oko dvadesetak skokova s konjem, pa ga zauzdao. Sjedio je mirno u sedlu, a onda koljenima okrenuo konja i nabio svoju spensericu. Kad je pucao drugi put, njegov je konj bio samo tri koraka od mene. Ponovo me okrznuo metak, ovog puta po desnoj nadlaktici. Slijedećeg trenu Loco je bio kraj mene i bacio se sa sedla prema meni.

Izvukao sam kolt i opalio. Kako sam se pritom malo sklonio u stranu, njegovo je tijelo palc u prazno. Već po načinu kako se rušio, znao sam da sam ga pogodio. Nije se više ni pomakao.

Ukočio sam se i pogledao prema ratnicima, koji su također stajali ukočeni.

— Mislim da je mrtav! — povikao sam prema njima na španjolskom. — Želite li se i vi sa mnom boriti?

Tog trenutka dijete u kolima zaplače, ali plač brzo utihne. Vjerojatno mu je majka stavila nešto preko lica.

Jedan Apaš se polagano približavao, korak po korak. Ja sam čekao s koltom u ruci. Indijanac zastane tik preda mnom i pogleda beživotno tijelo na zemlji.

— To je bila njegova borba — promrmlja na španjolskom kakvim se govorilo u Meksiku. — On je dva puta pucao na tebe prije no što si ti počeo pucati. Da je sudbina htjela, mogao te dva puta usmrtiti. Ne, mi se ne

želimo protiv tebe boriti, ovdje i sada. Bit će još dana. Odlazimo! Ponijet ćemo mrtvaca.

— Želim njegovog konja, ili nekog drugoga. Moram imati konja.

Apaš kimne.

— Pobjedniku pripada konj pobijedenog. I oružje.

— Ne, oružje ne želim. Ono će trebati Juanu Locu kad stigne u vječna lovišta kao ponosit ratnik.

Okrenuo sam se, dohvatio uzde pokojnikova konja i krenuo prema kolima.

XXX I

Malo zatim vodio sam konja na kojem su se smjestile žene i dijete. Kako je noć bila svjetla a moje oči su se u međuvremenu već privikle na mrak, otkrio sam nešto podalje uz put jamu s vodom, kraj koje je stajalo nekoliko konja.

To nisu bili mustanzi, nego konji koji su pobjegli za vrijeme borbe. Spustio sam obje žene i dijete s konja i odjahao po konje. Dva su bila od konjice, treći od Apaša. Ovaj posljednji je zacijelo prije propadao nekom kauboju.

Uzjahali smo i krenuli. Žene su jahale na vojničkim konjima. Dijete je bilo u mom naručju. Nije čak ni plakalo.

Neprestano sam razmišljao o onoj dvojici razbojnika, poručniku i njegovom naredniku. Konj Juana Loca bio je prvoklasan. S njim bih dostigao te bandite, ali nisam se usudio ostaviti žene same.

O tome nisam samo ja razmišljao. Već nakon nekoliko milja, Clementina reče:

— Hej, ako misliš da imaš imalo nade da vratiš plijen, kreni i ne brini za nas. Mi ćemo doći za tobom. Želimo da sve pokušaš. Kreni! — Glas joj postane divlji. — Do đavola, ne ostaj dulje uz nas, nego kreni za njima!

Nisam mogao. Ostaviti dvije žene i dijete same u ovom kraju značilo bi izazivati sudbine. Morao bih zažmiriti na oba oka u nadi da im se ništa neće dogoditi. A ipak...

U razmišljanju me prekine glas Ann Miller, jasan i odlučan.

— Claytone, ako mislite da ima imalo nade da oduzmete zlato onoj dvojici, morate pokušati! Tada ću zacijelo i dobiti dio za sebe i svog sina... Ja nemam više muža. Hiob je mrtav, a mladoj ženi poput mene prokletost je teško samoj odgajati dijete. Morat ću ga nekome dati, kako bih mogla raditi. Oh, Ben mi ćemo se čuvati ako vi ipak...

Glas je izda, ali ionako nije trebala ništa više reći. Već sam odlučio.

Osim konja Juana Loca imali smo i onoga kaubojskog konja, koji je kasao za nama. On je bio vičan na teret i na blizinu ljudi i životinja. Od toga ga nisu mogli odviknuti ni Apaši.

Pružim dijete Clementini, jer je jahala bolje od Ann Miller. Sjedila je u sedlu poput kaubojca, pa je dijete u njenim rukama bilo sigurnije nego bi bilo u majčinim.

— Do Nogalesa je oko pedesetak kilometara — rečem. — Poručnik i narednik zacijelo će u velikom luku zaobići Nogales i pobjeći preko granice. Možda

ću morati prijeći oko stotinu pedeset kilometara da ih sustignem. Zdravo!

— Do viđenja! — poviču jednoglasno.

Dohvatim uzde drugog i krenem. Mijenjat ću ih svakih deset kilometara.

Tragovi bandita bili su jasno vidljivi, jer su bili jedini na cesti. Međutim, vrlo brzo skrenuli su s ceste. Poručnik i njegov narednik poznavali su ovaj kraj poput svog džepa, jer su neprestano krstarili ovuda goneći Apaše. Zato su sada vrlo napredovali. Nisam mogao ništa drugo nego slijediti tragove, ma kuda vodili.

XXXII

Kad sam napustio žene, već je počelo svitati. Vedra noć na kraju je postajala vrlo hladna, kao i uvijek u ovoj zemlji velikih suprotnosti.

Satima sam slijedio tragove. Dan je postajao topliji. Vrlo brzo sunce je nemilosrdno žeglo. Sve životinje su se povukle u sjenu, samo su oko prekrasnih šarenih cvjetova kaktusa zujali kolibri u potrazi za medom i kukcima. Poput šarenog dragog kemenja svjetlucale su te ptičice; neke nisu bile veće od bumbara, a neke su bile velike gotovo kao lastavice.

Nisam imao vremena da se divim toj ljepoti. Bio sam umoran, iscrpljen i znojan, a od prašine i znoja na mom se licu stvorila kora. Kukci su me opsjedali. Oči si mi bile crvene, koža na nosu mi se ogulila. Ipak sam ostao u sedlu, vrlo često mijenjajući konje. Bio sam »dugoprugaš«, momak koji pokuša-

va ostati u sedlu dulje od divljači koju progoni... ili od potjere kojom bježi.

Znao sam da će, iako prekaljeni i žilavi, otmičari zlata morati jednom ipak stati. Njihovi će se konji umoriti pod teretom.

Bio sam siguran da ću sa dva konja, na kojima sam naizmjenice jahao, izdržati dulje od njih. Osim toga, po tragovima sam zaključio da im se približavam.

Dan se bližio kraju. Na trenutke mi se činilo da ću od umora pasti sa sedla, ali nešto me gonilo da jašem dalje.

Zacijelo smo već prešli granicu. Nogales je ostao na istoku, meni slijeva. S desne je strane bila Gila, pustinja Apaša, a šest stotina kilometara dalje na zapadu nalazila se Yuma. Tamo je rijeka Gila utjecala u Kolorado. Preda mnom su bila brda Sonore. Granica nije bila obilježena.

Kada sam izjahao iz kanjona, preda mnom se prostrla nizina.

Sunce je bilo još visoko na zapadu, ali uskoro će daleko iza Yume i Kalifornije, zaći u Pacifik. Preda mnom će nestati davno prije toga. No sada je nebo bilo dovoljno svijetlo da dobro vidim i zato sam ispred sebe ugledao jahače s dva teretna konja, kako jašu preko nizine. Nizina se prostirala oko osam milja u dubinu do drugih brda, a prema istoku i zapadu bila je široka oko dvadeset.

Jahači su išli prema jugu. Razdaljina između njih i mene iznosila je jedva šest kilometara. Dakle, za šest pišljivih kilometara bih ih sustigao, ali nisam ih smio pratiti. Još ne. Oni su se neprestano okretali i vidjeli bi, ako ništa drugo, onda

oblak prašine koji su moji konji uzdizali sa suhe zemlje.

Moram pričekati oko pola sata. Tada će oni biti malo dalje, vidljivost će biti manja i polako će padati suton. Već su sada sjene sa zapada bile duge i postajale su sve dužima.

Sjahao sam, pa se pobrinuo za konje. Podijelili smo posljednje kapi vode. Zatim sam legao na tlo, tek toliko da popušim cigaretu. Ispružio sam udove i posve se opustio. Umor me gotovo svladao i malo je nedostajalo da zaspim. Osjećao sam kao da tonem u ponor. Brzo sam skočio, a malo zatim sam već bio u sedlu.

Bio sam siguran da će ona dvojica nakon što prođu nizinu napokon stati. Prije no što padne noć i nebo obasja mjesec i zvijezde, moram i ja proći nizinom.

Čim je zanoćilo, krenem preko nizine. Nigdje nisam osjetio miris dima logorske vatre. Kad su noć obasjali mjesec i zvijezde i kada su tragovi opet postali vidljivi, obuze me malodušnost. Ta dvojica dezentera i bandita koji su nam oteli zlato bili su uistinu snažni i otporni.

Trag je vodio kroz kratak kanjon. Preda mnom se otvorila dolina. U njoj je nešto svjetlucalo, ali to se svjetlo razlikovalo od zvijezda. Ovo je svjetlo bilo žućkasto - crveno.

Tamo je neko naselje, zacijelo nešto veće selo, a možda i gradić. Razmišljao sam kako se zove. Donekle sam se snalazio u ovom kraju; to jest, znao sam imena mjesta, iako nisam bio u njima. Napokon sam se sjetio da bi to mogao biti San Francisco...naravno, ne onaj veliki na

Pacifiku. Bilo je mnogo San Francisca, kao što je mnogo i Santa Cruza. Svaki utemeljitelj grada vjerovao je tada da je baš on izabrao pravo ime.

To mora biti kakav stari gradić, kojeg je u vrijeme Španjolaca osnovao neki jezuit. Zaista, kada sam se približio, ugledam toranj starije misije. Takve su se misije nekada prve osnivale.

Čudio sam se da su Pices O'Neil krenuli u gradić. Još su bili u uniformama i ljudi će odmah znati da su dezertirali. Osim toga, u gradiću će sigurno biti ljudi koje će zanimati teret s kojim su prešli granicu. Pretpostavljao sam da u gradiću nekog poznaju i da će se pokušati kod njega sakriti. Tu će se odmoriti, preodjenuti i tek sutra krenuti dalje. Meni je sve to odgovaralo.

Krenuo sam dalje u gradić. Ja se nisam trebao skrivati. Razgledat ću osamljene kuće i dvorišta na kraju grada. Kad sutra ujutro ova dvojica pljačkaša zlata krenu, s nekog ću skrivenog mjesta sve dobro motriti, pa ću znati kuda su krenuli.

XXIII

Kad sam se sljedećeg jutra probudio na sjeniku javne konjušnice, bilo mi je potrebno nekoliko trenutaka da se svega sjetim. U jednoj maloj krčmi dobro sam večerao, ali nisam tamo htio prespavati. Želio sam noćiti uz konje.

Izveo sam konje i poveo ih do krčme, pa zamolio da mi zajut-rak donesu na verandu. S tog sam mjesta imao dobar pregled na cestu koja je vodila van grada.

Uobičajeni život put kretanja, kakav je bio svakog jutra u jednom takvom mjestu, započeo je. Trgovine su se otvarale, u radionicama je započeo posao. Ljudi su išli na polja, ili su se vozili. Prije podnevne žege moralo se mnogo uraditi.

Picesu i O'Neilu ni traga, pa sam požurio sa zajutarkom, platio i krenuo iz grada.

Kilometar dalje prema jugu nalazio se mali pješčani brežuljak, a na njemu porušeni zid. Zacijelo tu bijaše stara promatračnica Španjolaca odakle su vojskom nadzirali čitav kraj.

Odozgo sam imao dobar pregled, pa sam uskoro spazio pljačkaše. Izišli su iz neke kućice na zapadnom kraju gradića, koja je bila okružena voćnjakom. Krenuli su dalje na jug, točno prema dolini kroz kanjon. Upravo sam htio uzjahati i krenuti za njima kad sam otkrio još nešto.

Dvadeset jahača najednom se pojavilo niotkud i krenulo u istom smjeru kojim su odjahali pljačkaši zlata.

Tiho prekunem. Odmah sam naslutio da će slučaj biti zamršen, ali ipak pričekam kako bih bio siguran da ta skupina zaista slijedi pljačkaše.

Naposljetku krenem. Kanjon se uspinjao do vodene granice, koja je bila poput duboke pukotine u brdskom obronku. Kad sam stigao gore i pogledao u dubinu, nisam samo sve vidio kao na pladnju nego sam čuo i pucnjeve.

Staza se penjala zavojito. Dolje, zdesna u klanac je tekao potok. Bio je duboko usađen u korito. Voda se pjenila i šumjela.

Preko nje bio je napet mali mostić.

Ugledao sam i pljačkaše i teretne konje. Pices je jahao na čelu, O' Neil na začelju. Držao je odstupnicu i pucao na potjeru. Vidio sam čak da je pogodio, iako je pucao prema gore. Bio je prvorazredan strijelac, a imao je i izvrsnu pušku.

U trenutku kad je htio ponovo pucati, bio je pogođen. Ostao je koso visjeti u sedlu. Posljednjim se snagama malo uspraviio, ponovo opalio i dvojicu iz potjere skinuo sa sedla. Zatim je htio krenuti za svojim ortakom i zlatom, ali se srušio s konja i pao u provaliju. Pri tom se otrgla mala kamena lavina, od koje su se konji prestrašili. Skačali su kao da su poludjeli, pa pojurili prema mostiću. I Pices je namjeravao što prije stići na mostić. Zacijelo je namjeravao na suprotnoj obali sjahati i nikoga više ne pustiti preko. Možda bi mu to i uspjelo da je stigao do druge strane. Kad je naglo potjerao konja, pretekao je konje s teretom. Drveni je mostić bio uzak i truli, a osim toga klimav. Konje je trebalo jednog po jednog voditi preko njega, ali za to nije bilo vremena.

Nekadašnji poručnik Pices, sada dezenter u civilu, morao je sve staviti na jednu kartu, poput kockara. Prvi je jurnuo na mostić, a teretni konji su ga slijedili. Gurali su se, sudarali i naposljetku pali s mosta, jer je stotinu koraka iza njih zatutnjala kamena lavina. Most se srušio poput trule stube ili daske na grobu. Potok će sve isprati. Možda nešto i ostane između stijena, ali to ne bi dohvatio ni najspretniji ronilac.

Zlato je, dakle, izgubljeno. Orson Pices bijaše suviše smion. Sada više nije bilo na vidiku ni njega ni njegova konja. Izgubili su se u provaliji.

Silno razočaran htio sam krenuti natrag. Nisam mogao. Umjesto toga sidem do potoka. Ubzro nađem na prvog mrtvaca. Pat O'Neil bio je nevjerojatno dobar strijelac, kakvog se ne bi lako našlo. Borio se za zlato i nije brojio koliko će ubiti onih koji ga progone.

Dvojicu mrtvih našao sam na zavojitoj brdskoj stazi, a onda nađem na ranjenika. Naslonjen na jedan kamen, držao se za trbuh gdje je bio ranjen. Metak ga je, zacijelo, koso dohvatio preko tijela. Zabuljio se u mene i psovao kroz stisnute zube. Zatim upita:

— A tko si ti, čovječe?

— Ah, ja samo ovuda jašem — odgovorim, pa nastavim: — Reći ću tvojim drugovima što ti se dogodilo. Izdrži još malo prijatelju. Oni će sigurno brzo doći da ti pomognu.

Moj glas nije bio baš prijateljski, zvučio je drukčije no riječi.

Naišao sam na još jednog mrtvaca. I njega je sradio bivši narednik. Naposljetku sam stigao do mjesta odakle je O'Neil pao u provaliju. Ležao je oko deset metara ispod staze. Zauztao se na stijeni, koja je izgledala poput ovce ili koze. Zauzdao sam konja i pogledao dolje.

Narednikove su oči bile otvorene, a njegovo crveno lice posuto suncanim pjegama izobličeno.

— Mogao bih te lasom povući gore — doviknem — Da ga bacim ili da dodem po tebe?

— Ne... ostani gore. Ja sam gotov. To ne bi više imalo nikakvog smisla, Clayton — zakriješti pa upita: — Kako je dolje, kod mosta? Da li je Pices umakao onoj proklesitoj bandi?

— Nije. Suviše mu se žurilo. Most nije izdržao tri konja natovarena teškim teretom. Sve je bilo uzalud. Nema više ni Pice-sa, ni konja, ni zlata. Sav trud nizašto. Sve je palo u nabujali potok.

S mukom kimne. Htio je još nešto reći, ali nije imao snage. Jedva je mahnulo rukom i meni je čak iz te daljine bilo jasno da se oprostio sa životom.

Osjećao sam gorko razočaranje, koje je pomalo prelazilo u bijes. Sve je izgubljeno. Toliko uzaludnog kopanja, toliko borbi, toliko života da bismo se domogli zlata... i onda ništa.

Vratim se dolje. Kad sam se približio srušenom mostiću, ugledali su me jahači koji su ostali živi, ali su došli prekasno.

Ušljiva banda! Odavno sam opazio da neki od njih nemaju čak ni čizme, nego samo sandale. Njihovo oružje nije mi ulijevalo strah.

Jedino što je na njima bilo izrazito bile su brade. Jedan od njih, koji je na okrugloj glavi imao vrlo velik šešir, pokaže prstom na mene i vikne:

— Aj, stranče, pripadaš li i ti onima koje smo ganjali?

Nacerio sam se nimalo ljubazno i odbrusio:

— Što će biti ako pripadam?

Oni, sva šestorica također se iscere. Osjećali su se nadmoćno, jer sam bio sam.

Osjećao sam kako bijes i srdžba u meni sve više kuhaju.

Momak s velikim šeširom pokazuje na narednikova konja. Pošto se O'Neil bio srušio s njega kada se sasula lavina, životinja je otrčala dalje uskom stazom i prije mene stigla do potoka.

— Željeli smo četiri konja — nastavi bandit. — Već smo pomislili da ćemo dobiti samo ovoga jednog, a onda si se ti pojavio sa još dva. To je ukupno tri, jedan manje no što smo računali. Sjaši, stranče! Osim konja želimo tvoje oružje, tvoje čizme, a također i hlače. Ili se, možda, želiš boriti sa šestoricom Sonora-lobosa? — nacerio se i pokazao dva reda bijelih zubi.

Tek sam sada shvatio da ova jadna banda nije ni slutila da se zamalo domogla velikog bogatstva. Ove ušljive skitnice željele su samo konje, oružje i odjeću. Samo to! Zacijelo su nekako saznali da su dva stranca s četiri konja prenoćila kod nekih ljudi na rubu grada, pa su ih ujutro htjeli sustići.

Jedva sam savladao bijes. Na mom mjestu svatko bi bjesnio od ljutnje, a možda i plakao od bijesa. Sada, pak, ove bijedne skitnice žele moje konje i sve što posjedujem. Oh, upravo su mi dobrodošli! Od bijesa zaboravim da me čekaju dvije žene i dijete.

— Pripazi, ti guzico s ušima! Ako samo pisnete, skinut ću vas jednog po jednog sa sedla. Stani! Ne otvaraj tu svoju blesavu gubicu! Nestani ovoga trena, zajedno s tim ušljivim budalama! Brzo!

Jedan od njih htio je na mene uperiti sačmaricu, ali ja nisam čekao da to uradi. Izvukao sam kolt i opalio. Bio je to brzi pu-

canj. Momak je, doduše, povukao, ali olovo se prosulo kraj mene na stijene. Bandit ispusti pušku i zaljula se u sedlu. Rame mu je bilo rastrgano i jedva se još držao na konju.

Odmah sam se bolje osjećao jer sam barem donekle iskalio bijes.

— Hoćete li još? — podrugljivo upitam.

Voda družbe poviče kriještavim glasom:

— Hej, senjor, shvatili smo što ste rekli. Evo, krećemo natrag! Cprostite nama budalama. Milostivi ste već zato što dopuštate da odemo.

— Gubite se!

Poslušali su.

Kad su se udaljili, sjašem i odem do mjesta gdje je još maločas bio most. Tu čučnem i pogledam u dubinu. Desetak metara ispod mene kovitlala se voda.

Ne, odavde se ništa ne bi moglo izvaditi. Tri konja, zajedno s Orsonom Picesom i zlatnim teretom bila su jednostavno odnesena i povučena bujicom, tamo gdje je divlji potok nestajao u rupi nalik velikim ustima a zatim se ponovo nešto dalje bučno pjenio.

Sve je završeno. Ustanem. Bilo je vrijeme da se vratim Clementini.

XXXIV

Sve ovo što sam opisao dogodilo se prije mnogo godina.

Clementina, Ann Miller s djetetom i ja vratili smo se za dva tjedna natrag na stanicu Mesa. Poštanska linija ponovo je uspostavila vezu sa svim stanicama. Vojska u zemlji bila je poja-

čana i imala je više uspjeha u borbi s Apašima no dotad.

Stanica Mesa izrasla je u grad. Kao utemeljitelj grada, koji je nazvan Mesa City, postao sam gradonačelnikom, a istovremeno postao sam i agent poštanske linije. Clementina i ja smo se vjenčali i otvorili dućan.

Ann Miller nam je pomagala. Prvo je vrijeme radila u uredu

poslove za poštansku liniju, i odgajala sina. Poslije se udala za kovača.

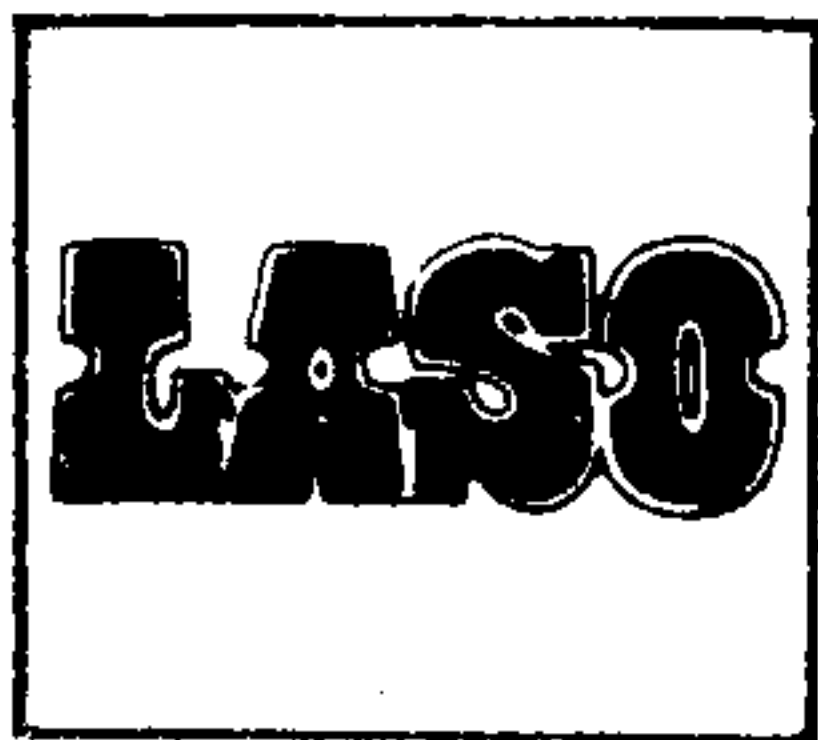
Naša dva sina dalje vode dućan u Mesa Cityju.

Ponekad se sjetimo izgubljenog zlata, borbe, pucnjave, Juana Loca i Apaša, ali to je samo sjećanje nalik bajci koju su nam pričali kad smo još bili djeca.

K R A J

U PRIPREMI:

Jim Kane:
ČOVJEK OD ČELIKA

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 4.680.- d, a za 6 mjeseci 2.340.- d. U cijenu je uračunat popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa SOUR »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-1216 »za Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 2,00, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,50. Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US 15,00.

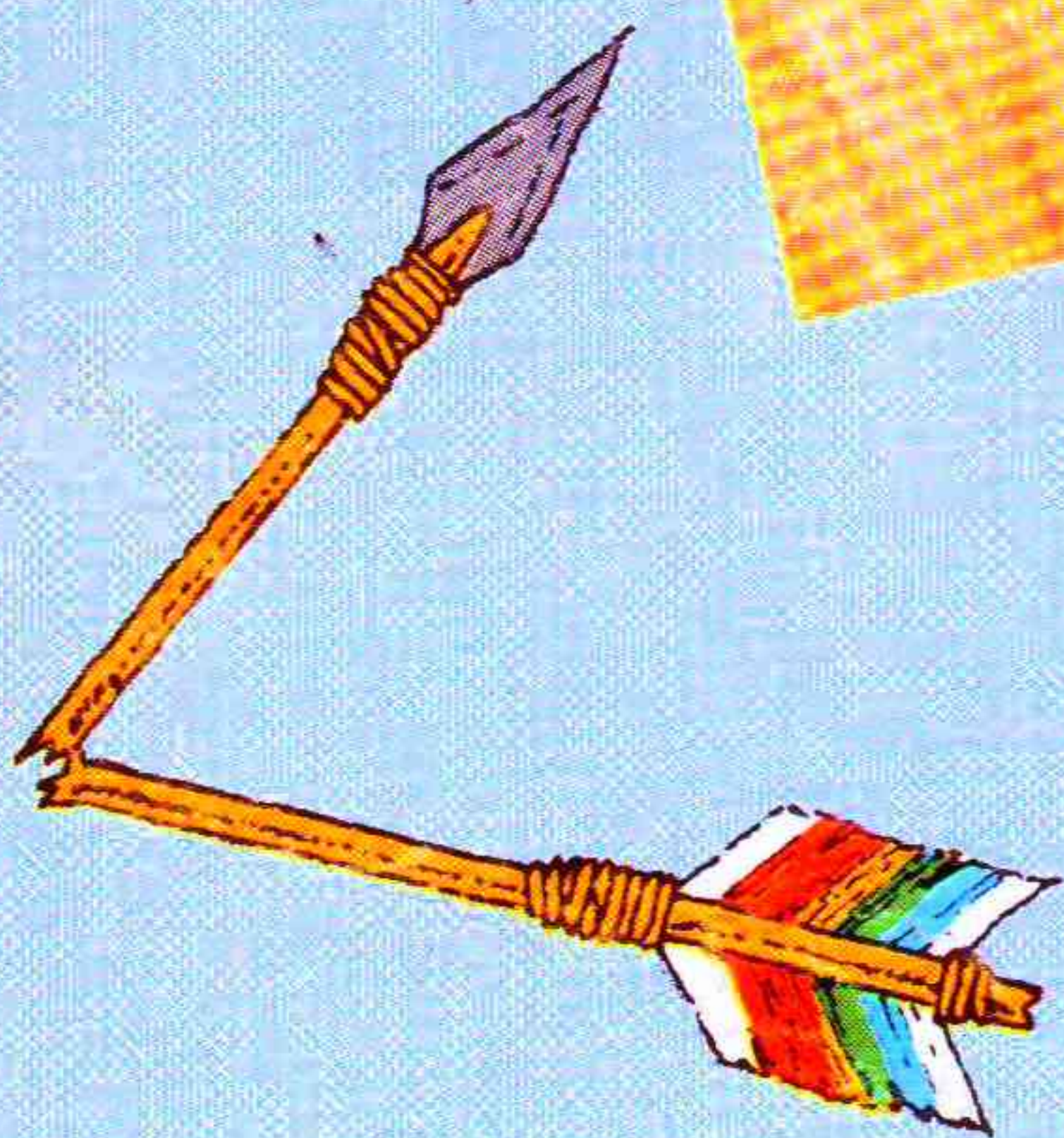
Uplata na devizni račun 30101-620-16-25730-3252051 kod — Zagrebačke banke Zagreb (za »Laso«).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 55.000 d, c/b stranica 40.000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/701973. od 26. XI 1973.

Rukopisi se ne vraćaju.

I OVO
ĆETE NAĆI
KOD SVOG
PRODAVAČA NOVINA!